2013. ápr.

56.

Kapocs

XLII évfolyam, 56. szám

Vancouver, BC, 2013 április 15

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

154

Volt ötöd éveseink 1958-ban (Ülő sor, balról) Viszlai (Delkin) Éva, Gyöngy Erzsébet, Andódy Edit, Juhász Gyula, Orlóci (Mihály) Márta, Leskó (Rácz) Anna, Kováts (Erdős) Márta, (Hátsó sor) Pandák László, Viszlai János, Bella Imre, Adamovich László tanár, Benkő Géza, Salamin Gábor, Hirczy Béla, Kassay Viktor, Pászner László, Takaró László, Héjjas József, Roller Kálmán dékán, Salamon Marion tanár, Palkovics János, Sebestyén László tanár, Csapó Imre, Németh Lajos, Kováts Miklós, Leskó György, Tresó Ferenc, Bajzák Dénes, Orlóci László

A TARTALOMBÓL

IN MEMORIAM

Gyászjelentések....2
Megemlékezések....2

VISSZATEKINTÉSEK

Közelmúlt....4
1956 Sopron....13
Életutak/Életpályák....17
Soproniak Európában....12
Ide és vissza....21

IROGATÁSOK

Magunkról....23
Vélemények....28
Reflekciók....29
Recenzió....31

UTAZÁSAINK

Világjárók....34

KÖZÖS ÜGYEINK

Találkozók....36
Hirek/Közlemények....38

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉSEK

2012 októbe 18.-án, rövid de súlyos betegség után elhúnyt, Toronto, ON-ban **Lovricsné Somogyi-Tóth Eszter**, volt III. éves erdőmérnök hallgató, Sopron Alumni társunk, életének 77. évében.
2012 november 1.-én, hosszabb betegség után elhúnyt, Port Moody, BC-ben **Kondor György** aranyokleveles erdőmérnök (UBC Class of '59), Sopron Alumni társunk, életének 79. évében.
2012 december 31.-én, váratlanul elhúnyt, Victoria, BC-ben **Vlaszaty Ödön**, (UBC B.Com. '62), volt II. éves erdőmérnök hallgató, Sopron Alumni társunk, életének 76. évében.
2013 január 15.-én, hosszantartó betegség után elhúnyt, Vancouver, BC-ben **Weidinger Imre**, volt I. éves erdőmérnök hallgató, Sopron Alumni társunk, életének 79. évében.

MEGEMLÉKEZÉSEK

A daughter's farewell

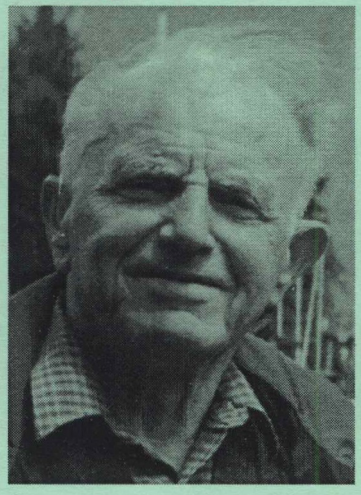

I would like to begin by thanking everyone for attending today; I appreciate that many of you travelled long distances to be here. My name is Bernadette and I am George Kondor's eldest daughter. I have been quite unsure and nervous about standing here in front of you today, because it is daunting to say the things you want to say, in the right way, for someone you truly love and admire. I know there is no brief way to capture who George was in the many stages and aspects of his life, whether in his school years, his long career in Forestry, or in social and service organizations, but I would like to give you a glimpse of who my Dad was to me, knowing you will each remember him in your own way.
My father was born in a small town in Hungary. Dad spoke often of his love and admiration for his brothers and sisters, and the times they had with their friends in the countryside.
He grew up in a time when most of Eastern Europe didn't have much. He told me many stories of how hard they worked and what they had to do to get through the war - how as a child, he bartered with soldiers for food and defended his sisters and cousins from attack. His childhood during the war, and later his experiences leaving Hungary with his classmates in 1956 shaped his life such that he never took things for granted.
He was determined to instill these values in his children as well; to work hard, to be responsible.
Dad was a man who kept his promises and fully expected us to honor our commitments in the same fashion - to see things through, to do our best.
My father was the person who taught me to tie my shoes and to drive a car. He taught me long division and his favorite poems, how to conjugate Latin verbs, the right way to plant a tree, how to snowshoe in the bush, and how to build a proper campfire. We had many wonderful sunny afternoons at Bear Lake roasting shish kebab over those fires.
I remember my first driving lesson from him. Dad parked the family car in front of the house and invited me outside. He had parked and then purposely flattened one of the tires. He calmly stated - well, before you get to drive it, you need to learn how to fix that.
My dad was the patient one in our family. When we were small, at bedtime or anytime, he would read to us - story after story. Whether related to school, nature, or life in general, he was always teaching us something new. When we interrupted him with constant questions, he took the time to talk to us and explain. He paid attention. He was the person you could take the most tangled yarn or necklace chain to, and it would be calmly and patiently turned back into its original smooth state. He was the one who settled and centered the rest of the family. He continued to be our steadying influence as we went on to university, careers, and homes of our own, carrying his lessons with us.
He was committed to making sure our Mum was happy. They were married for 47 years and if it was important to her, it became important to him.
Dad enjoyed a certain type of humor. A lover of languages, he especially enjoyed the use of the pun, the more groans and eye-rolls he could generate, the better.
From my father I inherit a love of stories, music, languages, and the propensity to attract lightning strikes. I didn't inherit his natural patience but he inspired me to try. This is the person who stood and cheered for me at times of life's accomplishments and who carefully, gently, pulled the car over when I was little and carsick on every road trip.
George loved music and was happiest when there was an opportunity to sing, whether with a small choir, large chorus, or with family and friends. He looked forward to and often led the songs at Sopron gatherings. We typed up the many Hungarian songs he knew by heart and easily surpassed the 450 mark. He taught us kids many of them and very much enjoyed singing to his grandkids as well. I remember singing (Igy lovagolnak a huszárok) to my two year old niece and getting a puzzled look followed by "you can't sing that - that's Napapa's song".
George doted on his grandchildren - he was so proud of how bright they all are. They brought out that wonderful twinkle in his

eye. I remember more than once, 'Napapa', feeling tired and unwell, being coaxed out of the house to jump in puddles or go down the slide in the backyard. The backyard was also the 'mysterious forest' where Grandpa continued to show the next generation how to identify flora and fauna.
Several of you are former University classmates and have the same pride in your history and legacy as my father did. I was always amazed at how he and his University classmates, as well as his earlier schoolmates, kept in touch and maintained friendships over the years. I know he would have been honored that you are here today.
Towards the end of my Dad's life it was very difficult for our family to watch him struggle with cancer. He always would ask how we were doing and tell us to make sure Mom was taking care of herself too. He was a tough guy and fought so hard - the strength that he showed and his love for us is something that I will never forget.
Our Dad used to say to us, when we wanted to borrow something: "Ok, if you return it in better shape than you found it". Of course, this was part of his humor, as we couldn't - but he returned my little space in the world in better shape than I found it. Rest in peace Dad. Thank you for everything. We love you and we will miss you.
(Eulogy at Memorial Service, Hungarian Catholic Church, Vancouver, November 6, 2012)

András Szalkai: **George Kondor, my best friend**

It's a real privilege to eulogize my room-mate, my classmate, and my best friend. I try to make this as a celebration of George's life. We go back a long way, back to the Sopron-times, when we were rooming together, and you all heard about George's real desire for loving music and playing it. In our room in Sopron we had Nagy Pista, Bakonyi Nándi, Kondor György and myself. Bakonyi, as you remember was a violinist in the university band and George was always very keen to try to practice on his violin. The other interesting one is when we have gone to a dance in Sopron and my friend volunteered to carry my amplifier and as we got to the building he declared himself as a member of the band, which of course he wasn't. So, this way he got in free of charge, which was fine. And he knew that I don't drink, when I play my electric Hawaiian guitar, so around the middle of every dance my 'kamarás' showed up and asked me - Well Bandi, have you got your wine? – Which, you know, the orchestra people did get. So, eventually, he felt that belongs to him, and not to me, and he's done a darn good job of drinking my portion of the wine. Now, that didn't finish the dance I am talking about, the end of the whole thing was, we finished the last number, so I was looking for my 'kamarás', who was gracious enough to carry my amplifier to the dance. Well, what do you think? He was long gone, obviously he found a girl who deserved to be walked home and so that time was the last time he carried my amplifier and as well as the great wooden thing where I kept my Hawaiian guitar in, so that was the end of George's visit that day. So that was fine, we were in Sopron just like all of you, frequented the forest and we gathered lot of chestnuts to be taken home that year. Shortly after that exposure, you need to know George as a man who cares for his friends. To prove that point I have to take you to Austria to a refugee camp, where we found ourselves, and George realized that I did not have a coat above my shirt. I had a trench coat, a big one, but not a small coat. So, he didn't say a word, and I am not the type to complain too much in life, so he took it upon himself to really get a coat for his friend. And he did. And that's the very coat I came to Canada with Grátzer, Roller and Krétai together. So, there is George who cares for his friends. And after that Austrian experience we found ourselves in Vancouver, again as room mates and classmates and continuing to be best friends. We ended up in a place on 19th Avenue here in Vancouver close to MacDonald. We took turns for cooking and the washing dishes. We were in the basement suite of a Scottish-origin couple from Saskatchewan, Mr. and Mrs. McLain, who certainly knew our presence, because she used to come down and bitterly complain about the terrible stench of the Hungarian paprika and onions. I don't know who was cooking that week, but we have both done that, and we were famous for that. Now, another characteristic of my best friend was that he was a man of discipline and he portrayed that at a time when we were at the McLain's, because the old man, who owned a movie theater in Saskatchewan, was a devoted communist. That is a pretty nice combination of two refugees from Hungary and a communist landlord. Well, the way that he was a true communist was simply if you open the dictionary and get the definition of communism from there, that's what Mr. McLain believed in. He felt that communism is the very best because everybody is equal. So, I remember George and I having a little discussion at the McLain's home and my friend, a member of strong principles suggested to Mr. McLain, that "Hey, you got the money, you got the belief, why don't you buy a one way ticket to Moscow, Soviet Union and stay there and enjoy what you believe in?". Well, just imagine how this got over in our relationship -we stayed in the basement that was their home. Well, even that one they tolerated and we managed to spend two years in their basement and we all survived that, so actually that was just fine.
Shortly after our Vancouver times, George got a job in Prince George (PG) with Industrial Forest Service (IFS), while I went to Williams Lake (WL) to be a forester for Lignum Ltd. It wasn't even two months, when I had a phone call from my friend: 'Andy, please come up to Prince George and take me with you to Williams Lake'. Well, I don't know what you would have said, but I said –"Well, there is my best friend, he must be real down for some reason" - and I tried to ask him on the phone – "George", I said – "what's wrong?' He said – 'Just jump into your old car, (which was a '48 old Austin and even the highway wasn't paved between Quesnel and PG - and I lived in WL!) – we'll talk about it once you're up here'. So I did, I jumped into the old Austin and managed to get into PG. It was obvious to me, that George got hurt in the bush on probably the first, the second or the third day and he expected to be fired, because of the realization, that he cannot really do the field work the way it should be done. And so I said to him – 'Listen, I am not going to take you to WL just right now and I suggest that you wait out - I have no clue whether they are going to fire you or not, just let me go home to WL and you stay here in PG for the time being'. While going home, of course I was thinking where to find him a job in WL at the saw mill, which I didn't tell him in PG. And the interesting thing in life is that, it took from that time, in the fall of '59, until last week, when I talked to his first boss, called Harry Gemens *(at the memorial reception)*, and we discussed that situation George was in. What I didn't know why they kept him and did not fire him, and I learned about that last week, because really what happened that time was that Canadian Forest Products Ltd. applied for an area just around PG in order to build

a pulp mill, and IFS, George's employer, needed an 'office kind', who would analyze inventory data and prepare a report for a client, called the Canadian Forest Products, so they gave this job to him, try him out on it, and apparently he has done such an excellent job, that
...(which at the time the Minister was) called Ray Williston...
and so trough that first office job IFS did not fire George, my best friend, they kept him. So interestingly, he stayed in that company, became a shareholder of that company, and retired from that company. So, that's how life is sometimes. So, really...at IFS, he worked there, he wrote his registration thesis on calipers, to measure the diameters of trees and that caliper was quite applicable and good in smaller taper, predominantly what you have around PG, and his registration number, if I recall it, is 427, which means he was among the very few early Hungarians from Sopron to register with the BC Registered Foresters Association. And so really beyond that he has done a lot of association work, he was a regular peacekeeper among saw mill owners, who all try to kill each other, getting to each others areas, that was his association work being as the Secretary of the Cottonwood Association as well as few others. So, that was an other area where he excelled and worked in his professional life and really became a recognized person around PG.
So, go on beyond that, to sort of talk about our friendship a little bit, I could tell you, God knows, thousands of examples, but George and later on Györgyi, and our two families, Eszter and I, we always tried to be there for each other. And when he cut his Hungarian trip short, because he developed a colitis, there was Pöszi and I in the PG General Hospital trying to console them and tell him that there is a life ahead of him. That was followed by his very first heart attack, when again we drove up from Quesnel and visited him in his own home. And I never forget Natalie, who is a doctor now; she was hardly 10 yrs old or something like that, was lying next to Dad and trying encouraging Dad to live. So, beyond that, we spent quite a few New Years together, the two families, alternating between Quesnel and PG. We had the honor of having his mother-in-law from Hungary and an other girl in our home in Quesnel, they were visiting us. And in turn, in 1993, when it was the last time Pöszi was with me in Hungary we looked up his mother-in law back there. So, the relationship was like that. It wasn't overplayed, but both families knew that we were there. And to prove that to you on my own part was when my wife had the crisis in 1991 with colon cancer surgery, George's family was one of the only two, who knew about that, and were there for us. So, that is so much for the friendship. I can really tell you, that I feel strong, that his legacy certainly will live among us, his family and friends and all of you in this room and I do know that all of us in this room will, in our own way and at our own time, join him again. And with that, I just ask God's blessing on his soul, whom I called both in Hungary and here in Vancouver my room mate, my classmate and my best friend.
(Transcribed verbatim – and slightly abbreviated - from recording of talk given at the Sopron Alumni luncheon, on November 13, 1912. The Editor,)

Nagy László: **Kondor György, aranyokleveles erdőmérnök emlékére**

November első napjaiban kaptam a hírt, hogy évfolyamtársunk, kedves barátunk eltávozott közülünk. Úgy érzem, hogy néhány közös esemény felidézésével tisztelegnem kell személye előtt.
1953 szeptemberének első napjaiban kezdtük meg tanulmányinkat Sopronban az Erdőmérnöki Főiskolán. A'Dimitrov'-téri diákotthonban hat elsőéves hallgatónak nem jutott a szokásoknak megfelelő hely. A tanulószoba átalakításával kialakított 37-es szobában helyeztek el bennünket: Feleki Árpád köcsei, Hahn Fülöp hegyespusztai, Hegyi András kapuvári, Kondor György magyarpolányi, Nagy László veszkényi, Skorka Mihály szarvasi fiatalembereket.
Ebben a szobában a falra szerelt tábla a helyén maradt, jó szolgálatot tett a különböző feladatok megoldásánál, a levezetések megértésénél. A táblára írtuk fel az egymásnak küldött üzeneteket is. Ma is emlékezetes az, hogy egyik társunk azt írta a táblára: 'Fő hogy az ember egészséges' - valamennyien tudtuk, hogy az esedékes vizsgán eredménytelenül szerepelt.
Feleki Árpi és Hahn Fülöp kivételével négyünket az első csoportba osztották be, így nemcsak az előadásokon, hanem a gyakorlatokon is együtt vettünk részt. A közös feladatok, az egymásra utaltság, a felelősséggel járó önállóság hamar megtanított bennünket arra, hogy közösen, egymást segítve eredményesebbek lehetünk.
A szobatársak közül Fülöp és Hegyi sportban kötelezte el magát, Feleki és Kondor Gyurka a tarokk elsajátításával és művelésével tüntette ki magát, Misivel mi sem maradtunk ki semmiből. Természetesen látogattuk a 'Fenyő Gyöngy'-öt és a 'Neher tanszéket' is, ahol Gyurka nótás kedvével a csapat előénekese volt.
A vizsgákon mi még a csoportunk számára a tanszékekkel egyeztetett napokon névsor szerinti sorrendben szerepeltünk. Gyurka vizsgáinak többségét hallgathattam. Ebből szeretnék két eseményt felidézni:
Dzseki-bácsinál geológiából januárban vizsgáztunk. A kihúzott tétel mellett mindenki- kapott egy fából--megformált kristályalakzatot, amiről minden tudhatót el kellett mondani. Gyurka egy ismeretlen 'kockát' kapott. Hárman ültünk egymás mellett: Kondor, Krajczár, Nagy. Gyurka kezdte a felelést, közben sapkáját ügyesen a 'kockára' helyezte, így arról nem felelt. Mikor átvette az indexét fogta a sapkát és elköszönt. Krajczár azonnal rátette sapkáját, a tárgy nem látszott. Távozása után visszaadtam Dzseki-bácsinak azzal, hogy ezt valaki itt felejtette. Mindhárman eredményesen vizsgáztunk, azóta sem tudjuk, hogy milyen térbeli idom volt, amit így minden szerencsésen elkerültünk.
A másik eset kissé bonyolultabb volt. Harmadéves korunkban állattanból az első félévben, rovartanból a második félévben Haracsi Lajos professzor tartott előadásokat. Félévkor állattanból nem volt kötelező a vizsga. Nem is ment el senki. Ám jött az év vége. Haracsi tanár úr felhívta figyelmünket: "Mindenki döntse el, hogy melyik anyagból kíván vizsgázni, a szeptemberi utóvizsgán csak a másik anyagrészből fogom kérdezni. Lehetőség van mindkét részből is vizsgázni, de akinek nem sikerül, szeptemberben is mindkét részből felelni fog". Huszonkét fős csoportunkból kilencen tettünk kísérletet a két anyagból. Gyurka is.
Szokásainknak megfelelően különböző fogadalmakkal is elő kívántuk segíteni a sikeres vizsgát. Gyurka azt fogadta, hogy eredményes vizsga esetén mezítláb gyalogol az egyetemtől a diák-

szállóig. Gyurka büszkén állta a szavát, arról nem tehetett, hogy közben megeredt az eső és így a vizes úton csattogott haza több évfolyamtársunk ellenőrző kísérete mellett.
1956 őszén részesei és szereplői voltunk annak a két hétnek, mely örökre beírta magát a magyar történelembe. Én itthon maradtam, te Gyurka Kanadába távoztál. 1959-ben erdőmérnöki oklevelet szereztél. 1964-ben 'Professional Forester' minősítést szereztél. Erdészeti tanácsadó vállalatnál helyezkedtél el, majd néhány év múlva a vállalat társtulajdonosa lettél. Eredményesen és magas színvonalon szolgáltad a kanadai erdőgazdálkodást. Tudtam, hogy az egészséged megromlott, hogy küzdelmet folytatsz a téged megtámadó kór ellen. Most a felső hatalom magához rendelt. A jó Isten adjon nyugalmat fáradt testednek. Nekem Te a mindig vidám, nótakedvelő, közvetlen egyetemi hallgató maradtál. Így emlékezem Rád minden őszi napon, amikor a lehulló faleveleket nézem. Isten veled barátom!
(Nagykanizsa, 2012 november 5).

Fias György: **Emlékeim egy kiemelkedő nemes barátról - Vlaszaty Ödönről**

A tragikus hírt a tavalyi esztendő végén kaptuk. Kiváló, példamutató társunk, barátunk, Vlaszaty Dönci távozott el közülünk. S most az a megtiszteltetés ért, hogy a Sopron Alumni időszakos közleményének, a Kapocsnak az oldalain röviden bemutathatom nemes alakját azoknak, akik csak hallomásból ismerték őt, ugyanakkor felidézhetem különleges énjét azok számára is akik személyes kapcsolatban álltak vele. Szeretnék dióhéjban szólni róla, az emberről, így adózni mély tisztelettel és elismeréssel egyéniségének.
Dönci erkölcsi kiválósága már ismeretségünk elején szemembe tűnt. 2002-t írtunk akkor, itt, Victoriában. Nemes jellemének kialakulása nem a véletlen műve, hanem egy emberöltő következetes munkájának az eredménye volt. Hiszen legjobb tulajdonságaink is haszontalanok maradnak ha nem csiszoljuk őket. Ő azonban komoly törekvéssel érte el az előkelő viselkedésben és áldozatkész vezetői magatartásban megnyilvánult nemes erényeit.
Magyarország északkeleti részén, Ózd városában született, erdész családban. Természetében kétségkívül örökölte az évszázadokon át ott élőkben meggyökeresedett gyakorlatias kultúrát, alkotó, teremtő gondolkodást. Szükségük is volt erre mert zord, mostoha történelmi körülmények között kellett boldogulniuk. A Soproni Erdőmérnöki Főiskolán kezdte 1955-ben felsőfokú tanulmányait, majd 1956-os menekülésük után Kanadában, a University of BC-n járt még egy évig az erdészeti szakra. Aztán széles körű érdeklődése a kereskedelmi pályára vonzotta, de viszonya így is mindvégig szoros maradt egykori soproni egyetemista társaival.
Megbecsülést parancsoló, de nagyvonalú és segítőkész volt mindenkihez. Vezetőségi tagként sokáig dolgoztam együtt vele a Victoriai Magyar Társaskörben, a Magyar Kultúrközpont megnyitása idején.
Mint a Társaskör elnökének fontos szerepe volt a klubház renoválásában, az állami támogatás megszerzésében. Gazdag tapasztalata nélkül talán nem is lett volna olyan sikeres az indulás. Mindenütt ott volt; akár az irodalmi kör előadásain, akár a magyar iskola óráin, akár egy vacsorás rendezvény előkészületeinél a konyhában. Igazi vezetőként, irányítóként mutatva példát a többieknek, mindig többet téve, mint amennyit elvártak tőle. Nemegyszer saját költségére jutalmazta szorgos kezű önkénteseinket. Menedzseri munkaköreiben újra meg újra feltűnt egyedülálló vezetői képessége, odaadó, gondoskodó magatartása. Lehetett az a BC Egyetem Tanári Klubjában, a Thea Koerner Házban vagy azután a Victoriai Egyetem Oktatók Klubjában szervezett összejövetel. A barátok, ismerősök örömmel mentek az általa vezetett rendezvényekre, hiszen Dönci, saját szavai szerint 'mindig talált valami finom felszolgálni valót a vendégeinek'.
Kedvenc sportjában a teniszben is remek eredményeket ért el, de egy súlyos autóbaleset korán kettétörte sportpályafutását. Ellen-ben a rá jellemző eltökéltséggel, a baleset utáni napon, veszélyes sérülésekkel küszködve játszot-ta le a döntőt, utolsó fiatalkori mérkőzését. Jóval későbbi éveiben ismét teniszezni kezdett és si-kert sikerre aratott. Győzelmi trófeáit viszont ké-résemre nem tudta megmutatni, mert azokat ön-zetlen módon elajándékozta különböző sport-szervezeteknek.
Nagylelkűségét sok-sok alkalommal módom volt tapasztalni. Akár a magyar klubban, akár saját otthonában, akár rendszeres, kávéra való találkozásainkkor. Hangulatos kávézásaink alkalmával többször megmutatkozott gáláns mivolta. A kávézóhoz való érkezéskor általában gyorsan ki kellett szálljak a kocsiból, előre sietni a pénztárhoz, mielőtt Dönci odaért volna. Gyakran még így sem sikerült megelőzni őt a fizetésben. Vala-mi rejtélyes úton a számla már előbb ki volt egyenlítve.
Egy másik emlékezetes esemény, a számtalan közül, társaságában, a victoriai Whisky Fesztiválon történt. Néhány éve, egy januári napon, minden részletes magyarázat nélkül arra kért, hogy jelöljek be egy bizonyos dátumot a naptáramban. Amikor elérkezett a kitűzött nap, találkoztunk egy megbeszélt helyen és csak akkor árulta el, hogy jegyet vett a Whisky Fesztiválra. Hónapokkal korábban, amikor a jegyeket árulni kezdték, ő már kora hajnali hat órakor sorba állt, hogy biztosan meg legyen a belépőnk. Valóban egy nagyon elhivatott, lelkiismeretes és elszánt személy volt.
Alighanem ezt a határozottságát még a szülőföldről hozta magával. Ugyanis a gömöri-hevesi dombság völgyeiben született emberek egyik közös vonása az elszántság. Mindenáron kitartani őseik öröksége mellett, még a legnehezebb helyzetekben is.
Ahogy korábbi cikkemben említettem, Dönci pályája követendő példa a 'nemesség kötelez' eszméjére, mely önfeláldozásra rendel bennünket a nálunk kevésbé szerencsések segítésére, támogatására. Méltón az egyenes jellemű emberhez ő arra koncentrált 'ami igaz, ami tisztességes, ami igazságos, ami tiszta, ami szeretetreméltó, ami jóhírű, nemes és dicséretes'. Ez az ő hagyatéka számunkra. A feddhetetlenség, melynek értelmében becsületesen élt, részrehajlatlanul küzdött még olyankor is, amikor a közelében lévők már feladták. Kedves jó Dönci! Mindig hiányozni fogsz nekünk és soha nem felejtjük az együtt töltött időket!

Ég veled Te jó barát,
Mi folytatjuk tovább,
Lélekben veled leszünk,
Emlékezünk mindig Rád.

(Victoria, BC, 2013 március 2)

Balatinecz János: **Megemlékezés a Tóniról**

Tóni sajnos örökre becsukta csodaszép szemeit, hétfőn, 2013. február 4-én, és elköltözött a mennyországba. Tóni hűséges és szerető felesége volt Jánosnak (ill. Jancsinak) 49 éven át. Meleg szeretettel emlékeznek rá a család tagjai, rokonai és barátai Kanadában, az USA-ban és Magyarországon is, a volt diákjai és kollégái a Torontói Egyetemen, és jó barátai a Soproni Egyetemen.

Amikor Tóni először lépett magyar földre 1966-ban, mindenki - a családban, rokonságban és a barátok körében - azonnal megszerette. Ő viszonozta a szeretetet szép mosolyával és meleg ölelésével már akkor is, amikor még egy szót sem tudott magyarul. Szeretetét azzal is kimutatta, hogy lassan megtanulta - saját szorgalmából - a nagyon nehéz magyar nyelvet.

Ezzel a kis versecskével búcsúzik a kedves Tóni tőlünk: „Miért sirattok? Isten arca volt mely simogatón rám hajolt. S én mentem - és most fényözönben élek, és nem vagyok más, csak tisztuló lélek. Ha emlegettek - köztetek leszek, de fáj ha látom könnyetek. Ha rám gondoltok, mosolyogjatok, mert én már Istennél vagyok'"

A család és a barátaink nevében (akik ismertek és szerettek Téged), búcsuzunk Tőled: Kedves Tóni, köszönünk Neked mindent, amit tőled kaptunk az életünkben. És igérjük, hogy a szeretetedet, mosolyodat, a veled töltött idők sok-sok emlékét megőrizzük a szívünkben, úgy mint a Teremtőnktől kapott kincseket. Téged mindig szeretni fogunk. Nyugodj békében és a hozzád örökké hűséges szeretetünkben. Azt is köszönjük, hogy szivesen és önkéntesen lettél tiszteletbeli Soproni! Isten veled kedvesünk! János, ill. Jancsi

Averil Kennedy: **In Memoriam of Maria Sziklai**

The UBC Faculty Women's Club lost an Honorary Life Member and, more personally, I lost a dear friend on February 12th when Maria Sziklai passed away. Maria arrived in Canada in 1956 when the faculty and student body of the Forestry School of Sopron University escaped from Hungary at the time of that country's revolution. Maria and her husband Oszkar, a faculty member, with their three small boys, travelled to North America bringing only the few belongings they could carry. When the group arrived at UBC the following year, the members of the UBC Forestry Faculty volunteered to help them adjust to life in their new home. My husband Bob and I were asked to help the Sziklai family. Maria and I would meet regularly to get to know each -other and I'd help Maria learn some basic English. Communication between us was mostly smiles and hugs. We've been close friends ever since. In recent years, each February Maria would host a luncheon for five former Forestry wives. We missed it last year because Maria was not well and not able to serve us her usual fabulous food. She was a gourmet cook and also a talented seamstress. Her friends in the Knit and Stitch Interest Group will miss her cheerful personality. Maria was a very special person - a wonderful wife, mother, grandmother and friend -who adapted to life in a new country, learned a new language, endured the loss of her husband, and kept on going despite physical handicaps. She leaves to mourn her loss sons Steve, Peter, Les, daughter Susie, seven grandchildren, and many friends.

Nyugodjon Békében, Mária

(ex UBC FWC Newsletter)

Donáth György: **Kocsis István, alias Pelikán**

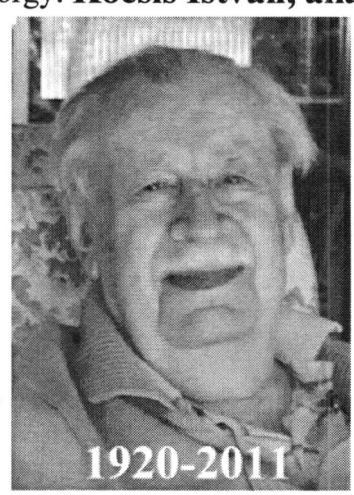

‚Pista-Bátyám', mi fiatalabb korosztály, csak így szólítottuk, 1920 február 17-én született Darvason, az akkori Pártiumban, ami akkor még Magyarországhoz tartozott. Édesapja, Kocsis Lajos, tanító volt. Debrecenbe, a református kollégiumba járt, ott érettségizett, onnan került Sopronba, ahol 1946-ban szerezte meg erdőmér-nöki diplomàjàt. Tudtom szerint Adamovics László, alias 'Cinke' Bàtyànkkal évfolyamtàrsak voltak.

Mi 1957 folyamán ismertük meg őt Zürichben. Eleinte mint magán-mérök dolgozott a Zürichi Àllami Erdészetnél (Kantonales Oberforstamt). Üzemterveket készìtett és erdőbecslési szàmìtàsokat végzett az akkoriban kezdödő nagyméretü magánerdö tömbösìtés munkálataihoz. Jó munkáját svájci kollégái megbecsülték, 1962-ben már a Zürichi Àllami Erdészet véglegesített mérnöke lett.

Kivételes tudása és képessége az elektronika területén hamar hírt szereztek neki. Ő volt az első Svàjcban, aki a bonyolult erdőbecslési számításokra elkészìtette, a még ma is működő számítógépes műveleteket (programokat).

Megélt dologként ìrom, hogy szakmai gyülések alkalmàval, röviden, de velősen fejezte ki magàt, minden szavànak sùlya volt. Ha valamilyen ùjìtàst kértünk tőle a szàmìtògépes műveletekben, szemünkbe nézett és a következöket mondta; „Fiacskàm, először hasznàljàtok ki a lehetőségeket amiket a művele-tek rendelkezésetekre bocsàtanak, azután majd beszélhetünk a kìvànsàgaitokròl is". 1985-ben ment nyùgdìjba.

Pista-Bàtyànk egy ìzig-vérig magyar ember volt. Szerette a magyar zenét, szeretett mulatni, kiválóan tarokkozott. Minden pünkösdi talàlkozòn részt vett, először 1963-ban Zürichben, utoljára 2010-ben Arbonban (Svàjc).

1942-ben nősült, feleségével, Szikora Margittal 57 boldog évet éltek együtt. 1944-ben fiuk Ferenc, 1946-ban Mònika lányuk született. Megözvegyülése után 2000-ben fiával Ferivel éltek együtt Zürichben, majd 2010 őszén fiával Magyarországra, Komàromba költöztek. 2011 jùnius 10-én Pista-Bàtyànk csendesen vissza adta lelkét Teremtőjének.

Ha együtt mulattunk, Pista Bàtyànk megasra emelte poharàt, s így üdvözölt bennünket; „csont"!

Gondolatban én is magasra emelem poharam; „Csont, Pista-Bàtyàm, nyugodjál békében!"

(2013 március, Neftenbach, Svàjc)

Peter Lovrics: **A son's tribute**

It is difficult to try to summarize my mother's life, to try to tell a story of 76 years. There are certainly events, things that were shared by many. and other things that were more private. But it is important to celebrate a life well lived to remember and reminisce alone and with others. Over the days and recent weeks many things have come to my mind. They are one person's reflections, but hopefully there will be thoughts that everyone can share in.

When Esther was hospitalized in July one of the first things that happened was the old family photo albums came out. We looked at these pictures with fascination for hours with Esther, sometimes alone seeing the old black and white pictures of her childhood and her years as a young adult. It reminded us that she had a life before her five children came along.

She was born on May 14, 1936 to Dr. József and Anna Somogyi-Tóth in Budapest. We know from her stories about a happy, loving home: nurturing parents the third of five children and a large extended family. Unfortunately, she was born into a place where World War II ravaged her home and country. While her father was a surgeon on the Eastern Front they survived the siege of Budapest. For most of us, wars and sieges were things we saw in movies or read about in books, but she lived through them. She also survived the years of deprivation and suffering of postwar Eastern Europe. Despite this, the old black and white pictures tell a story of a happy home, school, music, art, visits to the country side, and time with family. In a time when there was little of anything, her family made do. They knew that what counted was caring for each other and appreciation for what little they had.

As her country tried to rebuild after the war, they suffered through the deprivation, violence and fear of the Communist system in control. Despite this, Esther had ambitions to work in forestry, to be in the natural world that she loved so much. She went from the big city to university in a provincial town on the border with Austria. She was there at the young age of 20 when the Hungarian Revolution broke out against communist rule. Her beloved country was again in a state of war, her home in Budapest was bombed almost to destruction. It was that year that she made the biggest decision of her young life. Though she was a shy, soft-spoken 20 year old tied to her family and home, she decided to flee Hungary with a large group of fellow students. They crossed the border to Austria and became refugees. It's hard to imagine what bravery that required. Back then, there was no internet, no cell phones: it was a great leap into the unknown. Where would she end up? All they knew about far off places like Canada was what they learned in their high school geography classes and old news reels. But she did it with the support of her friends.

In that group was a young 25 year old student called Gusztáv. There are different versions as to exactly what happened, and as kids we loved to hear how the versions changed, but the old photos show a handsome young man and a beautiful young woman on the ship crossing the Atlantic, and then wedding pictures. They look like glamorous movie stars, and luckily for us, they started a life together here. They came to a totally foreign country with only three things: supportive friends, a dream to build a new life in a new place and each other. They didn't speak English, didn't have a trade or jobs, but they did what they were brought up to do. They put their heads down and made the best of it. While they had tremendous challenges and met people along the way who didn't make them feel welcome, they also met many more Canadians that helped them, that showed great kindness, and gave them opportunities, whether it was helping to learn English, paying for their wedding, lending Esther a wedding dress, or offering them work. For more than 50 years, both our parents have talked about the great opportunities this country gave them, about how thankful they were for the life they were able to build. Canada became their new home. Even though they held on to many things Hungarian, they became Canadian. They embraced it, valued it and were proud of it.

The old photographs then change. Our parents start to look a touch older and sometimes tired, and lots of kids start showing up. Five altogether. They had settled into life. Gus became a father, he learned a trade, and a career in construction stared. Esther became a mother and a dedicated homemaker. I may be biased, but I think that if you asked Esther, she would say that raising her 5 children was probably the most important thing she ever did. It couldn't have been easy. My guess is that we weren't the best kids, and we must have tested her patience and strength daily. They didn't have much of anything and had to struggle daily to get ahead. Despite everything, she did the best.

She had the patience of Job: she was nurturing and supportive. Despite the demands of 5 kids, a household to run, helping in the family business, she did it all. She made time for all of us. Games, music, schoolwork, sharing the happy things that happen to kids, and supporting us through our troubles. Our memories are of a safe, fun, happy place and no one worked harder to make it that way. She was unselfish of her time for so many years, while we were little kids, while we were teenagers and even after. Her special gift as a mother was that she tried to bring us the little things that were in reality the big things. To appreciate a song, a piece of music, literature, or a painting. To walk outside and see the beauty of a sky, a flower in bloom, leaves changing color, a butterfly. To always be good to others, to be fair, to work hard and be ambitious, but with honesty and fairness. The importance of family. These are the things that I remember. She tried to instill these in us, despite how tired, how busy she was.

Over the years the pictures changed to color. Through incredible hard work. our family's life became better. Kids grew up, went off to University, there were holidays, a cottage, graduations. When I think about my parents over many years, I see that in some ways they were very similar and very compatible, in some ways they were not. They each gave us different but very complimentary character traits that made us and our children what we are today.

As the years went by their differences grew and Esther made another big decision, to start the next chapter in her life on her own. It was around this time that she began to visit Yorkminster Park Baptist Church. Esther was always a spiritual person, but for most of my life she was not a 'religious' person. She had said that religion was a big part of her childhood and she made sure that we all had a good Christian upbringing. But that was it. When she started to look for more in the 1990-s, she said she came to that church and immediately fell welcome, felt like it was home. She became part of that community, she became more fulfilled, made new friends. As one her kids, it made me so happy to know that she was with people that made her feel so welcome and happy. She became active doing things that she wanted to do, things that she couldn't do while she was trying to wrestle 5 kids through life. She volunteered day and night, trying to help those that needed help. She was happy and proud doing it and we were happy and proud for her. Her spiritual life grew in that church, she studied theology at Tyndale College and we were again happy and proud to share in her graduation.

It was during that time that her life as an artist was reborn. She took correspondence courses when we were young, and we all knew she had talent. But she sacrificed that to raise her family. Over the last 15 years she studied, worked at it went to classes and her art career blossomed with her botanical paintings. To her amazement, she began to be recognized, win awards, and sell paintings. The best birthday gifts we could ever receive were one of her watercolors. She grew as a person through her art. She gained confidence and she met great people; people that she was happy and proud to know, that shared her love of art and respected her as a person and artist. Fortunately, she has left a large collection that will endure.

As we looked through the photo albums, the pictures changed to digital, and more kids started to appear. This time they were grand kids. In the end eight of them. They were part of her life that gave her so much joy. All the pictures of the proud grandmother holding 8 newborns over the years, the birthday parties. The Christmases, the music recitals, the hockey games, the graduations from nursery school to universities, the boyfriends. She was always there, selflessly, happily. She always said the right things; she wasn't judgmental. Like when we were kids, she showed them the small but important things, whether it was painting Easter eggs, a walk in the forest, reading a bedtime story. She tried to be with them on their terms. They might not remember or realize it, but she was always there for us when we asked her for help, advice or just a sympathetic ear when needed it the most. All of us had our special routines and visits with her. She was such a big part of their lives and traditions. And she was so very proud of them. In the months that she was sick, nothing gave her a wider smile or bigger hug than seeing her grandchildren.

The day after we told our 13 year old son that granny had died, he said; "but she was the healthiest of all the grandparents". That's what we always thought. She was getting older and slower, but despite aches and pains, we all thought she would go on forever. Last October things started to change. She developed a terribly painful neuralgia that eventually went away, and what seemed like flu that would devastate her. It wasn't until January that she seemed to turn the corner. She got stronger and we all breathed a sigh of relief. In April she was able to go to Hungary for 3 weeks, a trip that she was looking forward to for many months. She was so happy to see her large family and visit her home. In June it was clear that there was something really wrong, in early July she was diagnosed with advanced pancreatic cancer. The news was devastating. She had tests, biopsies, met countless healthcare people, and took pills. The whole time she met every challenge with great strength and dignity. She was strong and she was not afraid. She was appreciative of every effort that people made on her behalf, of every card, of every visitor. Even though it was very hard to visit and watch her deteriorate, we had some time to talk, listen, look at pictures, and say things. She made the most of every time we visited, no matter how badly she felt. She again showed us the little things that were important: her family, her friends, seeing beauty and life all around her. It brought her family closer together to help her through this time. I remember a day in August when Esther asked my niece Emily if she could brush her hair. After a while, Emily offered to brush her hair. I watched as she closed her eyes and let her granddaughter slowly, lovingly brush her hair.

In September. when her terrible disease was weakening her even more, when we visited in hopes of a few moments of conversation, I took her outside to the very special garden at Sunnybrook, on a spectacular fall day. She was in a delirium a lot of the time, but the cool breeze, the sunshine, the sounds and smells seemed to wake her up. We were sort of chatting. and then she looked up and said: "I have to say that it is such a beautiful day, such a beautiful day". That's what her spirit was like.

Even though we all knew it was coming, when the news came that she died, it was still a shock. We knew that she was finally at peace, but we also knew that we would miss her so much. The day she died, the weather was strange. There were spectacular skies, clouds, colors, and rain. In Hamilton, we live on the escarpment and can see all the way to Toronto. At around six one of us noticed the sky. It was a sky that Esther would have relished. There was also a perfect rainbow and like a page from a script, it went from Toronto right across the sky, straight up. We all watched it until it disappeared and we thought it was fitting. It would be how she would be remembered.

She will be missed by her children Joseph (Katy), Elizabeth (Matthew), Peter (Jill); Edmund and Thomas. She will be especially missed by her grandchildren Jennifer, Emily, Helen, Diane, Sarah, Lydia, Olivia, and Nicholas. She will also be missed by her siblings in Hungary, Mária, Zsuzsa and Gábor, by Gustav Lovrics and all her remaining relatives in Toronto, Hungary and Switzerland. Esther will be sincerely missed by many friends at her Church, her art classes, and all those people's whose heart she has touched through her kindness.

(October 23, 2012, Toronto, ON.)

Weidinger Imre, 1934-2013

Már öt éve, hogy jött a hír volt évfolyamtársunk, Imre barátunk hirtelen megbetegedéséről egy olyan végzetes kórban, ami várható élettartamát szinte napokra leszűkítette. Mire elért a hír és alkalmam lett őt meglátogatni otthonában (Kapocs 47:18-19), a maládia testét tényleg megroppantotta és az emlékezetemben dalia felépítésű Imre helyett egy megrokkant, botra támaszkodó öreg embert találtam. De nem kellett sokáig maradnom, hogy meglássam a betegség csak testét rongálta meg, szelleme, akaratereje megmaradt és még talán erősebb is lett. Tisztában volt a kór következményeivel, tudta, hogy csodát nem tud teremteni az orvostudomány, azért csak annak a reménynek adott kifejezést, hogy megélje 74. születésnapját. Megélte azt, és a következő négyet is, rendkivülien jó természetének és valamelyest talán az orvostudománynak köszönhetően. Elképzelni is nehéz a fájdalmakat, amiket viselnie kellett, a szinte percekre szabott, hátára ragasztott morfium infusiok segítsége ellenére. Öt évig viselte sorsa csapását, de magyarázó elbeszélése mellett, soha nem hallottam panaszkodni, pedig gyakran beszéltünk személyesen vagy telefonon. A sport megmaradt érdeklődésének központjában, de a világ minden fordulata érdekelte. Aggódott Magyarország sorsa iránt.

Amennyire ereje engedte rendszeresen eljött havi ebéseinkre és erős támogatója lett Kapocs lapunknak, amit továbbított otthoni rokonainak is. Szivesen vette baráti köre támogatását, de rendkivülien ragaszkodott függetlenségéhez és ezért nem fogadta el a szerinte 'bábáskodást'-nak tartott közeledéseket. Sok jó barátja volt. Testvérei gyakran látogatták Magyarországról és itt lakó volt gimnáziumi osztálytársa és több más barátja mindig készen voltak a segítségre.

Öt éves kitartása utolsó hónapjaiban többször került korházba, de mindig hazaengedték. Utoljára, látogatásomkor, már nem voltam biztos hogy felismert és kézfogás helyett csak lábaújját érintettem meg búcsúzáskor. Két nappal később, január 15.-én, jött a szomorú hír. *(A Szerk. 2013 március 28, Vancouver, BC)'*

KÖZELMÚLT

Homoky István: **Az én gulág történetem** (Második rész)

Az éhezés volt az uralkodó gondolatunk állandóan. Mindannyian voltunk már éhesek, de ez nem ugyanaz. Normális körülmények közt az éhségen úgy lehet segiteni, hogy eszünk. Az éhezés más, ott nincs ilyen segitségre lehetőség. Az éhség az embernek nem csak a testét marja, de a gondolatvilágát is, olyannyira, hogy a szabadság utáni vágy is csak a második helyre szorul. A túléles a megmaradás mindennél erősebb ösztöne ez, amiért szélsőséges esetben az ember ölni is hajlandó. Az én legfőbb vágyam fél kiló friss kenyér volt egy köcsög tejjel. A túróscsuszai álom is csak ezután következett. Szigorú megegyezés alapján a zárkában az volt a szabály, hogy kajáról, főzésről beszélni tilos. Ugyanis az emésztőnedvek azonnal működésbe lépnek, de csak üresjáratban, ami még jobban fokozza az éhezés kinját. Ha egy nem politikai ügyben érintett egyént dobtak be a zárkába, aki tegnap előtt még a börtönfalon kivül élt, megcsodáltuk a barnára lesült sima arcbőrét, gömbölyű pofáját, és öntudatlanul is némi önérzetet sugárzó magatartását. A következő két hét alatt lehetett jól megfigyelni a metamorfózist amin átment. Mert két hét mulva olyan lett mint mi: sovány, ráncos, sápadt. A politikai foglyoknál nem állt fenn ez az eset, mert őket heteking, vagy hónapokig vallatta az AVH, igy hát ők már 'előre gyártott' állapotban érkeztek.
A másik de szerencsére nem mindenki számára lényeges 'lét kérdés' a cigarettázás volt. A dohányzás tilos volt, de szemfüles gyakorlott ('dörzsölt") csövesek néha be tudtak csempészni anyagot. Miután az új jövevény bemutatkozott, az első kérdés amit neki szögeztek, az volt, hozott-e füstölni valót? A fickó mindjárt kinyitotta zakója válltömését és előhuzott egy adag gondosan becsomagolt, vágott dohányt. Azután egy még légmentesebben becsomagolt, cipőkrémmel átitatott vattát, aztán egy pici forgácsot, amibe be volt erősitve egy kovakő. Na és persze cigaretta papir. Igy most már meg lehetett sodorni a cigarettát. A rágyujtás úgy történt, hogy a kovakövet az ágyvashoz dörzsölve a keletkező szikrát a terpentines vattára irányitották. A vatta izzani kezdett, és a szép piros kis parázs meggyujtotta a cigarettát, amit azonnal szivni kellett, hogy el ne aludjék a tűz. De ez nem ment csak úgy akármikor. Meg kellett várni az alkalmas időt, amikor nem volt forgalom a 'trepnin'. Egyik zárkalakó a vasajtónál fülelt, nem jön e a 'smasszer'. A boldog dohányzó is ott állt az ajtónál és a gyönyörűséggel telitett mélyre szivott füstöt erősen a falra fujta. Igy a füst nem lebegett a levegőben mint felhő, hanem teljesen eloszlott. De egy cigarettára többen tartottak igényt. Az első puffantás után már ott állt a második dohányos és a szertartást megismételte. Igy ment ez a folyamat, mig a cigaretta olyan rövid nem lett, hogy már nem lehetett kézzel fogni. Ilyenkor WC papirból egy keskeny fogót képeztek, amelynek a mandzsetta nevet adták. Igy hát semmi sem ment veszendőbe és a drága cigarettát teljes mértékben hasznosithatták. (Az eddig leirtakból az olvasó észrevehette már, hogy a WC papirnak nem csak egy, de többféle rendeltetése is volt.) Az anyagot persze biztos helyen kellett elrejteni. Ruházat nem jöhetett számitásba, mert azt motozták először. Válltömés nem volt jó, mert a ruhát nem lehetett minden alkalommal szétszaggatni. Még a szalmazsák sem volt biztonságos hely. Valaki felfedezte a WC viztartályát, ami hagyományosan emberfej feletti magasságában volt elhelyezve. Légmentes és vizmentes zacskóban oda rejtették a kincset a viz alá.

Én eddig nem tudtam, hogy a nikotin éhség mennyire tudja kinozni az áldozatát. De ezek a dohányosok szinte reszkettek a cigarettáért. Mivel én nem tartoztam közéjük, a kivülálló fölényes nyugalmával szemléltem a történteket. Amig tartott a füstölni való, a fickók nyugodtak voltak. Amikor elfogyott, szomorkodtak, és várták az új jótékony jövevényt. Volt eset, hogy a smasszer hirtelen megjelent, és elkezdett az ajtóban szimatolni. A leleményes csöves feltalálta magát, és azzal a magyarázattal szolgált, hogy a "Felügyelő úr cigarettázott és azt szagolja", vagy "Onnan kivülről hozza a huzat a cigaretta füst szagát."
Itt ki kell térnem az alvilág nyelvezetére. A zsargon, a jassz nyelv az ő kultúrájuk lényeges része. Nyelvtankönyv helyett itt csak némi izelitőt közlök. Egyes szavakat már eddig is használtam, mint pl. smasszer, csöves, trepni, trógli, cirkli. Az ujonnan jött zárkalakó a 'cuvax' (Zuwachs-növedék, németül). Amikor valakit letartóztatnak, megbilincselnek, bekerül a zárkába, és elitélik két évre, azt ugy mondja a csöves, hogy "kapdoválták, megmancsoválták, becuvaxolték és elknasszolták két mázsára". Bebörtönöztek: 'lesitteltek', mert a börtön a 'sit' Akit kivégeztek: "tompa kapun hazavágták". Éhes vagyok: "flamós vagyok", vagy "stokkol a flamó". Álmos vagyok: "szundis vagyok", elaludtam: "bevertem a szundit". A cigaretta: 'bláz'. A cipőkrémes vatta: 'fekete'' A kovakő: 'gambi'. Motozás, vagy zárka feltúrás: 'hipis'. Kereket oldani, vagy megszökni, 'letélakolni'. Vagy 'télakot venni'. Sajnos sok szót már elfelejtettem, mióta újból civilizált társadalomban élek. De nem csak szavakat, hanem kifejezéseket is gyártottak a csövesek. Pl. ha valaki nagyot mondott, amit nem akartak elhinni, a csöves úgy nyilatkozott, hogy "és akkor a segged a hideg falhoz ért és felébredtél". Vagy: "a kezed a bilibe lógott és felébredtél". A mi nyelvünkre leforditva, "ezt csak álmodtad". Ha valaki pozitiv, reményteljes dolgot vetitett a jövőbe, a kétkedő válasz az volt hogy, "mindez akkor fog megtörténni, ha majd fapénz lesz", vagy "a kavics kivirágzik", vagy: "a p...a beszélni fog". Amikor valaki becuvaxolt, nekiszegezték a kérdést, hogy milyen ügyben került ide? A csöves fölényesen csak annyit válaszolt, hogy: "nem ettem meg a mákos tésztát", vagy "befütyültem a bazilikába és nem jött ki a viszhang", vagy "bele fingtam a nullás lisztbe és nem porzott". Ha a csöves egy rossz hirű nőről beszélt, nem azt mondta, hogy egy állati nagy kurva volt, hanem csak finoman megjegyezte, hogy "a nagymamája táncosnő volt Casablancában, ő pedig ugyanott egy utca sarkon egy homokszemért strikkelt és ma már övé az egész Szahara".
A csöves etikai érzéke a saját csöves társaságára szükül le. A bűnözés erény számára, ha sikeresen tud működni. Egyszer egy borotválkozás alkalmával egy 'idős, tekintélyes urat' láttunk a borbély keze alatt. A csövesek tágrameredt szemekkel, suttogva, áhitatos tisztelettel emlitették hogy ő a mi korunk elismert nagy 'mackósa' (kasszafurója), aki Bécs és Szófia között működött. Rác Jóska, a szobagazda, büszkén mondta el nekünk, hogyan rámolta ki haverjaival az egyik nagy divatüzlet (amikor még ilyen volt) raktárhelyiségeit. A stratégia, a technikai kivitelezés, a szállitás és értekesités folyamatait részletesen ecsetelte. Hallottam nagy szélhámossági történeteket is, de csak másodszájból. Ezeket a 'hős' történeteket a csövesek úgy adták tovább, mint legendákat. Például, amikor egy fineszes társaság, akik a kőbányai ren-

dőrség tetőszerkezetét lebontották, munka megrendelés nélkül, és eladták a fekete piacon. Volt egy másik társaság, akik krétával és mérőszalaggal, nagy felhajtással elkezdtek méricskélni egy kis üzlet előtt a Nagykörúton. Az üzlettulajdonos tudni akarta mi okból? A válasz: "A főváros egy nyilvános WC-t akar létesiteni". A 'pók' kétségbe volt esve, hogy éppen üzlete előtt létesül ez. Tönkre megy az üzlet! Kérdezte a 'főtehnikust', hogy lehetne ezt a városházán elintézni. „Hát sajnos én nem tudok semmit, nekem csak kiadták a feladatot, hogy a kitűzést végezzem el", de, tette hozzá kis habozás után, "én jól ismerem a főmérnököt, akinek összeköttetése van a fejesekkel. Talán egy kis hozzájárulással, (mondott egy tekintélyes összeget), ezt el lehet simítani". Az üzlet tulajadonos, kétségbe esve, mindjárt odaadta az összeget. Valójában a WC sohasem épült meg, csak a csövesek lettek gazdagabbak és nagyot röhögtek. Aztán ott volt a 17 éves fiatalember, aki legalább 24-nek látszott komoly fellépésével és aki Sátoraljaújhelyről szökött meg a börtönből társaival. A hegyeken végiglopakodva érték el Budapestet. Egy szép napos délelőttön, előkertes házak között sétálva a Rózsadombon, meglátott egy nyitott ablakot, amely szinte integetett neki. Ennek a hivogatásnak nem lehetett ellenállni, hát bemászott az ablakon. Egy kis asztalon szép szelencében gyöngy nyakláncot és kisebb ékszereket talált, miket azonnal zsebre tett. Hirtelen nyilt az ajtó és egy idős nő, a tulajdonos lépett be. Semmi baj. A mi leleményes csövesünk közölte vele, hogy ő egy cirkusszal érkezett tegnap és van egy idomitott éneklő kanárija, ami valahogy elszabadult és sikerült idáig követnie, mert ezen az ablakon repült be. Lehajolt és a bútorok alá nézett, még az asszony is segitett neki a kanárit keresni. Az asszony nagyon sajnálkozott a nagy veszteség miatt, és jó szerencsét kivánt a további kereséshez. A fickó elindult kifelé, de beidegződött szokása szerint az ablak felé tartott. Még maga az asszony mondta, hogy az ajtón menjen ki, az könnyebb. Még akkor sem jött rá kivel volt doga. Amikor becuvaxolt hozzánk a zárkába, jó szabású nadrágot, inget és cipőt viselt. A jó megjelenés, a pszihologiai felkészültség, pléh pofa, villámgyors észjárás, teljes önuralom, minden ajtót és ablakot megnyit.

Ezekkel a történetekkel nem azt akarom az olvasóval sejtetni, hogy mi csak csövesekkel voltunk bezárva. Csupán vázolni akarom az emberiség ezen alfajának a jellemzését, mert ilyennel mi hányatott életünk folyamán sem találkoztunk, kivéve, ha megloptak, de az nem volt személyes társadalmi érintkezés. Más érdekes jellemeket is meg kell emlitenem, akikkel együtt laktam. Egy alkalommal két napra egy másik zárkába vittek át, ahol csak hárman voltunk. Az egyik egy fiatal papnövendék, a másik Fischer Endre István, egy jól szituált zsidó volt. Talán negyven éves lehetett. Mint a Packard gépkocsi vállalat vezérképviselője, Magyarországra importált. Jól táplált, jól fésült magabiztos ember volt. Sport kabátot, sálat és bőrkesztyűt viselt. Voltak üzleti lakásai Bécsben, Frankfurtban és Párizsban. Beszélt autóútjairól és a tengeri kirándulásairól is mert vitorlás hajóval vitorlázott Maroccóba. Amerikában csak egyszer járt. Szeretett dicsekedni a barátnőjével, Lakatos Gabriellával, a Magyar Állami Operaház azon idők nagy prima balerinájával. „Múlt héten láttam a Gabikámat a Diótörőben", szokott hencegni. Gazdag pasas lehetett, mert mindezek mellett eleven-szülő diszhalakat is hozatott Argentinából az aquváriumába. Ugyan milyen összeköttetései lehettek, mi volt az igazi háttere és mit kellett mindezekért szolgáltatni, hogy ilyen életstilust tarthatott fenn 1951 sztálini Magyarországán? Azzal is szórakoztatott minket, hogy felvázolta a párizsi kuplerájokat, árfolyam és társadalmi rang szerint. A berlinieket is, de azok nem voltak ilyan exotikusak. Budapesten csak a Konti utca és a Maison Frida voltak ismeretesek. Az utóbbi volt a nivós. Részleteket itt nem közlök, mert nem idevalók. Nem tudom, kispap rabtársam hogyan viselte mindezt, de valószinüleg új ismeretekre tett szert, amelyek nem tartoztak a szemináriumi tanmenetbe. Ilyen volt a harmadik zárkám, ahonnan átvittek a negyedikbe, ahol kitartottam a Markói tartózkodásom végéig.

A negyedik zárkában végre jó társaságba kerültem, csövesek nélkül. De volt minden egyéb, a magam fajtát kivéve. Ott volt Dr. Káldor István, egy magas karcsú, jó megjelenésű zsidó ügyvéd. Szép sötét öltönye, finom keskeny kezei és újjai mutatták kifinomult magas intelligenciájú egyéniségét. Dachauban az amerikaiak intravénásan táplálva hozták vissza az élők sorába. Az 'Ember tragédiája'-ból idézgetett néha. Üres szószaporitásban és durva társalgásban nem vett részt. Mint Karádi Katalin ügyvédjét tartóztatták le, azzal vádolva, hogy ő segitett neki és Lantos Olivérnek a szökésben.

Aztán ott volt Mantuánó József főmérnök úr, akit azért kapdováltak, mert egyik általa tervezett védőgáton keresztül szivárgott a viz (az 'elvtársak' ellopták az anyagot!). 'Öreg försternek' nevezett engem, évtizedekre előre előlegezve a cimet, mert akkor még sem öreg, sem förster nem voltam. A délelőtti rövid csendes időszakban a meglevő néhány méter hosszon sétált le, fel, csendesen imádkozva, vagy a kisasztalon törökülésben imádkozott és elmélkedett. Saját bevallása szerint, életének legkellemesebb szakasza az volt, amikor még mint Magyar Királyi segédmérnök munkálkodott a dunaföldvári híd épitkezésénél. Szobagazdánk - kinek a 'Százados Úr' nevet adtuk mert valóban egykori M.Kir. honvéd százados volt - lebukása előtt mint pálya munkás dolgozott a MÁV-nál. Tőzsgyökeres antibolsevita volt, kommunistákról és társutasaikról vagy rosszat, vagy semmit. Egyik nap egy szerencsétlen összetört embert dobtak be a zárkába. A Főutcai ÁVH-n ('Pest vidéki ÁVH' - bár Budán volt) már jól megpuhitották. A Markóban csak szürkeruhás smasszerok voltak, kivéve a harmadik emeletet, ami jelentős 'enyhülést' jelentett számára. Rajongva emlegette, hogy az itteni szakaszvezető milyen jól bánt vele és milyen szépen beszélt hozzá, "mint hogyha az Édesapám lenne". A Szásados Úr ezt hallván, türtőztette magát, de ilyen esetben mindig, a majdnem egészen kopasz feje rózsaszinűen kezdett ragyogni, ami pirosba ment át. Sötétkék cipőgomb szemei még sötétebbek és kékebbek lettek, egész testét rázta a reszketés, iszonyú önuralomról tanuskodván. Csak annyit mondott: „Jó ember a smasszer, ma még csak kétszer rúgott seggbe, pedig háromszor is megtehette volna." Volt velünk Pálos rendi szerzetes is a Grösz József kalocsai érsek perében érintve, volt budakeszi szőlős gazda, összeesküvő, (természetesen nem az AG-ból), és nőorvos, akit magzatelhajtásért kapdováltak és cuvaxoltattak be.

Egy áprilisi napon bedobtak hozzánk egy fiatalembert, aki úgy mutatkozott be mint Csont Kálmán anarchista, Egerből. Akárhonnan is jött, aki mint anarchista jelentkezik, arról tudom, hogy törzskönyvezett, hivatásos hülye. Amiket mondott nem volt érdemes elraktározni emlékezetemben, de egy nagyon bölcs kijelentést tett, amire mindig emlékezni fogok és mindig az eszembe jut amikor az országutakon vezetek: „Nincs becsületesség, csak a következményektől való félelem van." Ez persze csak részben igaz, mert van egy egész csomó becsületes ember a világon, de a kijelentése 100 százalékig érvényes a bűnözökre: akár csövesek, akár fehér galléros gazemberek. Amig a törvényt nem támogatja a fájdalommal járó büntetés, pl súlyos pénzbirság, és az attól való félelem hiányzik, nem kell tartani semmitől.

Mivel a zárkák lakói vegyes társaságot alkottak, a vas ajtó melletti, falra felfüggesztett névtábla tarka volt. Fekete betűvel voltak a kommunista rendszerre nem veszélyes egyének nevei felirva (csövesek és egyéb kihágásokkal vádoltak), piros tintával irták a

politikai ügyekben vádlottak neveit, de a súlyos politikai ügyekben vádlottak neveit nem közölték. Ezek a piros betűvel jelzett 'PŐ' azaz Politikai Őrizetes megjelölést kapták. Mi PŐ-sök, senkinek sem mondhattuk meg a nevünket, csak az ÁVH pribékeknek, azt is csendesen. Persze ez kész röhely volt, mert mikor becuvaxoltam, egyből bemutatkoztam. Alkalom adtán az éjszaka közepén egy ÁVH tiszt a harmadik emeletről lejött ellenőrizni a zárkákban a PŐ-söket: ki melyikben van, mi a neve. Egyik éjszaka kigyulladt a villany a zárkában, és valaki bekérdez az ajtó kis ablakán:"Van-e itt PŐ-s?" Erre Mantuano József főmérnök úr felkiált jó hangosan: „Homoky Pista kelj fel, keresnek". Felkelek, odavánszorgok a kis ablakhoz, mire az ávós tiszt odasúgja nekem:„Egész csendesen mondja meg a nevét". Jellemző volt az intelligenciájukra.

Napjaink nem teltek egyhangúan, izgalom nélkül. Az időszakonkénti hipis gondoskodott erről. Az ajtón kivüli, de a belső börtönvilág csendje is enyhén zümmögött, mert mindig volt valahol ajtó nyitás-csukás. Egyszer, váratlanul erős zajt lehetett hallani, amit először az ajtó mellett álló egyén hallotta meg. Elkezdett fülelni. A gyanú bebizonyosodott, és elhangzott a riadó: 'Hipis!' Erre akiknek eldugnivalójuk volt - bláz, gambi, fekete, stb.- elkezdett mozogni. Mi többiek, a 'nyugodt lelkiismeretűek' nem mozogtunk. Az ajtócsapások zaja közeledett hozzánk, majd kicsapódik az ajtó. A smasszerek hivatalosan orditanak: „Szobagazda marad, a többi ki. Nyomás!" Vagyis, a trepnire ki, falfelé fordulva, kezeket hátra téve. Nincs pofázás! A smasszerok megrohanják a zárkát, és mindent felforgatnak. A szalmazsákokat is széttúrják. Faggatják a szobagazdát, aki persze semmiről sem tud és senkit sem vamzol el. (elvamzolni-besugni, vamzer-besugó). Mire elmennek, kies otthonunk olyan mint a világháború. Dehát a smasszeroknak is előbb-utóbb kell ellenséget találni, mert a diktatúra mindig ellenséggel harcol, ellenséget győz le, és ezzel erjét csillogtatva a leendő ellenséget elrémiti. Ha éppen nincs ellenség, keres magának és talál. Ha pedig nem talál, csinál, mert ellenség nélkül nem lehet élni. Igy ment ez a kommunista diktatúrában minden vonalon: országos viszonylatban, nemzetközi sikon, üzemekben, az egyetemen Sopronban - a nagy kinyírások 1951 júniusában - és a börtön belső kis szemétdombján is. Egyik hipis alkalmával, kilép az egyik smasszer a trepnire és egy kiskabátot lobogtat. "Melyiké ez?" kérdezi. Az erőszakszervezeteknél - fegyőrség, katonaság, rendőrség, stb., az alantas, gyanúsitott egyén nem ember akire a 'ki' szó vonatkozna. Ez egy tárgy vagy állat, amit a 'mi' szóval jelzünk, tehát nem „Kié ez", hanem „Melyiké ez". Ránézek és mondom, hogy az enyém. „Na jöjjön csak be". Bemegyek. A felső külső zsebből - szivarzsebnek is nevezik, bár nem minden férfi szivarozik - kihúz egy csikket. „Szóval maga cigarettázik. Honnan kerül ez a zsebébe? "Honnan tudjam én? Én nem cigarettázom, a többiek sem - hátha maga csempészte oda". „A szengségit, hogy mer velem szemtelenkeni? Vasba huzatom, hogy a nyelve lóg ki! Mi a neve?" - „Azt nem mondhatom meg".- „ Mi az hogy nem mondhatja meg?" (De ekkorra már tajtékzott).- „Mert én PŐ-s vagyok." Látni kellett volna a bamba pofáját. Csak hebegett és dadogott, mert a smasszer is félt az ÁVH-tól és csak azt motyogta, hogy „Menjen ki". Igy mentett meg engem a vastól politikai őrizetes mivoltom!

A nem politikai ügyekben letartóztatottak félévenként kaphattak egy kis csomagot. Velünk is volt néhány ilyen szerencsés egyén. Én, de a többiek is részesültünk egy csipetnyit a kaja csomagból. Igy történt az, hogy 22. születésnapomat két kockacukorral ünnepelhettem. Felséges élmény volt. Aki egy darab szalonnához jutott, a szalonna bőrt vagy egy hétig őrizte és zárás után, lefekvéskor szopogatta.

Napközben mindig volt valami mozgás, valami történés. Új cuvax érkezett, vagy valakit az ügyészhez vagy tárgyalásra vittek. Mikor vissza hozták, mondta, hogy hány mázsára knasszolták el. Volt akit felmentettek. De ilyen eset csak kettő volt ottlétem alatt, ahogy visszemlékszem. Senki sem úszta meg. Volt aki csak hat hónapot kapott, de az volt az általános nézet az itéletek méretét tekintve, hogy ha valakit csak két mázsára knasszoltak el azt a kiblin ülve is kibirja. A nagy itéletekre pedig azt mondtuk, hogy azok csak névlegesek, mert ugysem fogják leülni. Ugyanis az volt az általános reményteljes nézet, hogy a fennálló feszült külpolitikai helyzet (koreai háború) úgy elmérgesedik, hogy ebből robbanás lesz, ami véget vet az imperialista szovjet bolsevista terrornak. Egyik nap egy zsidóval gyarapodott a zárkánk létszáma. Ő lehűtötte a kedélyeket, mondván, hogy a reménykedésünk nem ér annyit mint ez az egy szem bab ami a levesben úszkál. Ha igaza is volt, az ember soha nem adja fel a reményt, kivéve a legvégső esetben, amikor már úgyis minden késő. Ez egy belénk programozott, automatikus pszihologiai védőeszköz, amelynek vagy van, vagy nincs alapja, de féken tartja az embert az összeomlástól. Csokonai Vitéz Miska bátyánk szépen fejezte ki ezt a lelki állapotot a 'Reményhez' c. versében, irván, hogy „Földiekkel játszó égi tünemény, istenségnek látszó csalfa vak remény, Kit teremt magának a boldogtalan, S mint védangyalának bókol úntalan". Dante Alighieri más oldalról közeliti a témát, a pokol kapuján olvasató felirással: „Ki itt belépsz, hagyj fel minden reménnyel", vagyis itt már önámitás sem segit. De tulajdonképpen nem is volt teljesen hiába való állitani, hogy nem kell leülni az itéletet, ha a nagy-idősöket tekintjük. Mert 1956-ban szabadultak. De 1951-ben még a jövő sötétjében rejtőzött.

Amikor vége lett a nappali műszaknak, a vacsorát kiosztották és elkövetkezett a zárás. Ez vasárnap korán történt, miután a 'Hitler szalonnából' jól laktunk. A nap még fent volt, amikor minden elcsendesedett. Ilyenkor rendszerint valakinek előadást kellett tartania valami általa választott témáról. Ez volt a mi szórakozásunk. A karácsonyfa üzlettől a szalámi gyártáson át majdnem minden téma előjött. Egyik, Grősz perben vádolt tiszteletre méltó társunk, aki a teljes kommunista hatalomátvétel előtt valami főfejes volt a földművelésügyi minisztériumban, beszélt nekünk külföldi kiküldetéseiről Svájcba és Jugoszláviába. Ámulattal hallgattuk, és elképzeltük magunknak milyen is lehet a Szovjet gyarmatbirodalom határain kivül, vonaton, első osztályon utazni. Élesen ábrázolta szavakban a szép alpesi vidékeken való átutazást, amit Nagy Imre végigaludt (aki akkor földművelésügyi miniszter volt, ha tévedek, az olvasó javitson ki).

Mikor egyik vasárnap rám került a sor, az erdészetről kellett szónokolnom. Ugyan mit is tudhattam én másfél éves soproni tanulmányaim alapján? De mégis, magam is elcsodálkoztam, hogy az Apámtól eltanult ismeretekből, a soproni tanulmányaimból és az idősebbek elbeszéléseiből mennyi maradt meg az agyamban. Persze, most vissza tekintve ez egy férc-munka volt, sok általánositással. Nem volt nagy baj, mert ehhez járult hozzá kiváló adottságom, hogy sokat beszélek és sokáig, és a rövid mondanivalóból is tengeri herkentyű hosszúságú, hosszú lére eresztett dumát tudok szerkeszteni. És ekkor fedeztem fel második értékes adottságomat is, a hipnotizáló készségemet. Egyenletes, csendes, monoton hangom a hallgatóság egyes tagjait olyan békés, nyugodt idegállapotba ringatja, hogy elalusznak. Egyesek csukott, mások tátott szájjal aludták át (fél)tudományos értekezésemet. Akik ébren maradtak, türelmesen, udvariasan és csendesen viselték el előadásomat. Dehát kit érdekel a tartamos erdőgazdálkodás, a különböző erdőtipusok, a mikroklima hatása és hasonlók? A vadgazdálkodás egy kicsit más volt, mert hát, ugye, az őzikék,

nyuszikák, madárkák szentimentális légköre érthető a nagyközönség számára, ha más nem is.
Egyik este, mikor már minden és mindenki elcsendesedett, lent a padlón (mert én már az ágyon aludtam) ketten suttogva beszélgettek. Engem nem érdekelt a témájuk, de arra felfigyeltem, hogy az egyik azt mondja a másiknak: "A kis Homokyba már csak hálni jár a lélek". "Nem úgy - mondom én magamnak - majd én felébresztem a lelket és ébren tartom, mert mindezt és mindent ami következik, nekem át kell élnem. Különben nem lehetek erdőmérnök".
Az éjszaka viszonylagos nyugalmát időnként megzavarta a felkattintott villany, amikor a smasszer benézett a cirklin. Kint a szűk udvaron egy lámpa világitott és a csendet megtörte néha az őr szöges csizmájának koppanása. Ebben a csendes éjjeli légkörben tudatosodott és világosodott meg bennem a valóság, hogy tulajdonképpen hol is vagyok, mi történik és történhet velem.

□

Közben az ÁVH, az ügyészseg és bíróság szorgalmasan dolgozott amiről én akkor nem tudhattam. A következőkben leirtakat csak évtizedek múlva ismertem meg a 'Diktatúra Vas Magyében' cimű dokument könyvből, amire mint forrásra már korábban utaltam. A letartóztatások már 1950 december 12-én kezdődtek. Az ÁVH az Antibolsevista Gárdát (AG) négy csoportra osztotta. Az I és II csoportot együtt nyomozta (ezek voltak a legsúlyosabbak) és 1951 február 26-án adta be az összefoglalót 19 személyről. A sovjet tipusú diktatúrában a birósági eljárások a rendszert szolgálták, mert az ÁVH irta elő a bíróságnak, hogy kinek milyen itélet jár. A bíróság ugyanazon számon iktatta az első csoport perét, amit az ügyészség adott, ez esetben '001197/3/1951'.
Mindegyik ügyet a Budapesti Megyei Bíróság (BMB) tárgyalt első fokon. Az ügyészség által 1951 március 20-án kihirdetett első vádirat nem csak az ügyészségi, hanem az ÁVH iktatószámát is tartalmazza (1951 AI. 001197 és 1050517/1951 ÁVH központ). Vádló Alapi Gyula, az államügyészség elnöke volt. A vádiratokból szó szerint közlök részeket.
Az I. csoport 'Gyimesi Szilárd és társai' vádirata összefoglalja az egész AG ügyet is. "I r.(rendű) Gyimesi Szilárd és II r. Alföldi László kidolgozták a később Antibolsevista Gárda elnevezésű ellenforradalmi szervezet irányelveit. A diverziós és ellenforradalmi tevékenység közvetlen vezetése és irányitása I. r. Gyimesi Szilárd, a szervezkedés elvi-politikai vonalvezetése II. r. Alföldi László feladatává lett." Végső célkitűzés érdekében a közvetlen feladatok: „1-a szervezkedés kiszélesitése, 2-a fegyverek, lőszer és robbanó anyagok felhalmozása, gyüjtés vagy terrortámadás által, 3-az ellenséges elemek mind szélesebb tömegének a szervezkedés köré tömörítése, mely érdekében, 4-a felfedeztetés veszélyének ki nem tett diverziós cselekményeket kell végre hajtani, 5-általában a szervezkedés működésére, különösen a fennálló állam elleni ellenállásra az ellenséges elemeket széleskörű forradalmi propaganda (röplapok) útján felhivni, 6- minden tevékenység anyagi szükségleteinek fedezésére rendszeres tagdijat, de mindenképpen a szervezkedés tagjai részéről anyagi hozzájárulást biztositani, 7-az imperialista hatalmak kémügynökségeivel a kapcsolatokat felvenni és ezáltal biztositani a szervezkedés támogatását." „Jelentős mennyiségű fegyvert, lőszert és robbanóanyagot halmoztak fel. Diverziós cselekményt hajtottak végre a Veszprém és Eplény közötti vasútvonalon, terrortámadást inditottak az Eplény 17-es vasúti őrház, illetve a zirci rendőr járőr ellen, a kifejlődő tűzharc során a rendőr őrszemet megsebesitették. Gyujtogatást hajtottak végre a szombathelyi Kender és Lengyár területén, valamint több 'TSzCs' ellen. Mintegy hat-hétszáz különböző úszitó hangú, a rendszer megdöntésére lázitó röpcédulát szórtak szét az ország különböző helyein. Kapcsolatot kerestek és vettek is fel imperialista ügynökökkel."
A II. csoport, 'Nyirfás Dezső és társai' 1951 március 23-án kelt vádirata (1951. ÁÜ. 001197 és 10-50517/1951): „1-diverziós és terror cselekményeket hajtottak végre, a már 1945 év óta felhalmozott fegyver, lőszer és robbanó anyag készlet felhasználásával, 2-széleskörű ellenforradalmi propaganda tevékenységet fejtettek ki az ország különböző helyein, 3-kapcsolatot kerestek majd vettek fel az imperialista kémszervezetekkel."
Az elsőfokú tárgyalás 1951 április 5-én volt mint 'felajánlás'(!) április 4-re, az ország 'felszabaditásának' nevezett 1945-ös szovjet megszállás évfordulójára. Április 6-án a Legfelsőbb Bíróság (LB) Dr. Avar Jenő csoportvezető ügyész fellebbezése folytán tárgyalta másodfokon az ügyet. A halálos itéleteket tudomásul vette, a többire súlyosbítást kért. A LB Dr Lázár Miklós tanácsa megváltoztatta a minősiteséket és a kiszabott büntetéseket. A büntetéseket az alábbiakban közlöm (elsőfokon/ másodfokon). Gyimesi Szilárd - halál/halál, Alföldi László - halál/halál, Kokas János - élet/élet, Takács Ferenc - élet/12 év, Lengyel Antal - élet/17 év, Matók Leó - halál/halál, ifj. Friedsam Vilmos - 12 év/10 év, Friedsam Sándor - 10 év/8 év, Fusz Ernő - 10 év/6 év, Lakits László - 8 év/7 év, -Gyimesi Edit, 3év/ 3 év. A BMB Dr. Jónás Béla tanácsa, amelyik az I. csoport ügyében itélkezett, ugyanezen a napon hozta meg a II. csoport itéletét (B.III. 001202r.1951). Az itéletekbe mindig beletartozott 10 évi tartamra a közügyektől való eltiltás és a teljes vagyon elkobzás is (már akinek ilyen volt): Nyirfás Dezső 12 év, Schiller Ignácz 12 év, Zsámbokréti Imre 8 év, Szármes Kornél 8 év, Horváth István 6 év, Horváth Gyula 4 év, Várkonyi József 4 év. A LB másodfokú itéletével (a B. IV. 0173/1951. szám alatt) a büntetések minősitésén is módositott és közülük kettőt megváltoztatott. Nyirfás idejét 15 évre felemelte. Horváth Gyula idejét 3 évre leszállitotta (szegény paraszti származású, gazdasági cseléd, később kórházi ápoló).
Az AG tagjait az 1946 évi VII. Tc: vagy az 1946 évi VII. Tc, 1 &1 bekezdés "a demokratikus állam rend megdöntésére irányuló szervezkedés kezdeményezésének és vezetésének büntette", vagy a második bekezdés: "a demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel büntette" alapján itélték el. Emellett Gyimesi Szilárdot, Kokas Jánost, Takács Ferencet, Lengyel Antalt, ifj. Debreceni Bélát, Matók Leót és Friedsam Vilmost az 1930. évi III. Tc. 60. & 1, 2 és 3. pontjaiba ütköző hűtlenség büntetteivel is vádolták. A politikai tárgyalások mind zárt tárgyalások voltak.
A BMB a LB itéleteit 1951 augusztus 14-én hozta meg (B.0132/1951/6 szám alatt), ezzel az itéleteket jogerősnek és végrehajthatónak minősitették. Ugyanazon napon a LB Kegyelmi Tanáccsá alakult. A legfelsőbb államügyész helyettes, Dr. Borbély János kijelentette, hogy a halálraitélteket kegyelemre méltónak nem tartja, mert erre semmi alap nincs. Ezután zárt ülésen, Morgós András ülnök Matókot kegyelemre méltónak tekintette, mert cselekményei kisebb jelentőségűek voltak, mint a másik kettő halálra itélté, de a Tanács 4:1 arányban Matókot kegyelemre méltatlannak tartotta. Az eljárások ezek után is tovább folytak, mert az ÁVH nem akarta elhinni, hogy a szövevényes ügy minden részletét kinyomozták. A jogerőssé vált itéletek kihirdetése után a rabokat Vácra és Márianosztrára vitték. A halálra itélteket Vácon a magánzárka (MZ) épületben külön kölön helyezték el. A többieket a nagy osztály 96-os zárkájába helyezték, Gyimesi Editet pedig a női börtönbe vitték. A Friedsam testvéreket néhány nap mulva elvitték és két idegent tettek helyükre. A bizalmatlanság irántuk alapos volt, mert később kiderült, hogy a

'Katona-Poitikai Osztály' nyomozói voltak és valami kisebb bűncselekmény miatt buktak le. Őket mint 'vamzer'-okat tették ide, hogy az AG még ki nem derített tevékenységeiről szerezzenek hírt. Kapott vagy vállalt feladataikat egy hónap után sem oldották meg. Ekkor Debrecenit, Fuszt, Kokast, Lakitsot, Lengyelt és Takácsot egy 2x4 méteres cellába zárták az MZ épületében. Egy egész évig sétára sem mehettek, sem találkozhattak az emeleten lévő többi elitélttel. Kéthetenként a fürdőbe is külön vitték őket. Egy alkalommal Kovács Ödön, csörötneki származású fegyőr jóvoltából találkozhattak a fürdőben a három halálra-ítélttel. Csak egy néma kézfogással búcsúzhattak tőlük. Amikor az őr vissza kisérte őket, figyelmeztette, hogy a zárkájukban mikrofon van elhelyezve és a szomszéd üres zárkában hallgatják le őket. A halára ítéltek sorsáról legvégső fokon a Népköztársaság Elnöki Tanácsa döntött, az igazságügy miniszter javaslata alapján. Az eredményt 1951 október 12-én hirdette ki az elsőfokú bíróság, természetesen zárt ajtók mögött. Az 1951 agusztus 14. napján hozott másodfokú ítéletet jogerősnek és végrehajthatónak mondták ki, azzal a kivétellel, hogy Alföldi László halálos ítéletét életfogytiglani börtönre változtatták. Másnap reggel Gyimesi Szilárdot és Matók Leót felakasztották. Gyimesi 22, Matók 23 éves volt. Matóknak tulajdonképpen nem kellett volna meghalnia, irja Alföldi László, de a tárgyaláson a vallomását visszavonta, mondván, hogy azt veréssel és kinzással kényszeritették ki belőle. Erre az ügyész felugrott és szent haraggal tiltakozott az ellen, hogy Matók a nyomozó hatóságot rágalmazta, és a legsúlyosabb itéletet kérte. Meg is kapta.

A III. csoport 'Péterfi Vilmos és társai' mind budapesti lakosok voltak. A csoport két, 7-7 főből álló alcsoportra volt osztva. Az egyik alcsoportot Péterfi, a másikat Esztergár Pál vezette. Szombathelyről Pfitzner Rudolf volt az összekötő a Péterfi csoport és az AG között. „1948 nyarán Dr. Péterfi Vilmos és társai Uj Társadalom Utja (UTU) elnevezés alatt illegális szervezkedést hoztak létre. Annak célja, az általuk várt 3. vilagháború kitöréséig az ellenforradalmárok megszervezésében az ország közvéleményének illegális újságok és röpiratok terjesztése útján való befolyásolásában, a háború kitörése utáni időre pedig az imperialista hadsereg támogatásában, egyes középületek megszállásában és ezt követően, a népi demokratikus rendszer megdöntése után katolikus alapon, egyházi irányitás alatt álló kapitalista államrend létrehozásában jelölték meg (B.II. 001230/1951/4. szám)". A BMB első fokon (B.II.001229/1951 szám) 1951 agusztus 28-án hozta meg az itéleteket. Péterfi Vilmos életfogytiglani, Pfitzner Rudolf 11 évi, Esztergár Pál 15 évi börtönt kaptak. És persze, a szokásos 10 évi közügyektől való eltiltás és teljes vagyon-elkobzás is az itélet tárgyát képezték. A többiek közül egy fő 12 év, egy fő 10 év, három fő 8 év, két fő 6 év és négy fő 5 év börtönbüntetést kapott. A második fokon a LB tárgyalta az ügyet, és 1952 junius 3-án (B.IV. 00149/1951/24 szám) itéletével három fő bütetését emelte fel, 12, 11 és 8 évre.

(Logan Lake, BC, 2013 február - Folytatjuk)

1956 SOPRON

Skerlanicz Sára*: **1956-os kirándulás St. Wolfgang-Ferienhortba**

1956 őszén nem tartózkodtam Sopronban, így az akkori eseményekről csak a Szabad Európa rádión keresztül volt tudomásom. A híreket hallgatva leküzdhetetlen késztetést éreztem, hogy felvegyem a kapcsolatot barátaimmal, évfolyamtársaimmal, körülnézzek a diákszállóban, így elutaztam Sopronba. November vége, december eleje lehetett. A diákszálló gyakorlatilag üres volt, alig lézengett ott valaki. Megtudtam, hogy az Egyetem felkérte a külföldre távozott diákok szüleit, hozzátartozóit, hogy jöjjenek el távozottak holmijáért. Többen már megérkeztek. Megrázó élmény volt látni, hogy sírva pakoltak össze minden kedveseikhez fűződő kis személyes emléket, ruhadarabot.

Találkoztam többek közt Bakonyi Istvánnal, Bugyik Endrével és Bátor Alberttel és beszélgetés közben felmerült a gondolat, hogy Nemky professzor kérésére ki kellene vinni valamilyen fontos papírokat a Wolfgangsee mellett tartózkodókhoz. Maczka (Monostori) János tudta hol lehetne átmenni a határon, kaptunk is tőle egy térképet a határmenti vidékről. Nekem volt egy nagybátyám – Martinkovics Antal, Selmecen végzett erdőmérnök - közvetlen a határ mellett valahol egy faluban, aki az Esterházy birtokon dolgozott. Mivel el akartuk kerülni, hogy a határátlépés után valamelyik táborba tegyenek minket, úgy gondoltam első lépésként célszerű lenne, valahogy egyből nagybátyámhoz jutni. Meg voltam győződve, hogy ő biztosan segíteni fog és eljuttat minket évfolyamtársainkhoz St. Wofgangba.

Elindultunk Ágfalva fele. Mentünk a sáros szántóföldön, szőlőtelepítéseken keresztül, végül már sötétben elértünk valamilyen kunyhókat. Rövid pihenés után nekivágtunk az osztrák határ irányába a fiuknál lévő térkép segítségével. Ekkor a határőrök már őrizték a területet és igen oda kellett figyelnünk, nehogy találkozzunk velük. Botladoztunk a sárban, aztán elértünk valamilyen alacsonyan fekvő, a fű között alig látható szögesdrót akadályt. Azon keresztül bukdácsolva kerestük a járható utat. Ali, aki előttünk ment, be is esett a szögesdrótok közé, össze-vissza vágva a kezét. Megfigyeltük, hogyan húzódik ez a drótakadály és hogyan tudunk jobbra-balra kacsázva azon átjutni. Végül Lépesfalvánál (Loipersdorf) elértük a kivilágított osztrák határt és elindultunk a falu felé amikor osztrák határőrökkel találkoztunk. Kérdezték, hogy kik-mik vagyunk, hova igyekszünk. Csodálatomra, én, aki valamikor tanultam németül, de sohasem gyakoroltam a nyelvet, tudtam válaszolni a határőr kérdéseire. Egyikük bekísért minket a faluba, egy iskolába, ahol kialakítottak egy tábort a menekültek részére. Ott kaptunk valami inni és ennivalót, lecserélhettük a sáros, szakadt ruháinkat, valamilyen más viselhető darabokra. Akkor tudtam megmondani a határőrnek, hogy a közelben lakik nagybátyám, akihez igyekeztünk, és akitől segítséget várunk. A határőr elkísért egy erdészhez, aki feltelefonálta az Eszterházy-birtok erdeinek kezelését irányító nagybátyámat Savanyúkúton (Sauerbrunn), hogy itt vagyok. Még az éjszaka folyamán nagybátyám autójával megjelent az iskolánál. Ott tudta meg, hogy négyen vagyunk, és tervünk St. Wolfgangba eljutni. Nagybátyám örömmel fogadott minket, szállást adott, ellátott minket élelemmel és feleségével, Margit nénivel (Storno lány volt) együtt nagy szeretettel gondoskodtak rólunk. Négy napig voltunk vendégeik. Tóni bácsi esténként nagy kártyacsatákat is játszott a fiúkkal. Emlékezetem szerint Farkas Vilmos családja is náluk kapott átmeneti menedéket és rajtuk kívül még sok kollégának segítettek ezekben a hetekben. Néhány nap várakozás után, amikor valakit Salzburg irányába kellett eljuttatni a hivatalból, a kis mini busszal egyúttal minket is elvitetett társainkhoz.

Megérkeztünk a St. Wolfgang tó melletti, Ferienhort táborba, ahol már úgy látszott, hogy eldőlt: Kanadába megy az egész társaság. Kedves évfolyamtársaim, Zsigmond Kati és Géczy Ila már korábban, többedmagukkal hazafelé vették az útjukat. Kértem a fiukat, hogy nyugodtan jöjjenek haza azok, akik nem csináltak

semmit a forradalom alatt, mert meg voltam győződve hogy nem lesz bántódásuk. De csodálkoztak azon, hogy én nem akartam velük disszidálni, olyan háttérrel, amilyennel rendelkeztem (az oroszok kiirtottak az egész családomat!). Azon viszont én csodálkoztam, hogy a visszatérés ellen leghangosabban tiltakozó évfolyamtársaim közt számos olyan társunk is volt, akik a Főiskolára a megbukott rezsim támogatásával kerültek. A professzoroknak és a tanársegédeknek igen nagy volt a szerepük a kitelepülési agitációban. Érdekük volt, hogy a társaság együtt maradjon és Kanadába menjen, mert ezzel nekik ott állást ajánlottak fel. Más, európai országokból is jöttek ajánlatok, a továbbtanulásra. Sokan kérték a társaságot, hogy ne széledjenek szét, maradjanak együtt. A professzorok és docensek akkor máshonnan nem kaptak egyéb komoly ajánlatot. Viszont egy csapat geofizikus és bányász hallgató elhagyta a tábort Hollandia felé, ahol alkalmat kaptak a továbbtanulásra. Ez a csoport hitt talán abban, hogy Európából, ha konszolidálódik a helyzet, könnyebben vissza lehet jutni a hazába. Egyesek kérték, hogy maradjunk ott, menjünk velük Kanadába, de mi négyen úgy döntöttünk, hogy visszamegyünk Magyarországra. Egy személy a kinti társaságból szintén velünk akart hazatérni, de már arra nem emlékszem, hogy Ausztriában maradt-e vagy sem?

Két-három napig voltunk Ferienhortban. Nagybátyám tudatta velünk, hogy ha nem akarunk kimenni Kanadába, akkor eljön értünk az autójával. Vissza is vitt minket Savanyúkútra, ahol megbeszéltük a további menetet. Nekem nagybátyám felajánlotta segítségét ha kinn akarok maradni és ott befejezhetem egyetemi tanulmányaimat.

St. Wolfgangban többen levelet írtak, hogy hazahozva azokat juttassuk el családjaikhoz. Leveleikben közölték, hogy jól vannak és Kanadába szándékoznak menni. Mi ezeket a sorsdöntő üzeneteket belevarrtuk a kabátunk bélésébe. Ahogy jártunk, mentünk, testközelben zörögtek a levelek. Attól féltünk, hogy elfognak bennünket a határnál és ha felfigyelnek a zörgő levelekre, elkobozzák azokat.

Megvártuk az estét, és nagybátyám elvitt minket Lépesfalváig, ahol átléptük a határt és onnan ugyanazon a szögesdrót akadályokon keresztül indultunk vissza felé. Nagy köd volt, eltévedtünk, és vagy kétszer-háromszor is újra a kivilágított osztrák határon kötöttünk ki. Idegállapotunk egyre rosszabb lett. Ali vállalva az elfogás kockázatát elindult valami hang irányába, ahol embercsempészekkel találkozott. Jelzett nekünk is, akik sáros gödrökben bújtunk meg, hogy jöjjünk elő, mert nem határőrökről van szó. Ezek a csempészek elvittek minket lakásukra Ágfalván, kaptunk tőlük valami ételt és italt. Onnan begyalogoltunk Sopronba, a kollégiumba.

Utunk vállalásában fő motívumunk az évfolyamtársainkkal való kapcsolat felvétel volt. Negyedik évre ugyanis igen szoros, sok esetben egész életünkre kiható baráti közösséggé váltunk. Erről a magánjellegű utunkról, illegális határ átlépésünkről hivatalosan senkinek sem volt tudomása.

*(*Magyarországon lakó szerzőnk emlékeit, romlott látása okán Hollandiában lakó évfolyamtársa Vargha Hedvig foglalta írásba. Illyés Benjamin egyetemünk 1956/58 közti történetét kutatatva rátalált Tuskó Ferenc, 1956. november 3-án a selmeci karok egyesítésével létrejött Soproni Műszaki Egyetem ideiglenes rektorához, Vendel Miklóshoz írt, 1956. december 18.-i keltezésű búcsú levelére, amiben beszámol a kanadai áttelepülés körülményeiről. Béni véleménye szerint a kanadai távozásra vonatkozó döntés nagy felelősségét éreztetve valószínűleg a fent leírt útról szólnak levelének következő mondatai: „Érezzük a nagy felelősséget. Tegnap beállított 4 hallgatónk, akik azért szöktek át a határon, hogy elbúcsúzzanak barátaiktól. Kegyetlen a sors, hogy ezt az egységes, ennyire összetartó ifjúságot szét kell szakítani. Kérem Professzor Urat, mint egyetemünk rektorát, tekintsék a menekült együttesünket az ősi Alma Mater szerves részének. Mi annak fogjuk tartani és úgy fogunk dolgozni-cselekedni, hogy arra méltók legyünk". A Szerk.)*

Tóth Ágoston: **1956. november 4 után**

A forradalom féktelen vihara átvonult felettünk, maga után hagyva a pusztítás borzalmas nyomait. Mi, akik a Soproni Erdőmérnöki Főiskola hallgatói voltunk, kihasználva a vihar utáni csendet, előmerészkedtünk a diákszálló falai közül és a tanintézmény épületeinél, gyülekeztünk. Már egyáltalán azok, akik idehaza maradtunk. Nagyon kevesen voltunk. A diákok többsége, tanárainkkal az élükön a szomszédos Ausztriába távoztak. Mi lesz velünk? Hogyan tovább? Kérdeztük egymástól. Derékba tört egy szálfaegyenesnek induló egzisztencia. Az erdőmérnöki diploma megszerzésének az esélye kétségessé vált, a jövőnket beárnyékolta a sötét reménytelenség.

Ez a bénultság azonban nem tartott sokáig. Az életigenlés győzelmet aratott, a tétovaság felett.

Az ország, de főleg Budapest ifjúságának jajkiáltását meghallotta a világ. A budapesti utcákon és házakon ott éktelenkedtek a gyilkos ütközet nyomai. Mi a nyugati határszélen, ebből a borzalomból közvetlenül nem részesültünk, de a rádióból érkező hírek hallatán birtokába jutottunk a legfrissebb információknak. A pár száz kilométeres földrajzi távolság a fővárostól nem jelentett teljes megnyugvást és biztonságot a mi számunkra sem.

Az előző napok szorgos munkáját, a tétlenség, a lézengés váltotta fel. Nem tudtunk magunkkal mit kezdeni. Portyázgattunk az épületek körül, a botanikus kert keskeny sétányain, gyönyörködtünk a méretes vadgesztenyefák sárguló lombjai között futkározó mókusokban. Vissza-visszatértünk az előadótermek kongó ürességébe, s unottan néztük a már tegnap is ott árválkodó ruha-halmokat, a nadrágok, kabátok, sálak kusza egyvelegét. És a legkülönbözőbb fajta élelmiszercsomagokat. Leállt a segélycsomagok szállítása Budapestre. Találgattuk, mi fog történni az itt maradt tárgyakkal? Aztán megszületett a döntés. Kerüljön szétosztásra a város lakossága, illetve a főiskola hallgatói között.

Budapesten és az ország más városaiban is láthatóan megnőtt az emberek biztonságérzete. Elcsendesült a csatazaj. Ennek hatására úgy döntöttem, hogy hazautazom a szüleimhez, és ott várom meg a további fejleményeket. A vonatközlekedés, a vasutasok sztrájkja miatt kiszámíthatatlan volt. Öten, az ország közepe és északi irányában lakók, indultunk el Budapest felé, egy kora reggeli órában induló Gyesev-szerelvénnyel. Ámde csak Csornáig jutottunk el. Ott megállt a vonat. A továbbindulás időpontját senki nem tudta még megjósolni sem. A nap hátralévő részét és az éjszakát egy ottani középiskola kollégiumában töltöttük el, de felváltva rövid időközökben ingáztunk a vasútállomásra tájékozódni. Három nap elteltével megtudtuk, hogy újra indul a vonat Győrig. Innen Budapestre öt órás várakozás után tovább indult egy néhány vagonból álló, áthaladó szerelvény, megtömve utasokkal. A lépcsőre felkapaszkodva, egyik kezemben a tömött utazótáska, másikkal a lépcsőkorlátot görcsösen markolva, indult el velem a vonat Budapest felé. Ezzel a borzalmas utazással, még most sok-sok évtized elmúltával is álmodom. Álmomban küszködöm a leesés ellen, miközben a csattogva rohanó vonatunk földig rombolt épületek, s az utak mentén törött tankok és kilőtt teherautók között halad.

A Keleti pályaudvarról, Salgótarján felé induló vonatra sok-sok órát kellett várni. Az éhségtől és a fáradtságtól remegő lábakkal álltam a pályaudvar díszes bejárata előtt és rémülten néztem a feldúlt Baross-tér, a Rákóczi út irányába. Szinte menekültem innen. A szüleim lakhelyére, Pásztóra igyekeztem. A 100 km távolság megtétele órákig tartott, mégis szinte perceknek tűnt az utazás, a megelőző napok keservesen átélt hosszú napjaihoz képest. A szülői szeretet, a régen nem tapasztalt nyugalom és békesség ölelésében teltek el napjaim. Majd egy didergős, szeles reggelen levelet hozott a postás. Sopronból érkezett, a Főiskoláról. A hivatalos, pecsétes levél arról értesített, hogy az előadások megkezdődnek és folytatódik a tanítás. Tehát mégis csak lehet belőlem erdőmérnök? Futott át az agyamon. December első hetében indultam vissza Sopronba.

Anyám, fájó szívvel vált meg tőlem. Apám pedig elhatározta, hogy huszonhárom éves korom ellenére nem enged el egyedül utazni, a zűrzavaros közállapotok, és a még mindig puskaporszagú Budapesten keresztül haladó vonattal vissza Sopronba. Az életének sok-sok megpróbáltatása, a katonaság, az orosz hadifogság, óvatossá, megfontolttá tette őt. Én pedig örültem annak, hogy tovább élvezhetem a szülői szeretetet, és hogy apám megosztja velem az utazás magányát. Győr után, Sopron felé zötyögő vonaton már határőrök ellenőrizték az utasokat. A személyigazolványba bepecsételt nagyméretű, arab kettes számot nézték, ami viszont Apám igazolványából hiányzott. Le akarták Kapuváron szállítani a vonatról. Szerencsémre egy kupéban utazott velünk egyik tanszéki tisztünk, Rédei százados(?), aki megismert engem és hallva a katonák intézkedését, közbe szólt. „Hagyjátok utazni azt az embert, ismerem a fiát, tanítványom, a Soproni Főiskolán". Így aztán apám végig elkísért Sopronba, ahol egy-két napig a barátnőm szülei látták vendégül. A visszautazást azonban már nem bíztam a véletlenre, igazolást kértem a tanulmányi osztályról, hogy apám igaz úton járt. (Ennek az igazolásnak a másodpéldányára Illyés Benjámin évfolyamtársam, évtizedek multán véletlenül, rátalált az egyetemi archívumban. A kiállítás dátuma 1956. december 10)

□

Megkezdődtek az előadások. Most, 56 esztendő távlatában, amikor ezeket a sorokat írom szobám íróasztalánál, töredelmesen bevallom, már nem emlékszem az akkori események minden részletére. A fontosabbakra igen. Arra mindenképpen, hogy mérhetetlenül nagy hiányérzetem támadt a félig üresen tátongó előadó-termek láttán. Kerestem a padsorokban az évfolyamtársakat, a csoporttársakat. Takács Jóskát, Balogh Izabellát, Kapuszta Jóskát, Váradi Bélát, és a többieket, nem sorolom tovább, hiszen a hajdani évfolyam létszáma megfeleződött az októberi nagy vihar után. Szorongó szívvel vártuk a híreket. Mi történt velük? Merre járnak, hol lelték meg az új hazájukat? Kanada, Vancouver! Keresgélés a világatlaszon. Úristen! A Föld-golyó túloldalán kötöttek ki. Kalandos utazásukról később híreket kaptunk. Nehéz sorsot szánt nekik az Élet. Levelek, újságcikkek, később könyvek kerültek a kezünkbe, és mohó kíváncsisággal olvastuk minden sorát. Egy többségük számára idegen, ismeretlen nyelvet, az angolt, kellett viharsebesen megtanulniuk, hogy folytathassák tanulmányaikat ott abban az universitásban, ahol befogadták őket. (Az idő, a nagy mágus, előbb vagy utóbb, mindent helyre rak. Nehéz küzdelmes évek következtek a számukra, de valamennyien helytálltak. 1959 évben befejezték a tanulmányaikat, s mérnöki diplomával a kezükben elfoglalták a helyüket abban az új világban, amely befogadta őket és kenyeret adott a kezükbe.

És mi történt velünk, az itthon maradókkal, ebben a régi, de megújulni látszó magyar valóságban? A történelemkönyvek krónikásai mindent feljegyeztek. Szónokok tucatjai harsogták a nagygyűlések hallgatósága fülébe a maguk igazát. Mi, akik már felnőttként éltük meg ezt a forradalmat, egyesek szerint ellenforradalmat, jól tudjuk az igazságot. A sok harc és szenvedés, most sem, mint már a történelem során annyiszor, nem hozott azonnali eredményt. Elmaradt az a remélt fordulat az ország életének jobbulása irányába, amiért nagyon sokan az életüket is feláldozták. Bár ha belegondolunk, ez még sem mondható teljesen hiábavalónak. A forradalom, valahol az emberek szívében elvetett egy magot. Ebből a magból évek elmúltával kinőtt és szárba szökkent a rendszerváltás, amely meghozta számunkra, magyar emberek számára is az igazi demokráciát).

Szívesen folytatnám ezeket, a gondolatokat. Ám nem vagyok történész, és összefüggéseiben mégsem láthatom a teljes valóságot. Ezért aztán itt ezen a ponton befejezem az elmélkedést. Visszavonulok az 1956-os Soproni Főiskola előadótermeibe és hallgatom az eladásokat.

Tudomásul veszem, hogy megszűnt a honvédelmi oktatás. Ennek örülök, bár ebből az is következik, hogy megmaradok tizedesnek, és nem varrhatom fel a dolmányom gallérjára a hadnagyi rang csillagait. A tanulás mellett újra életre keltek az addig tilalmazott diákhagyományok. A tradíciók emléke, újra felszította bennünk azt a lángot, amelynek alapjait az elődeink rakták le. A selmeci, a soproni híres-neves diákszokások megindítása, az 1955-ben végzett évfolyam kezdeményezése után, éppen a mi, az 1958-ban valétáló évfolyamunk érdeme. Maradjon fenn a bátor kezdeményezők –Zádor Oszkár és Illyés Benjamin évfolyamtársaink nevei, akinek sikerült támogatóként, aktív részvételre bírni ifjú tanáraink legjobbjait, közülük is elsőként Igmándy Zoltán és Vancsura Rudolf adjunktus urakat.

Már negyedévesek voltunk, de még mindig csak balekok. Pedig az eltöltött éveink után, úgy éreztük, már kijárna nekünk a firmatitulus. Nosza rajta! Másszuk meg a hegyek ormát, és vessük alá magunkat a balekkeresztelő kedves, furfangos, de számunkra még ismeretlen szertartásának. A Lővérek kies sörözőjében az Alm-on gyülekeztünk egy csendes hétvégi napon. Pislákoló bányászmécsesek halvány fénye világította meg a helység falait. E templomi hangulatban néhány, már ismert diák-nótánk dallamát dudorásztuk. A keresztelő nóta csúfondáros rigmusaira bevonultunk a kocsmaterem puritán-berendezésű asztalai mellett üldögélő, bennünket váró firmák színe elé, és felszólításukra, ami imígyen hangzott: „Balek, válassz magadnak keresztapát és keresztanyát az isteni fényben tündöklő firmák eme jeles társaságából", kiválasztottuk a számunkra legismertebb, vagy legszimpatikusabb adjunktus urat. A keresztelési szertartás sorba ment, mint a falusi bíróválasztás. Izgalommal vártam a soromra, de már jó előre kinéztem magamnak keresztapának Kerényi Ervin, keresztanyának pedig Igmándy Zoltán adjunktus urakat.

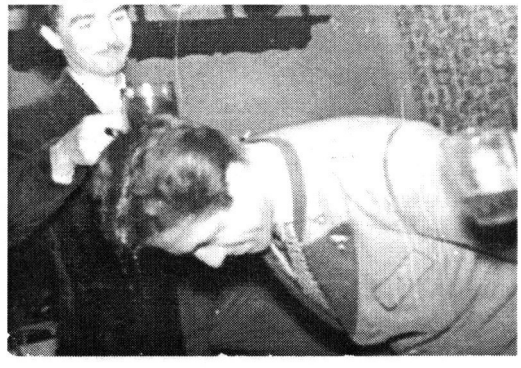

Kobakomról hamarosan a keresztapámtól kapott: 'Basszbahajlóbariton' találóan szép nevet megpecsételő sör cseppjei folydogáltak, miközben keresztanyám, mosollyal az ajkán, hozzáfűzte, hogy alias: 'Bölömbika'. Aztán a sörrel ő sem fukarkodott, a telekorsó tartalmát szépen, a tőle megszokott nyugalommal a fejemre

csurgatta. És hogy miért volt találó és rám illő mindkét név? Azért, mert az énekhangom valóban ide-oda hajladozott a basszus és a bariton között, és erősebb is volt az átlag emberi hangnál. Igaz én még a Bölömbika vízimadár hangját sohasem hallottam, de feltételezem, hogy Igmándy Zoltán, alias: 'Kisbüdös' hallhatta, hiszen ő íratott velünk, zárthelyit a madarak rendjének jeles tudományából. Aztán innen kezdve a diáknóták gyors és sikeres elsajátítása után, s most már megkeresztelt firmaként, én lehettem a szakestek nótabírója, vagyis 'kantus-prézensz'. Erre a tisztemre szintén nagyon büszkén emlékszem vissza. Talán kissé szerénytelennek fogok tűnni, ha ezt leírom, de egy Országos Erdészeti Vándorgyűlés alkalmával megálltam egy sátor bejárata előtt, mely sátorban idős, általam csak nagyon távolról ismert, veteralisszimusz firmák danászták a mi diáknótáinkat. Lehettek vagy húszan, és szívvel-lélekkel intonálták sorban a dalainkat, és hörpintették szent italunkat, a habzó sört, nagy üveg kupákból. Mintha egy bibliai kép elevenedett volna meg előttem: az istenek dáridója az Olimposzon. (Lehet, hogy ilyen kép nincs is, de még megfesthetik!) Szóval néztem és hallgattam őket, és szinte öntudatomat vesztve kapcsolódtam bele a nótázásukba. Először csak halkan, csak önmagamnak, majd amikor egy-egy magasabb dallammal nehezen birkóztak, felerősítettem a hangom és kisegítettem őket. A második alkalom után az elnök leintette a társaságot és magához hívott. Mutatkozzon be, ifjú ember! S amikor kimondtam, hogy alias Bölömbika, azonnal leváltotta a nótabírójukat és engem ültetett helyére. Hát kell ennél nagyobb dicsőség?
1957. január havában, elérkezett a féléves vizsgahónap ideje. Először indultunk el ünneplő ruháinkban, kabala nyakkendőnk gondos, nem túl szoros megkötése után, kissé most is remegő térdekkel, a professzori szobák ajtaja felé, bizonyságot adni felkészültségünkről. Először vizsgázik a felére apadt évfolyam. Felborult a megszokott sorrend. Az én nevem előtt az előző évek vizsgahónapjaiban mindig csoporttársam Takács Jóska neve állt. Az ő nevét most hiába keresném az ajtóra kifüggesztett lajstromban, ő már Kanadában magolja az angol szavakat. A diák egy kicsit mindig babonás, de a vizsga előtt már nagyon. Biztos sikertelen lesz a vizsgám, motyogtam magamban, mert nem a megszokott sorrendben kerülök sorra. És ennek Jóska lesz az oka, mert ki ment Kanadába. Aztán ezen is túljutottunk. A tanulmányi átlagom éppen elérte azt a szintet, ami után már járt a szubvenció, vagyis a segély. Úgy ám bizony! Az állambácsi pénzén tanulhattam és szerezhettem diplomát. És nem csak én. Sokan mások is. Nem ám úgy, mint manapság. Én tandíjat sohasem fizettem. Nem is tudtam volna. Olykor-olykor az Édesanyám a gondosan összehajtogatott levelébe, belecsúsztatott egy húsz forintos papírpénzt, és én azt minden alkalommal megkönnyeztem. Mivel a bevétel-kiadás egyensúlya nagyon ki volt centizve, én csak a legszükségesebbekre költöttem. Nem kártyáztam, nem söröztem, és bár udvarolgattam egy kislánynak, de szerencsémre nem volt olyan nagyon költekező fajta. Havonta egy alkalommal azért elmentünk moziba. A jegyeket mindig én fizettem. Igaz én is eljártam hétvégén, őszidőben szüretelni, egyszer-egyszer a sörgyárba segédmunkásnak, és ilyenkor a bevételi oldal egy kissé megszaladt.
Nos haladjunk előre. A dolgos hétköznapok lassan elvezettek a negyedik év végéhez. Újabb vizsgahónap. Újabb kabala-nyakkendőkötés. Újabb és újabb izgalmas napok, és harc a tanulmányi átlagért. Az ötödik év már sétagalopp. Hab a tortán. Ha eddig kibírtuk, ezt az egy-két szemesztert már fél lábon is kibírjuk. Már most látni a fényt az alagút végén. Az a fény pedig a diplomát világítja meg. Persze nem árt az óvatosság. Nehogy most kövessünk el valami balgaságot. Tessék csak szorgalmasan eljárni az előadásokra. Jegyzetelni és olvasgatni a szakirodalmat. Mi vagyunk a legfelsőbb évfolyam. A Firmák! Oh szegény balekok, de sokat kell még tanulnotok, hogy odáig eljussatok, ahol már mi vagyunk. Karunkon már ott díszelgett a kihímzett valétaszalag. Aki pedig az öt év alatt nem talált magának soproni leányzót, az viselhette az egyszínű, sima karszalagot.

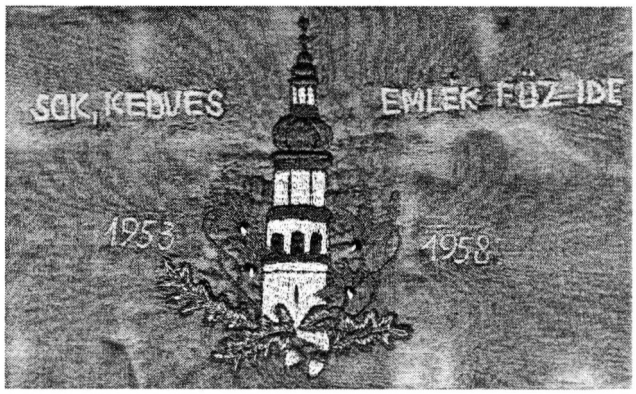

1958. június 18 dátummal lett kiállítva Oklevelem, amely Isten és ember előtt tanúsítja, hogy megszereztem az erdőmérnöki minősítést. Gyermekkori álmom teljesült. Vár rám a magyar erdők végtelen világa, a fák, a szarvasok és őzek örök birodalma. 2008-ban a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar tiszteletdiplomában részesített, aranyokleveles erdőmérnök lettem.
A számítógép kezelésének elsajátításával és az abban rejlő lehetőségek felhasználásával kinyílott előttem egy világra néző ablak. Naponta látom és párbeszédet folytatok két Kanadában élő hajdani évfolyamtársammal: elsősorban Kapuszta Józseffel és gyakran Dobozi Tamással is. E beszélgetések által megismerhettem az ő életük történetét, így gondolatban sokszor ott vendégeskedem náluk. Egyszer még az életemben, a valóságban is szívesen nyújtanék feléjük baráti kezet. Befejezésül kölcsön veszem koszorús költőnk, Arany János egyik kedvenc költeményének néhány versszakát:

Epilogus
Az életet már megjártam.
Többnyire csak gyalog jártam,
Gyalog bizon'...
Legfölebb ha omnibuszon.
Láttam sok kevély fogatot,
Fényes tengelyt, cifra bakot:
S egy a lelkem!
Soha meg se' irigyeltem.
Nem törődtem bennülővel,
Hetyke úrral, cifra nővel:
Hogy' áll orra
Az út szélin baktatóra.
Ha egy úri lócsiszárral
Találkoztam s bevert sárral:
Nem pöröltem, -
Félreálltam, letöröltem.
Hiszen az útfélen itt-ott
Egy kis virág nekem nyitott:
Azt leszedve,
Megvolt szívem minden kedve.
Az életet, ím, megjártam;
Nem azt adott, amit vártam:
Néha többet,
Kérve, kellve, kevesebbet.

(Balassagyarmat, 2012-09-23)

Grátzer Miklós: **Kanyargó életút – rendhagyó életrajz**

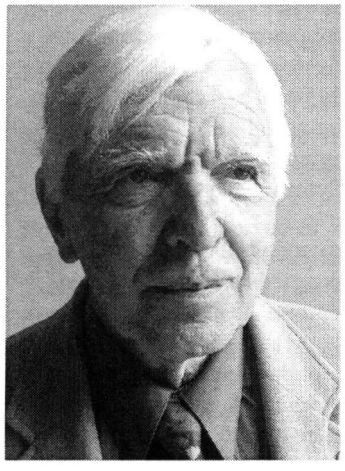

(Már azt hittem, hogy az elnöki pozició megment az életrajz irástól, de a főszerkesztő felkérését erkölcsi kötelességnek illik elkönyvelni. Próbálom életutam nagyobb kanyarjait leírni, pedig igazából a kicsik az érdekessebbek. Ellensége vagyok a 'Hunglish'-nek, de sok itteni fogalomra, névre nem tudok találó megnevezést adni és koromból eredő lustaság is jó mentség.)

1959-ben végzés után visszamentem a BC Forest Service-hez, ahol már két hosszú nyarat lehúztam mint erdőbecslő. Terepjáróval, hajóval, csónakkal, de inkább gyalog bejártam a provincia csaknem minden csücskét, adtam a vért a szúnyogoknak, áztam sokat az esőben, vacogtak a fogaim a hidegben, vagyis egyszerűen megfizettem a szokásos tandíjat. De nagyon gyorsan mentem fel a ranglétrán és munkakörökön. Négy év mulva már felügyelő voltam, a parlament épületében volt az irodám és kint a terepen a Management Divisió 'Time, Cost and Production' kutató munkáját irányítottam.

Ekkor csináltam egy furcsának látszó döntést: egy időre visszamegyek egyetemre, mert csóró UBC éveim nem jelentettek igazi egyetemi életet. Határidő nélküli tanulmányi szabadságot kaptam. Sok helyre írtam, de a legjobb ajánlat Missoulából, a Montanai Egyetemről jött. (Érdekes, ez volt az egyetlen hely, ahol felvételihez IQ vizsgát kellett tenni). Fizetést adtak, csak egy tárgyat kellett érte tanítani, szabad kezet kaptam kutatáshoz, ráadásul szép hely, jó sielés, Glacier és Yellowstone Nemzeti parkok közelében, így azonnal haraptam. A csillagok állása is tökéletes volt. Akkor épültek a nagy gátak a Columbia folyó rendszeren és megkaptam a US Corps of Engineers (hadmérnökök)-től a 160 km hosszú US/Canada Koocanusa víztároló terület tervezési munkáját. A sok piszmogó papírmunka, hivatalos közegekkel való végtelen tárgyalások után igazi öröm volt kajakkal lejönni a Kootenay folyón Ft.Steele-től és bemérni az új partvonalakat. Közben leraktam a megkivánt tárgyakat és a terv kis részét felhasználtam disszertációnak az MSc. diplomáért. Munkámra több helyről felfigyeltek, többek között Montana szenatora, aki akkor a szenatus elnöke is volt, és segítségét éreztem később is pályám során. Így további erős támogatást kaptam kutató munkámhoz. Vettem egy házat az egyetem mellett, ami az európaiak főhadiszállása lett. Helyettes atletikai edző lettem a hires Harry Adams alatt. Életem legjobb évei voltak ezek: kevés gond, intellectuális környezet, szép vidék és szabadon használhattam eszemet.

Felvettem egy rakás új tárgyat szűkebb szakmán belül 'Resource Planning, Management and Policy' területen és egy eklektikus 'cocktail'-t: kulturális földrajz, szociológia, idegen nyelvek, kutatási módszertan és még irodalom is néha belefért. Leraktam a PhD alapvizsgákat három területen és akkor ismét válaszúton álltam. A BC Forest Service felajánlott egy munkát Nelson, BC-ben, de ez egyáltalán nem volt testhez álló. Akkor lett Saskatchewan provincia ismét 'kapitalista' és toborzójuk az USA egyetemeket járta kanadaiakat hazacsalogatni. Lehettem volna 'Regional Forester' Prince Albertban, de onnan még a buffaló is eljön délre a hideg elől. Menyasszonyom visszament Görögországba dékánnak és szerzett nekem állást egy nemzetközi cégnél, de úgy éreztem, hogy soha se leszek otthon egy olyan országban, ahol a fizikában megutált betűket használják (ha elmentem volna, most tüntethetnék az Akropolisz előtt). Két tanári állás között volt választás: az új erdészkar Stevens Point, Wisconsin-ban és University of Conneticut. Az utóbbi nagyon megtettszett: félúton Boston és New York között, erdős/dombos vidék és nagy, jó hírű egyetem. Szimpatikus kollegák, jó fizetés és civilizált munkatempó. A szomszéd falu tele volt harmad-generációs öreg magyar farmerokkal. Ott béreltem házat a Varga utcában, erdő közepén. Vettem is egy darab erdőt, hogy előbb-utóbb majd építek házat. Három tárgyat tanítottam: Forest Management, Forest Recreation és Forest Utilization. Volt egy negyedik is ami az egész egyetem tömeg igényére szolgált: témája tömören a növény/erdő szerepe különböző civilizációkban. Ebbe a nyugodt bukolikus életbe ütött bele a menykő egy év mulva. Felkerestek, hogy állásomtól teljesen függetlenül, biztosított anyagi támogatottsággal indítsak be egy laboratóriumot. Mellbe vágott a dolog – nem tudtam, hogy ez mi, miért én, és mi a háttér? Részleges magyarázatot is csak később kaptam. Korábbi munkám a hadmérnökökkel, egy véletlen találkozás egy kayak túrán azegyik legnagyobb katonai kutató igazgatóval, és amikor besoroztak külföldi állampolgár léttemre tiszteket tanítani légitérkép leolvasásra, akkor alaposan 'lekádereztek' és ez lehet a magyarázat. Persze az egyetem igen erősen követelt vissza, és így 'tényleges szolgálatom' mikroszkópikus pár nap. Korlátlan optimizmus, egy fajta fatalizmus és tisztán látás hiánya vezetett ehhez a kettős álláshoz, és rengeteg extra munkához. Hat éven keresztül két végén égettem a gyertyát, de vissz nézve nem bántam meg. Új világba nyertem betekintést, új utak nyíltak meg és érdekes kapcsolatok jöttek létre. A kitűzött cél először a látás folyamat dokumentálása volt. Mit 'olvas' egy egyén egy képen, tájon vagy ábrán az első tudat alatti 'pásztázásban' és mikor jelentkeznek az agyban felismerési és memoria rögződések. Sok munkával, sok vak vágánnyal és mucho dollár segítségével megszülettek az eredmények. Az eredményeket (felmérő műszer, tökéletesítés után) ma is használják a repülőirányítók, pilóták képzésében és műszerfal tervezésében. Később igen jó eredmények születtek felhasználva a pupilla átmérő változások dokumentálását stressz, kábítószer használat, szellemi képesség felmérése, és hazugságmérők (lie detectors) kalibrálására.

A 'másik' erdész állásban is simán mentek a dolgok. Befejeztem a PhD-t, előléptem, véglegesítettek és az év professzora lettem. Ebben a dupla hajszában egyetlen hosszabb és kellemes kizökkenés egy FAO (UN) tanácsadó munka volt Venezuelában és Colombiában nemzeti parkok beindításában. Az első: Sierrra (Pico Bolivar) ma is szépen működik, a másik teljesen 'drog lordok' kezében van.

Kezdtem kiégni ebben a taposó malomban. A döntést az sürgette, hogy felmerült a laboratórium kibővítése és új területek hozzáadása. Gondolkodási időnek nagyon jól jött, hogy elmehettem egy fél évre Washington államba, ahol egy új Környezettudományi Collegium indult be (Huxley College, Bellingham) és ott mint tanácsadó, pesztronka lehettem. Ott határoztam el, hogy teljes időben visszatérek az erdészethez, mert egész életemben az erdő és az ember viszonya érdekelt. A 'másik' terület érdekes, de idegen maradt hat év után is, és így feladtam. A felszerelés egy részét megvette az egyetem és a Sport Science tanszék reflex tanulmányokat kezdett. Kicsit segítettem, de elindultam új utakra. A New York állami Környezet Tudományi és Erdészeti Egyetem,

a kontinens ilyen tárgyú legnagyobb egyeteme Syracuse, NY-ban pont professzort keresett és így itt kötöttem ki (Soproni vonatkozás az is, hogy itt szereztek többen PhD-t közülünk: Bajzák Dénes, Magasi László, Hudák János és Korán Zoltán).
Letelepedtem, megnősültem, fiam született (Miklós jelenleg Montanában terápista – feleségem fiatalon meghalt rákban).
Megkezdődött egy hosszú, 28 éves munka szakasz, amiben a legnagyobb öröm a munka szabadság széleskörű témákban és a tehetséges felsőszintű diákok voltak (18 Fulbright ösztöndíjas sok országból és Sopronból is).
Az erdész karon a területem Regional Planning, Resource Policy, Forest Recreation és Environmental Protection volt. Természetesen ehhez kutató munka kapcsolódik, amit úgy könyvelek el, hogy sok gyalogos, megszokott, megfelelő de nem dicsekvésre méltó disszertációk tömege. Igazán újat elméleti kutatásban két területen adtam. Egyik a 'cognitive mapping' (az egyén tudatképzése élettérben), a másik a tényezők meghatározása amelyek befolyásolják az un. 'image' fogalmakat, aminek igazából erdészeti politikában, döntéshozásban van szerepe. Gyakorlati téren terveztem ösvények alá beépíthető számlálókat, összekötve filmező és photocellás szisztemákkal. Ma széles körben használják az US/Canada határsávban. Bosszant, hogy nem tudtam rá szabadalmat szerezni, mert federális pénzen csináltam, állami laboratóriumban.
Két másik karon is tanítottam. A mérnököknek sí-komplexumok tervezését (lavina kontrol, libegők/felvonók tervezése, mesterséges hókészítés, hóágyúk, pályák kitűzése). Ez módot adott konzultációs munkához is, de az igazi mellék haszon a sielési alkalom volt. Kutatásban, ezen a területen csak egyetlen idevágó komolyabb eredményt tudok felmutatni: sikerült kémiai módszerekkel a hótakaró hosszantartó megőrzése, ami nagy gazdasági előny, de sokszor negatív környezeti hatással járt. Lényegtelen, de több esetben mutatós eredmény volt szines hótakaró gyártása.
A művészeknek és tájépítészeknek esztétikát tanítottam, és az extra munka nekem adott sokat mert egy érdekes terület és egy 'máskép gondolkodó' embercsoport tagja lettem.
Összsen 4000+ diák szenvedte el erősen dunántúli szinezetű angolom és 103 MSc és PhD hallgató mentora voltam. Sokkal még ma is tartom a kapcsolatot.
Amikor megkaptam a legnagyobb akadémiai rangot (Distinguished Professor) akkor még jobban megnyíltak a lehetőségek. Preztizs, fizetés, tanársegéd, titkár, stb. de volt egy érdekes megkötés is.Minden évben egy hónapra az egyetem 'kölcsön adott' más egyetemeknek, intézményeknek, amit kötelező volt vállalni. Érdekes, kihívó, de sokszor bonyolult munkák voltak, de sok új hely, sok tapasztalat. Így csöppentem bele sok felsőoktatási szervezési, gazdasági vagy politikai problémákba.
Több tucat szakmai vagy társadalmi kitüntetésem, elismerésem van. Mindegyik jól eső öröm, de a diákok elismerése (Distinguished Teaching Award) és soproni Alma Materünk (Dísz-doktorátus, kari dísztőr) a legnagyobb.
Sopron és a magyar gimnázium mindenre jó alapot adott, és erre csak szorgalommal és minden újat kihasználva kellett építeni.
Magyarországba 35 évig nem mehettem vissza. Vizum-kérelmemet még 1985-ben is elutasították. Anyámmal először Ausztriában találkoztam, majdnem titokban, amikor évfolyam találkozóra jött ki. Politikailag és magyar ügyekben mindig aktív voltam (Pl. Rab Nemzetek Bizottsága). Húsz évig a Magyar Mérnökök Világszövetségének igazgatósági tagja voltam. Itt külön öröm volt együtt lenni Lux András kohómérnökkel, soproni fizika professzorunkkal. A rendszerváltás után meghívtak Sopronba a Környezetvédelmi Tanszékre és 1995-ben tagja voltam az USA Tudományos Akkreditációs Bizottságának, amikor Alma Materünk az országban elsőnek átment egy nemzetközi átvilágításon.
Az egyetemmel szoros baráti kapcsolatom van, gyakran megyek látogatóba is.
Szabad időmben három passzió és egy megszállotság vitte a vezér szerepet. Nagyon szerettem kayakozni és sok helyre elmentem New Foundlandtól Alaskáig. Még most is meg van a jó öreg tengeri túra-kayakom és a könnyű gyorsvízre való is. Három évtizeden keresztül majdnem minden péntek este pókeren próbáltam megszerezni a heti zsebpénzt, és úgyannyi ideig voltam a 'Woodpecker' nevű kuglicsapat kapitánya és több-kevesebb sikerrel küzdöttünk az erdészkar becsületéért a Syracuse egyetemi karok ellen.
A megszállott szenvedély a középtáv futás volt, amit 70 éves koromig űztem. Sopronban ugró/gátfutó voltam több lelkesedéssel mint tehetséggel, de itt ráálltam a futásra, amikor edzősködtem, mert ez olyan természetes dolog lett. Csapatban hétszeres US bajnok voltam korosztályos bajnokságokon és háromszor voltam válogatott az US/Canada páros versenyeken. 48 éves koromban 5000 méteren 16:10-et futottam. Mai sebességemet már csak naptárral lehet mérni.
Feleségemmel, Annival Syracuseban találkoztam sport útján. Ő akkor a második Master fokozaton dolgozott és az ápolónői karon klinikai gyakorlatot tanított. Veszprémben született, Ausztráliában nőtt fel, Texasban kezdte az egyetemet, de sok helyen lakott Stockholmtól Montreálig, Berlintől Ohióig, Genftől Franciaországig. 2001-ben amikor nyugdíjba mentem, akkor ő is leszerelt az amerikai légierőktől, ahol századosi rangban egészségügy tiszt volt. Akkor átköltöztünk Bellinghamba, Washington államba és így közel lehetek régi barátaimhoz. Próbálok hasznos lenni a Sopron/Vancouver Alumni kötelékében és Anni szívvel-lélekkel támogat ebben, és Sopronban ösztöndíjat is alapított.
Sok szakmai és társadalmi kitüntetésem van, de a régi barátok szeretete és megértése a legnagyobb jutalom. Azt, hogy megkaptam társaim kollektív bizalmát a forradalom idején, a kivándorlásban és most életünk alkonyán az életutam legnagyobb eredményének számítom. Minden élet előbb-utóbb zsákutca lesz, de egy két kanyart még remélek a Gondviseléstől. Szeretném befejezni egyedülálló történetünk adatfeldolgozását és emlékeink megmentését. Két könyvet is elkezdtem írni. Nagyon döcögve halad a munka, mert az a babonás félelmem van, hogy amikor leírom a befjező mondatot, akkor a vén kaszás kijön a szekrényből vagy az ágy alól és ráteszi a pontot. Életemben soktól és sokat kaptam és sokat is tehettem. Remélem az utolsó fejezet se rontja le az átlagot. Talán ilyenféle gondolat is van bennünk, amikor egymást úgy köszöntjük, hogy 'Jó szerencsét!'.
(November 2012, Bellingham, WA)\

Kapocs lapunk ezen 56. száma kanadai létünk 56. évében jent meg!
What a synchronicity!

Toni Balatinecz: **My life journey**

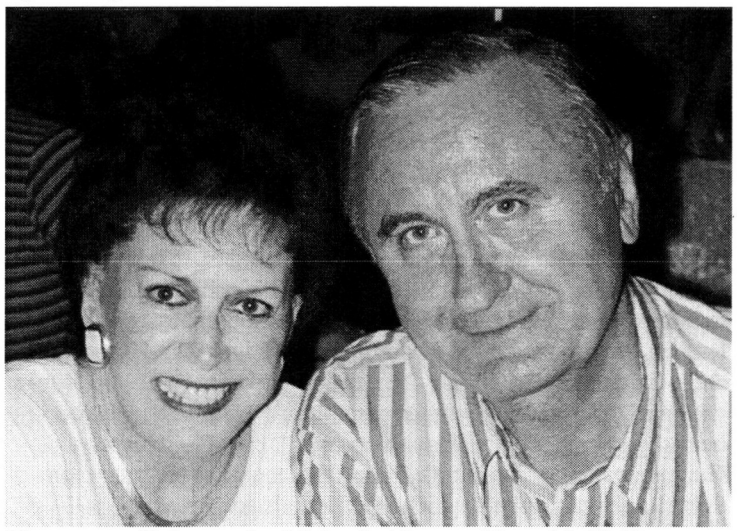

When you live together with someone for 50 years, you get to know the other person well and have a good feel for each other's thoughts and feelings. That's how it was between John and me. I fully trust him to write these lines for me since my life journey ended on February 4th, 2013. So, John is 'holding the pen', but these are my thoughts and words.

My journey, as an 'honorary Sopron alumnus' began in 1964 when I married John Balatinecz. Actually, it began two years earlier, because that's when I met John (or Janos). We were both students at the University of Washington, I a part-time undergrad in psychology and John doing his Masters in wood science. Since I was a single mother of two young teenagers, I also had to work part-time to support my family, in a supermarket, where we actually met. One day, when I was getting groceries, John and his house-mate, Imre Bella (another Soproner), were also grocery shopping. This time we could engage in some serious conversation, because in our previous encounters in the fast-moving checkout line there was always just enough time to say hello and good-bye. We must have talked for a long time, because after a while Imre turned to me and said: "Toni, why don't you tell this guy that you are going to have coffee with him on campus, so we can all go home to cook supper and eat". Soon a romance ensued. I was attracted to John (and he to me) not only because he was tall and handsome, but we found many things in common in our respective life philosophies and other interests. I also felt that he was a caring, rock-solid good man. At that time, little did I know how my life would change, because of the 'Sopron effect'.

John completed his Masters by the fall of 1963, and was admitted to the University of Toronto for his Ph.D. His decision to go to Toronto was 'catalyzed' by Bob Kennedy (a young wood science professor there), who just happened to be in Seattle for a mini-sabbatical during the summer of '63. Bob was 'singing' the praises of the new collaborative 'Wood Biology' program between forestry and botany, which is what John wanted to study. At that time, we faced a major decision: get married and move to Toronto, or break off our romance (and sing: 'thanks for the memories'). We opted for the more difficult challenge, probably hoping that love would conquer all. I flew to Toronto in April to help John to find housing, and see what we, as a 'ready-made' family, would be facing. I confess that the trip scared me a little, because people in Toronto were out shovelling snow, whereas back in Seattle (as well as in Vancouver) the tulips, the azaleas and rhododendrons were in full bloom. Perhaps a few words should be said about where I come from prior to being in Seattle. I was born in Louisiana, and lived in Oklahoma, Illinois, California, Oregon and finally Seattle. My mother told me that I carry British, Irish, French and Cherokee genes, in other words a proud and true American. So I moved a lot in my early life. Perhaps the frequent moves and the mixed genetic background gives me the characteristic that I love people more than I love places.

But we went ahead anyway. It soon became obvious in our new life in Toronto that John's scholarship and teaching assistantship money would not be sufficient to live on, so I had to get a part-time job again. Luck would have it that Bob Kennedy needed a lab-technician in micro-technique and microscopy. My background in psychology hardly qualified me, but Bob was kind enough to train me. With my earnings added in, we rose above the poverty line. And we knew that this marginal existence would be over as soon as John finished his studies and found a job. Another strange twist in our lives in summer of 1966, was Bob Kennedy's move from U of T to the Western Forest Products Lab in Vancouver. Bob promised John that he would see his Ph D program through. He also succeeded in creating a position for John at the Lab (at a starting salary of $ 9,500!). However, the Forestry dean in Toronto (Dr Bernie Sisam) offered John Bob's vacated position at a similar pay. John asked for two weeks to make up his mind. He knew that I would prefer to go to Vancouver, to be closer to my family and friends. John also knew that our kids who were now older teenagers, would prefer to stay in Toronto. By this time they had adjusted to their new country and had many friends in Toronto. Finally, John confessed to me that his heart wanted to go to Vancouver, but his mind was in favor of an academic career. Good thing he did not develop schizophrenia during the ensuing two weeks. He allowed his mind to overrule his heart! The deep relationship and respect we had for one-another is shown by the fact that we never revisited his decision to stay in Toronto. I was happy with what he decided and moved on. Besides we could and did visit all my relatives in the US over the years.

John's decision in favour of Toronto also meant another 'twist' in my life. He respected my desire for a career, preferably a Ph D, in psychology, but after investigating that option, I decided against it. Besides, I told him that one PhD in the family was enough, and that I would be happy with my PhT (Putting Hubby Through). I did get a career opportunity with Dr. John Farrar in the Faculty of Forestry, U of T, and became his research technician and lab instructor. Teaching students and interacting with them was both challenging and very satisfying.

We also discovered that former Sopron students of mining and geophysical engineering as well as land surveying (also some forestry types) that ended up in Toronto after the 1956 events held regular get-togethers. Soon we would participate in the annual Sopron Ball, largely organized by Steve Bilics, Frank Nagy, Frank Jagodits, and others. The June Sopron picnics were held on the beautiful country estate of Imre and Tuki Kenedi.

International travel was a significant fringe benefit of John's career in academia, and we visited several countries in Europe, including John's native Hungary, China, Mexico, and Africa. I never forget when we set foot in Hungary (actually family travel) for the first time, in the summer of 1966 (ten years after the 1956 Hungarian Revolution). John very much wanted to see his parents, and he wanted his family and friends to meet me, his American bride. Needless to say, I was quite apprehensive about it; more for John's sake than mine. Strange culture, strange language, strange everything. And a divorcee with two kids! I just

decided to be myself (I could never put on a phony act). For the lack of language, I substituted hugs, smiles and gestures. I found out later that they fell in love with me, as I fell in love with them. They knew that I was 'genuine', and that 'their' John was a happy man.

One thing I did promise John on this first trip was that I am going to do my best to learn Hungarian, because not to do so would drive me nuts on future trips. With the help of night courses as well as self study, I managed to get to a point by the early seventies where I could carry on simple conversations. If John failed me in anything, it was that he did not use his considerable talents to help with my Hungarian 'project'. He could not answer challenging questions like: "why are there 'ikes igék'" in Hungarian and why do Hungarians use the word 'magyarázni' (i.e. 'to Hungarian it', or in my opinion 'over-explain' it!). When I wanted to be really sweet to John (which was often!) I would whisper his Hungarian name, 'Jánosom'. To me that meant something more than simply 'my John' (which even sounds somewhat 'possessive', and I knew that I could never 'possess John). Both John and I were a little choked up when we made that first trip to Sopron in 1966. I was beginning to understand the sense of history and tradition behind the 'Sopron brand'. Those of you who came to Canada just made it better known. Many more trips to Hungary followed that first one. Then in 2001, during John's mini-sabbatical, we made a side trip with some students and their profs to Selmec, one of the first Forestry Schools in the world, where it all started 200 years ago. I was so proud of John, hearing him lecture in Hungarian for the first time after 40 years. The 'Sopron connection' culminated for John (and me too, being an 'honorary Soproner'!) in being awarded an honorary doctorate by his original Alma Mater. Not bad for a 'poor boy' from Nagyatád!

John and I visited many places in Hungary; among them Nagyatád, where he was born and where most of his family still live and Pécs, where many of our friends are. Naturally, Budapest, the Balaton, and many other places. And just imagine: it all began during some friendly conversation in a Seattle supermarket, which launched me on a path to become an 'honorary' Sopron Alumnus.

John stood by me during my many health challenges of the last decade. First it was fibromyalgia, followed by shingles, then uterine cancer, open heart surgery, and finally a devastating stroke in 2008, which caused me the loss of my speech, reading and writing skills and partial paralysis of my right side. Typically, John tirelessly contacted the best experts in the world in stroke neurology and aphasia to find help for me. He was making progress too, by discovering a new experimental 'soft' laser therapy, which we could use in our home. This therapy was to begin in February but it was not to be, when a massive second stroke on January 28th and a subsequent coma and death on February 4th ended it all.

I will conclude with this Native American Prayer (since I am part Cherokee):

I give you this one thought to keep,
I am with you still- I do not sleep;
I am a thousand winds that blow,
I am the diamond glints on snow;
I am the sunlight on ripened grain,
I am the gentle autumn rain.
When you awaken in the morning's hush,
I am the sweet uplifting rush of quiet birds in circled flight,
I am the soft stars that shine at night.
Do not think of me as gone,
I am with you still in each new dawn.

Jó Szerencsét és a viszontlátásra! Jánosom, örökké szeretlek! Good luck, till we meet again! Jánosom, remember that I love you forever and one more day! Toni Balatinecz

But John wants to have the last word:

The world will never be the same,
because of the beautiful difference one life has made!
Amen.

SOPRONIAK EURÓPÁBAN

Vargha Hedvig: **Életünk dióhéjban.**

1956-ban negyedéves erdészhallgató voltam. A forradalom hatására évfolyamtársaimmal én is Ausztriába kerültem és Ferienhortban vártuk, hogy mi fog történni velünk. Az erdészekkel együtt bányász, és geofizikos hallgatók is jöttek át a határon. Közöttük volt Csikós Imre utolsó éves geofizikus hallgató, aki később a férjem lett.

Amíg az erdészek Ausztriaban azon fáradoztak, hogy Vancouverben folytathassák majd a tanulmányaikat, a más szakmabeli diákok sorsáról nem volt szó. Ferienhofi tartozkódásunk ideje alatt, elég hamar megjelent egy holland delegáció, és tudatták velünk, hogy Hollandia diákokat befogad. Szerintem ök voltak az elsök, alkalmat adtak a tovább tanulásra. Ekkor Csikós Imre és legalább 25- 26 bányász és geofizikus diák úgy döntött, hogy elfogadják ezt az ajánlatot és Hollandiába fognak menni.

Természetesen akkor úgy döntöttem,hogy Imrével megyek. Ebben a választásban az is szerepet jatszott, hogy mivel Európában maradunk, az esetleges hazatérés gondolata akkor nagyon is élt még bennünk.

November 16-án már Hollandiában voltunk, ahol összeházasodtunk, aztán minket egy 15 gyermekes család fogadott be magukhoz.

Az Universitaire Asielfonds jóvoltából Imre már 1957 januárjában megkezdhette a tanulmányait az utrechti egyetemen. Nekem és Molnár Erzsinek, aki ugyancsak erdészhallgató volt, megadták a lehetöséget, hogy Wageningenben az erdömernöki karon folytathassuk tanulmányainkat. Ez számunkra kivihetetlennek bizonyult. Hamarosan megszületett kislányunk. Tehát én nem folytattam az egyetemet tovább.

Imre viszont, annak ellenére hogy utolsó éves volt Sopronban, be kellett bizonyítania nyelvtudás nélkül, hogy mit tud. Ez öt évébe került, mert minden vizsgát – kivéve a mathematikát újra le kellett tennie, és közben angolul tanulnia, mert az egyetemen a szakkönyvek angol nyelvüek voltak. Amikor befejezte az egyetemet, a Holland Királyi Meteorológia Intezet (KNMI) szeizmológiai osztályán kapott kutató munkát, ahol 1972-ben doktorált. Közben négy gyerekünk született, így a család mellett nem volt sem alkalmam, sem eröm, hogy egy komoly tanulmányt be tudnék fejezni, vagy elkezdeni.

Amikor a gyermekeim elértek a középiskolai kort, elhatároztam, hogy munkát keresek, és jelentkeztem az Utrechti egyetem fizikai fakultásánál hirdetett könyvtárosi állásra, ahová felvettek. Itt meg kell hogy jegyzem, hogy a soproni évek alatti tanulási disciplina hozzásegitett, hogy bele merjek vágni ebbe a feladatba. Abban az idöben a holland nök még nem voltak annyira emancipáltak, hogy családjuk mellett házon kívül is munkát vállaljanak. Baratnöim elég ferde szemmel nézték ebbéli kisérletezésemet. De nem

bántam meg.
Az egyetemen az angol nyelv tudása kötelezö. Akkorra már én beiratkoztam az Szabad Egyetemre angolt tanulni, mert tudtam, hogy Hollandiában arra nagy szükségem lesz. A könyvtári szakma tanulása parallel ment a munkával. Az egy évig tartó kurzust sikerrel tettem le. 17 évig, nyugdijaztatásomig dolgoztam az Utrechti Egyetem fizika szak könyvtárában.
Nyugdijaztatásom utan szinte azonnal felkért egy emberi jogokat ellenörzö bizottság, Johannes de Wierstichting, Amersfortban, hogy segitsek nekik a könyv és egyeb dokumenciós anyagait rendbe tenni, és hozzáférhetövé tenni az érdeklödök számára. Elvállaltam, és két év alatt, hetente egy napot ott dolgoztam, mig dokumentáltam a könyvtár anyagát.
Mivel mindíg érdekelt az irodalom is, lefordítottam négy holland regényt magyar nyelvre, amelyek Magyarországon a Pont kiadó által a magyar könyvüzletekben megjelentek.
Magyarországgal sohasem szakítottuk meg a kapcsolatot. 1952-ben Hollandiában megalakult a Mikes Kelemen Kör, amely a hetvenes években igen nagy szerepet játszott az emigrációban. Tagja voltunk mind a ketten, Aktívan részt vettünk a szervezéseknél. Imre elnöke is volt a Körnek, én is elvállaltam egy ízben a Kör titkársági teendöit és természetesen én kezeltem az archivunk anyagát, és a külföldön megjelent magyar írók könyveinek eladását a Mikes Kelemen Kör keretén belül.
Amikor Magyarországon még kényes volt szabadon véleményt mondani, gondoskodtunk arról, hogy olyan elöadókat hívjunk meg, akiket rezsim háttérbe szorított. A Magyar Követség argus szemekkel figyelte a tevékenységeinket, és hamar észrevettük, hogy nem bolondság öket is a cél érdekében bevonni, hogy a kitüzött célunkat elérhessük. A meghívott elöadók mellé kötelezö volt az általuk ajánlott irót vagy történészt, szociológust is meghívni. Ennek az volt az eredménye, hogy személyes beszélgetéseknél ez pozítív hatással volt az otthoniakra is. A Mikes Kelemen Kör liberális szellemben a 'hallgattassék meg a másik fél' alapján müködött.
Magyarországon családunkkal is tartottuk a kapcsolatot. Amint az állam megengedte, rendszeresen látogattak hozzánk családtagok, barátok.
Jelenleg Piliscsabán van egy kis nyaralónk, ahova évente 2-3 hónapot töltünk el de már nem tudnánk véglegesen visszaköltözni.
Négy gyermekünk beszél magyarul. De már az ö gyerekeik nem beszélik a nyelvet, mert a feleségek nem magyar anyanyelvüek. Mind a négy gyermekünk Hollandiaban él. Lányunk Ildikó, történész lett, és az egyetemen dolgozik, de nem a szakmájában. Imre fiunk biológus lett, és a környezetvédelemmel foglalkozik. Brüsszel megbízásában legalább 10 évig – nem egyfolytában - Magyaroszágon is dolgozott, jelenleg a Balkán államok környezetvédelmenek a megszervezéseben van feladata.
Péter fiunk ís történelmet végzett, és Utrecht város egyik archivumában dolgozik. Tamás fiunk orvosbiológus, és az amszterdami egyetemi kórházban végez kutatómunkát.
A gyermekeimben él a magyarságtudat, rendszeresen járnak Magyarországra, de igen kritikusan nézik az ottani fejleményeket. Hollandiában sikerült jól beilleszkednünk, a holland nép befogadó, toleráns, megszerettük öket. Baráti kapcsolatok alakultak ki közöttünk, és ez tart már vagy 40,-50 éve. Többen közülük rendszeresen jöttek velünk Magyarországra, és velünk együtt figyelemmel kísérik az ország sorsát.

IDE ÉS VISSZA

Császár Rudolf: **Életutam**

(Velünk jött Kanadába, akkori harmadéves erdömérnök hallgatóként és évfolyamtársával Kalmár Lajossal a szerencsésekhez tartoztak, amikor munkát kaptak az első nyáron. Nem voltak megelégedve azzal amit Kanadában találtak. Nem is jöttek a munkából vissza Vancouverbe 1957 végén, hogy folytassák tanulmányaikat, hanem dolgoztak tovább pénzt gyüjteni a visszautazásra. Kapcsolatunk ezután megszakadt s volt évfolyamtásaihoz intézett kérdéseinkre, hogy ki tud Rudi felöl jobbára válvonogatás volt a válasz, egyesek pedig úgy vélték tudni, hogy már nem is él. Mikor Kalmár Lajos, akivel 2010-ben teremtettünk újra kapcsolatot megerősítette a szomorú hírt, be is jegyeztük lapunk 40. oldalán neve mellé életujának évszámait (az utolsó szám helyén kérdőjellel). Mi se volt nagyobb örömünk, amikor K. Lajostól jött a hir, hogy Rudi él és jól van, nekem pedig a meglepetés, hogy szülővárosomban Jászberényben lakik. Telefon hívás, e-mail csere és ime itt van beszámolója. A Szerk.)
1935. október 9.-én születtem egy Szeged-Feketeszéli tanyán, parasztcsaládban. Az elemi és általános iskolában jóeszü tanulónak bizonyultam, ezért szüleim tanítóm ösztönzésére beírattak a szegedi Radnóti Miklós Gimnáziumba, ahol 1954-ben érettségiztem kitünő eredménnyel. Tovább szerettem volna tanulni, ezt a szándékomat szüleim is támogatták. Osztályfönökömtanácsára a soproni Erdömérnöki Főiskolára jelentkeztem, ahová fel is vettek.
1954 szeptemberében kezdtem főiskolai tanulmányaimat, harmadéves voltam, amikor az 1956-os forradalom kitört. A forradalom miatt az oktatás szünetelt, a hallgatók bekapcsolódtak a soproni eseményekbe. Jómagam is fegyveres őrséget álltam, rendőrrel párban járőröztem, a kenyérgyárban is dolgoztam a munkássztrájk idején. 1956. november 4.-én az osztrák határnál lévő Bécsi úti határörsre vezényeltek, jónéhány évfolyamtársammal együtt. A Sopronból érkező hírek és menekültáradat hatására egyik évfolyamtársammal átléptük a határt. Egy határ közelében cirkáló gépkocsi felvett bennünket, és a legközelebbi ausztiai faluba vitt, ahol már magyar menekültsokaság volt összegyüjtve. Az összegyüjtött menekülteket az osztrák hatóságok a traiskircheni menekülttáborba szállították, köztük engem is. Ebben a táborban láttam más soproni főiskolásokat is. Rövid idő után megjelent Roller Kálmán szintén menekült főiskolai igazgatónk, hogy a menekült erdömérnökhallgatókat összegyüjtse. Közbenjárására az osztrák hatóságok Ferienhortba (St. Volfgang) vitték a megtalált hallgatókat. Nemsokára igazgatónk kíséretében megjelent a kanadai bevándorlásügyi miniszter, aki Kanadába emigrálásunk esetén továbbtanulási lehetőséget ígért Vancouverben a Brit-Kolumbiai Egyetemen, magyar nyelvű szakon. Egyetlen feltétel az volt, hogy a tanuláshoz és az életfenntartáshoz szükséges pénzösszeget saját magunknak kell megkeresni nyári munkával. A munkakereséshez felajánlotta segítségét. Az ajánlatot az ott lévő erdömérnökhallga-

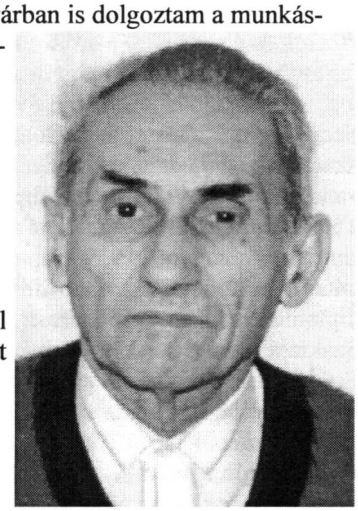

tók többsége velem együtt elfogadta. Ezután átszállítottak bennünket a salzburgi táborba, rövid tartózkodás után Münchenbe vittek a vasútállomásra. Innen indultunk útnak, és hosszú utazás után (vasút, hajó) 1957 januárjában Brit-Kolumbiában az abbotsfordi majd a powell riveri táborba kerültünk. Rövid angol nyelvtanulás után innen indultunk nyári munkára.
Kalmár Lajos évfolyamtársammal a Department of Highway terracei földmérő csoportjánál kaptunk munkát, mint engineer aid. A csoport egy környékbeli útépítésnél végzett földmérő munkát az útépítő cég által elvégzett munka ellenőrzésére. Rövidesen beilleszkedtünk, majd nemsokára angolul is többé-kevésbé tudtunk kommunikálni velük. Közben engem a szüleim levélben hívtak vissza Magyarországra. Magam részéről is biztosabbnak láttam ha hazatérek, és Sopronban megpróbálom megszakadt tanulmányaimat továbbfolytatni. Lajos barátom hosszú ideig gondolkozott a hazatérésen, de végül ő is a visszatérés mellett döntött. Már vissza sem mentünk Vancouverbe a Brit-Kolumbiai Egyetemre, hanem tovább dolgoztunk a földmérőkkel, hogy hazautazásunk költségét megkeressük.
Főnökünk megpróbált visszatartani bennünket, de csak addig maradtunk, amíg össze nem gyűlt a szükséges pénz, és meg nem kaptuk az útleveleket a magyar konzulátustól. 1958. július 8.-án érkeztünk meg Bp.-Ferihegyre. Részletes határőrségi és vámellenőrzés után ki-ki továbbutazott saját szülőföldjére.
Magyarországról a távozásom oka a megtorlástól való félelem volt elsősorban (hiszen részt vettem a forradalmi eseményekben), valamint az általános pánikhangulat. Brit-Kolumbiába a tanulmányaim folytatásának lehetősége vitt, de erősen hatott rám társaim ilyenirányú elhatározása is, és valószínűleg volt egy kis kalandvágy is bennem, egy más világ megismerésének vágya. Hazatérésemet motiválta szüleim hazahívó szava, a kezdődő honvágy, a jövőkép hiánya egy más világban, amelyet jó volt megismerni, de ott élni már kevésbé volt kecsegtető. Reméltem hogy amnesztiát kapok a tiltott határátlépésért (egyéb bűncselekmény nem volt felróható), reméltem, hogy visszavesznek a Főiskolára, befejezhetem tanulmányaimat és ismerős baráti környezetben élhetek és alapíthatok családot. Mindezen remények nagyjából teljesültek, idővel a társadalmi rendszer is élhetőbb, szabadabb lett.
Szegeden még átestem egy politikai rendőrségi kihallgatáson, azután hazaengedtek szüleimhez. Szüleim gazdaságában dolgozva kértem visszavételemet a soproni Főiskolára. A Főiskola Kari Tanácsa visszavételem mellett döntött, amit az oktatási minisztérium is jóváhagyott. 1959 szeptemberében harmadévesként folytattam. 1962-ben jeles minősítéssel államvizsgáztam, megvédtem diplomatervemet és erdőmérnöki oklevelet szereztem.
Szakmai munkámat 1962-ben kezdtem a Békés megyei Állami Erdőgazdaság mályvádi erdészeténél, erdőművelési műszaki vezetőként. Még ebben az évben megházasodtam, rá egy évre ikergyermekeim születtek (fiú és lány). 1964-ben az Erdőgazdaság gyulai központjába helyeztek fahasználati és erdőnevelési előadónak. A Békés megyei Erdőgazdaság 1970-ben beolvadt a Délalföldi Erdő– és Fafeldolgozó Gazdaságba, így Szegedre a gazdaság központjába neveztek ki fahasználati osztályvezetőhelyettesnek. Később erdőművelési és fahasználati osztályvezetőhelyettes lettem. Részt vettem a helyi fakitermelési és erdőművelési technológiák fejlesztésében, a szakmunkások képzésében, szerveztem helyi fakitermelő versenyeket. Másodállásban dolgoztam az Erdészeti Tudományos Intézetnek, az Alföldi Erdőkért Egyesülés fahasználati szakbizottságában is részt vettem. Az Országos Erdészeti Egyesületnek 40 évig voltam tagja, a helyi csoportnak egy cikluson át vezetőségi tagja. Munkámat a Gazdaság két esetben 'Kiváló Dolgozó' oklevéllel jutalmazta. 1991. január 1.-ével mentem korengedményes nyugdíjba.
Szakmai karrirem csúcsának tartom, hogy szűkebb környezetemben elismertséget szereztem, tisztelték szakmai tudásomat, a vállalatvezetés is elismerte munkámat. Feletteseim arra is méltónak tartottak, hogy bekerüljek a 'Ki kicsoda az erdőgazdaságban' című szakmai lexikonba.
Iskolai végzettségem, egyéni képességeim, valamint soproni öregdiákokkal való kapcsolataim (munkatársaim, vezetőim között, sőt az országos erdészeti vezetésben is voltak ismerős öregdiákok) nagyban elősegítették előrejutásomat a középvezetői besosztásig. Magasabb beosztás iránt nem voltak ambícióim, tudtam hogy ehhez már nincsenek meg a vezetői kavilitásaim.
Gyermekeim ugyancsak a szegedi Radnóti Gimnáziumban érettségiztek. Fiam ezután villamosmérnöki végzettséget szerzett a Budapesti Műszaki Egyetemen mikroelektronika szakon, lányom pedig jogot végzett a szegedi József Attila Tudományegyetemen. Jelenleg fiam egy számítástechnikai vállalkozás műszaki vezetője, amelynek résztulajdonosa is. Lányom közszolgálatban dolgozik, a jászberényi Járásbíróságon polgári peres bíró. Unokáim közül hárman egyetemi hallgatók, a legkisebb gimnáziumi tanuló.
A nyugdíjbavonulásom után jó ideig saját kertemben kertészkedtem. 2001-ben elvesztettem feleségemet, miután Jászberénybe költöztem, ahol lányom a férjével él. Velem együtt költözött a szintén megözvegyült fiam is két lányunokámmal együtt, ahol fiam új társat talált magának, aki két új újabb lányunokát hozott a családba. Most egymás közelében élünk békében, szeretetben.
Erőmhöz képest jelenleg is kertészkedem, olvasok, televíziót nézek, szabadtéri rendezvényekre járok nyaranta, néha kicsit internetezem. Kalmár Lajos barátommal kapcsolatom nem volt folyamatos, hallottunk egymásról, de sajnos csak egyszer találkoztunk hazatérésünk után. Szerencsére az utóbbi időben már folyamatos kapcsolatban vagyunk. 2012-ben a Nyugat-magyarországi Egyetem aranyoklevelet adományozott a részemre. Üdv az erdésznek!
(Jászberény, 2013 február 18)

Jákoy Endre: **Családi emlékeim a XX. századból**

Irásom egyik-másik részletét már megemlítettem soproni barátimnak beszélgetés közben, sőt még a 'Kapocs' néhány korábbi számában hivatkoztam is rájuk, de most szeretnék összefoglalót írni ezekről. Ki tudja a jövőben, ha nem is hasznára, de okulására válhat azoknak, akik ezeket átgondolják. Irásom tulajdonképpen a XX. század történelmének kis áttekintése egy magyar család szempontjából. A leírást személyek szerint részletezem, ahogy ezek emlékezetemben élnek, mert ha ezek most nem lesznek lejegyezve, örökre eltűnnek az feledés homályában.

Apai nagyapám Jákóy Géza (1853-1926), 1878-ban végezte el a Selmeci Erdészeti Főiskolát. Apja Jákói Tihamér, egy hosszú sor egyszerű észak-bakonyi református lelkész nemzedék utolsó tagja volt, aki tehetséges fiát mérnöki pálya felé irányította. Ez a határozat az 1867-es kiegyezés korszakának egyik siker történetének is tekinthető. Géza lett Veszprém megye első Selmecen végzett erdőmérnöke. A pápai Eszterházy gróf már az 1880-as évek elején felfigyelt rá és mérnöki állást ajánlott neki az uradalomban és az 1890-es évek elején már az uradalmak jószágigazgatója lett. Ez magába foglalta a híres Magas Bakony erdejeit is. A XX. Század első évtizedében Géza néhányszor az Országos Erdészeti Egyesület elnöki megbizatását is elvállalta.

1905-ben egy villát vásárolt Balatonalmádiban, három holdas gyümölcsössel és szőllővel *(lásd a szemközti oldalon, az 1952-ben készült képen, Bandival és nővérével útban a strand felé!)*. Ez a villa nem volt csak egy akármilyen nyaraló épület. A lakóház két emeletes volt, a felső terraszról gyönyörű kilátással a Batonra. Édesanyám a '20-as évek végén átalakította 12 szobás panzióvá. Ezen a teleken még voltak külön gazdasági épületek, lakások az alkalmazottak részére, konyha és ehhez csatolt nagy étkező helyiség. Ezt csak azért írom le ilyen részletesen, hogy érzékeltessem, hogy mire volt képes abban az időben egy ambíciózus edőmérnök a sokszor lebecsült, sőt 'átkosnak (?)' tartott monarchiában. Úgy tudom, hogy erre az ingatlan vásárlásra nagyapám hitelt sem vett fel - ha nem is 'mellényzsebből' - csak úgy kifizette az árát. Ezután, Géza nyugalmazását kérte uradalomtól és politiakai pályára lépett. Megint nem hiszem, hogy azért, hogy abból meggazdagodjon, amint ezt a mi korunk politikusai láthatóan próbálgatják. 1910-ben sikerült megszereznie a Pápa-Ugodi kerület képviselői mandátumát a Nemzeti Parlamantben. Irataim közt talált ismertető szerint pártjának 'munkáspárti program'-ja volt, Gróf Tisza István vezetésével, akit 1918-ban meggyilkoltak Károlyi vagy Kun Béla emberei. Mi, az iskoláinkban ezt úgy tanultuk, hogy ezeknek a gyilkosoknak is 'munkáspárti programj'-uk volt - ez hazánk XX. századi történelmének egy elgondolkoztató jelensége.

Szintén irataim közt volt nagyapám 1911 évi országgyűlési felszólalása, aminek első részét 2006-ban kölcsön adtam egy ismerősnek, aki azt nagy ügyesen elvesztette, ezért most emlékezetből próbálok két részt idézni. Az első egészen viccesnek hangzik (az országgyűlési tárgyalás az adóztatásról folyt): "a pesti utcákon szágoldozó bűzös autómobilok felelőtlen tulajdonosait bizony keményen megadóztatnám, addig amíg ez a jármű közszolgálati cikké nem válik". (Hát, száz év elteltével, bizony ezek a járművek közszolgálati cikké váltak és most már majdnem városaink végzetét jelentik). A másik rész már nagyon komoly tárggyal foglalkozott. Géza kollégiális együttérzésből, sőt, mint OEE volt elnökeként, elismerést és jutalmazást javasolt a Kárpátokban dolgozó állami erdészek számára. Az országgyűlés elnöke figyelmeztette: "Ez nem az ön érdeklődési körébe tartozik" (Hiszen ő Pápa-Ugodot képviselte). De az öreg visszakiabált: "Micsoda, ez mindnyájunk érdeklődési körébe tartozik, mert amellett, hogy ezek az alkalmazottak a Monarchiának nagy gazdasági hasznot jelentenek, a nemzet számára misszionáriusnak megfelelő küldetésük van".

(Nagyapám érzése rövid tíz éven belül bevált!). Nagyon érdekes jegyzetet találtam a birtokomban maradt részben is. Ennek most idézem kis részletét: "Mélyen t. képviselőház! Nem tartom magam a kötött birtokok ellenségének. Nem tartozom azok közé, akik a hitbizományi uradalmak beszüntetését követelik. Mépedig elsősorban azért, mert attól tartok, ha ez bekövetkezne, amit az Isten ne adjon, akkor ezek olyan avatatlan, sőt éppen külföldiek kezére kerülnének, akik kezébe éppen nem valók".

(Hitbizományi uradalmak árúba bocsájtását a törvény tiltotta. Ezzel a megoldással az aristokraták vagyonát védelmezték. Igy a felelőtlen arisztokrata nem tudta elkártyázni vagyonát valamelyik külföldi kaszinóban, persze ez a nemzeti vagyon megtartását is segítette. Napjaink országgyűlése is a magyar föld védelmére próbál hozni törvényeket, de lehet, hogy már elkéstek).

Az első világháború kitörésekor Géza önkéntes front szolgálatra jelentkezett, 'mert a királynak szüksége van ránk' (hát ez már mai szemmel az őrültség határait érintő gondolkodás). Szerencsére nem küldték ki a frontra, hanem állomásfőnöki megbizatást adtak neki miskolci és munkácsi állomásokon, a keleti front utánpótlására, ahol tapasztalatait Géza jól ki tudta használni. Fia (apám), azonban nem volt ilyen szerencsés. Az Selmeci Erdészeti Főiskola befejezte után, 1912-ben tüzértiszti képesítést kapott és mire elvégezte, pont kitört a háború. Gézának biztos volt elég összeköttetése, hogy fiának szerezzen egy irodai beosztást, de ennek érdekében a kisújját se mozdította, pedig nagyanyám erre biztos kérte többször, hiszen apám volt az egyetlen fiuk. Apám a háboú négy évét tüzérségi megfigyelőként szolgálta végig, amint tudjuk ez nem volt egy veszélytelen foglalkozás. Erről majd még később.

Anyai nagyapám Vaszary Gyula (1870-1956) apja, Vaszary Sándor még a nagy Széchényinek volt gazdatisztje Nagycenken. Gyula Mosonmagyaróváron végezte el a Mezőgazdasági Főiskolát az 1890-es évek elején, jó időzítéssel, mert nagybátyja, Vaszary Kolos pont akkor lett az ország hercegprimása, így a primási uradalmak gazdatiszti állása garantált lett számára. (Tudtommal Kolos hercegprímást lemondattak prímási megbizatásáról, mert ő gátlástalanul költötte a prímási uradalom jövedelmét jótékonysági célokra mint iskolák, öreg-otthonok etc. A császárral se lehetett valami jó viszonyban, mert egyszer zárt kaput talált, amikor hintójával a császári palota elé érkezett. Lemondása után visszavonult a tihanyi kolostorba - ezt én is szivesen megtenném mostani öreg koromra. Különben Mindszentyt is lemondatták a 1970-es években, de őt más okból - és neki már nem maradt semmi pénze költekezésre). Gyula a főiskolás éveiben nagyon jó sportoló volt főleg atlétikában, 100 m-es futásban 12.3 mp-es eredménye is volt, ami abban az időben nem volt megvetendő. Én csak korcsolyázni láttam, de akkor már elmúlt 70 éves. Egy érdekes megjegyzésére nagyon jól emlékszem. Állítólag, mikor bátyját a cár elleni

merénylet miatt kivégezték, Lenin ezt a fogaldalmat tette, hogy: "Rátok szabadítom az emberiség söpredékét"! - Valóban a XX. század folyamán a Lenin által felbujtatott söpredék, a hirhedt 'proletár diktatúrát' gyakorolva, legalább 100 millió egyén pusztulását okozta - Ez a söpredék hazánkban még mindíg rettenetes károkat okoz erkölcsileg és gazdaságilag.

Az 1920-as évek végére Gyula az öregcsémi prímási uradalmaknak lett a jószágigazgatója és a 30-as években már rendszersen járt Esztergomba a kanonokok gazdasági tárgyalásaira. Egyik ilyen tárgyaláson javasolta: "..., hogy azoknak a béreseknek, akik már beleöregedtek a munkába, végkielégítésként adományozzuk azt a házat, amelyben eddig laktak, hogy ott nyugalomban éljék le életük hátralévő részét". Miután a jóltáplált kanonokok javaslatát elutasították, Gyula kisétált a tárgyaló teremből, de az ajtóból még visszaszólt: "Ilyen bandának többé nem dolgozom". - Jó, hogy addigra nagybátyja is már nyugodtabb világba költözött. Igy Gyula is korán fejezte be pályafutását, sőt nem is gazdagon. Ezután a kisbéri Hangya szövetkezetnél dolgozott önkéntes tanácsadóként, a II. világháború végéig.

A háború végéről van még egy kedves történetem, amit nagyapám többször elmesélt. A front párszor változott Kisbér környékén. Vaszary nagyszüleim, néhány szomszéddal együtt a picéjükben próbálták átvészelni a front borzalmait. A kényelem hiányában és a háborús izgalmak miatt, nagyapám aranyér bántalmai felújultak. Ő már nem akart tovább szenvedni és elhatározta, hogy felmegy megszokott ágyába pihenni, ott egye a fene a robbanásokat. Ahogy az ágyában feküdt, berontott a szobába egy orosz katona,'davaj-gitár'-jával hadonászva. Ahogy húzkodta ki a fiókokat, az egyikben meglátta a barna szinű végbél kúpokat. Azt hihette, hogy csokoládét talált, mert gyorsan tömni kezdte velük a száját. Nagyapám nevetve mutogatott: "Te marha muszka, az nem oda, hanem ide való!" mire a katona kirohant a házból. Sajnos, Gyula '56 februárjában meghalt, igy csak odafentről büszkélkedhetett a mi akkori októberi erőfeszítésünkben.

Apám Jákóy Endre (1889 -1978) Ugodon, az erdőmesteri lakásban nőtt fel, majd a pápai református gymnáziumba járt. A pápai grófnak nem volt fia és a földesúr fiának járó vadászati lehetőségeket neki adták. Apám erre így emlékezett: "úgy éltem, mint egy mágnás gyerek". Már tíz éves korában lőtt vad disznót, őzet és selejtes szavasbikát. Elbeszélése szerint 14 éves lehetett, mikor karácsonyi vakációján tudatták vele, hogy suta vadat és selejtes bikát annyit lőhet, amennyit csak tud, mivel az uradalomban a szarvasok nagyon elszaporodtak. De már Szilveszterre jött a telefon Pápáról, hogy most már elég, addigra a pápai hentesekhez már 30 szarvast beszállítottak.

Apám sokat mesélt az első világháborúról, de mindíg csak kedves emlékeket idézett fel, pedig voltak biztos szomorú emlékei is. Az egyetlen nagyon szomorú megjegyzése az volt, hogy: "Úgy éreztük, ha elvesztjük a háborút, akkor vége az emberiség arany korának".

(Hát hiába repültünk a holdra, sőt talán még a Marsra is, az általuk átélt arany kor, a Strauss keringők, a Lehár és Kálmán operettek már nem olyanok, mint amilyenek akkor voltak). A háborús tűzkeresztségéről így mesélt: "Már a háború kezdetén ütegünket kivezényelték Galíciába. Volt lőszerünk bőven, ruháink tiszták voltak, egy ránc nélkül, a lovaink erőteljesek voltak, simára kefélt szőrzettel. A napi parancsunk az volt, ha látunk valami mozgást a völgy másik oldalán, akkor tüzeljünk. Mi tisztek, messzelátóval nézegettük a túloldalt. Egyszer valóban észrevettünk valami mozgást, mire tüzet vezényeltünk. Tüzéreink nagyszerűen céloztak, jól láttuk a becsapódásokat. Egyszer csak egy öreg törzsőrmester, muraközi lovon ügyetlenül vágtatva, németül kiabált felénk: "Halt ihren feuer". Hát akkor derült ki, hogy a 'kaizer jager'-eket lőttük, a császár személyes tiroli vadászait. Szerencsére nem kaptunk fenyítést és akkor még azt hittük, hogy Karácsonyra hazamegyünk". A háború közepén a Vistula folyón való átkelésre így emlékezett: "Éreztük, hogy valami készül, minden telefon kapcsolat be volt tiltva. Amint reggel 5 órakkor, a parancs szerint telefonon tüzet vezényeltem az ütegemnek, az egész kelet felé néző hegyoldal mögöttünk szinte lángba borult a felvillanó torkolattüzektől. Ez a tüzelés egy óráig tartott, majd láttuk a gyalogos egységeink átkelését a Vistulán. Amikor észrevettem, hogy a túloldalon lévő erdőből nagy tömegű kozák lovas egység támad az átkelt katonáinkra ütegem tüzét a vágtató kozákokra irányítottam. Szegény kozákok lovaikkal együtt úgy bukfenceztek, mint otthon a körvadászaton a nyulak. Ezért a tettemért megkaptam a 'nagyezüstöt'". A 'kis-ezüst'-el való kitüntetése az olasz fronton történt, a hirhedt Isonzó völgyében: "Isonzónál, ahol be voltunk ásva a karsztos hegy oldalba, az olaszoknak szerencsésebb hlyzetük volt, mert ők a magasabb részt birtokolták. Gyakran 48 órás tüzérségi tüzelést kellett elviselnünk. Ilyenkor, még az orrunkat se mertük kidugni a fedezékből. Csendesebb napokon is különösen a gyalogságunk mozgását és élelmezését nagyon zavarta az olaszok egyik géppuska állása. Az én ütegem lett kijelölve, hogy a géppuskát elhallgattasa lehetőleg a legkevesebb lövéssel, nehogy eláruljuk tüziállásunk, meg abban az időben már lőszerünk is fogytán volt. Volt időm kiszámítani a távolságot, a megfelelő szél erőt is figyelembe vettem, de azért mégis csak szerencsém volt, hogy a géppuska a második löves után egy időre elhallgatott". Az Isonzóra vonatkozóan még ezt is mondta: "az Isonzó völgyéből a háború alatt 46 honvéd hadosztályt kellett leválltani". (Úgy látszik az osztrák hadvezetés tudta, hogy hol használják fel a magyarokat. Ez a rokonság, amint tudjuk létezett az angol-kanadai hadvezetésben is a két világháború alatt).

Sajnos az 1918-as összeomlásról csak egy emlékem van Apámtól, az is nagyanyámmal - Jákóyné, Dugovics Ilona (1860-1946) - kapcsolatos. (A Dugovicsok családi hagyománya szerint ők a nándorfehérvári Titusz leszármazottai, de kérdéses, hogy Ttusznak volt-e leszármazottja?). Mikor apám hazaért a frontról Pápára az összeomlás után, tiszti szolgáját előre küldte a házukhoz, ő meg még benézett egy barátjához. Nagyanyám az erkélyükről nézett végig az utcán, hiszen már napok óta várták őket haza és amikor csak a tiszti szolgát látta egyedül jönni a fia cuccaival, nyomban összeesett, az ájultat a szobalánynak kellett felmosdatnia. Ezért aztán apám tüzér kapitány létére jól kikapott.

A második világhábúról azonban nagyon érdekes emlékeim vannak. Apám jól beszélt németül (a gimnázium utolsó két évet Bécsben végezte és Selmecen is, abban az időben, gyakori volt a német nyelv használata. Gondolom, hogy német tudása meközelítette a mi angol tudásunkat) és Hitler beszédeit és a híreket közvetlenül hallgatta a német rádiókban. Még a 40-es évek elején ezt hallottam tőle, hogy: "Már az első világháború idején megutáltam a nagyképű német tiszteket. Az orosz tisztek nagyobb tiszteletet mutattak felénk, mint a gőgös németek, pedig ők papíron legalább is szövetségeseink voltak. Az lesz a végünk, hogy ezek a felvágós és önző németek egy festő inast kiáltottak ki vezérüknek" (Hitlert ő csak hordón kiabálónak tartotta).

A bécsi döntés után a Földművelésügyi Minisztérium észak Komáromba küldte a csallóközi vadállomány kezelésére. Én ott kezdtem az elemi iskoláimat. Azonban '44-ben áthelyezték a győri erdőigazgatósághoz. Apám nem akarta, hogy mi vele menjünk, mert akkor már az amerikaiak kezdték bombázni az ipari központokat, így Győrt is. Ekkor jött a német megszállás és ezzel kapcsolatban a zsidók üldözése. Apám hét végekre haza autózott

Komáromba. Akkor még nem sok egyénnek volt személy kocsija, de Apámnak már volt egy 6 hengeres Opelja. Ezt különben édesanyámnak köszönhette, aki ezt így mesélte nekem, mikor már Veszprémben voltam gymnazista, (addigra persze már minden elveszett): "Tudod én már házasságunk első éveiben átalakítottam a családi házat, amelyet nagyapádtól örököltünk Balatonalmádiban, panzióvá. Ezt ne mond azért apádnak, de én a három nyári hónap alatt mindíg többet kerestem, mint apád évi keresete. Ebből tellett aztán vadászterületre meg autóra".
Győrből Komáromba tartva apám többször találkozott nyugat felé terelt zsidó csoportokkal. Egyik hazaérkezésekor fáradtan lerogyott egy székre és ezeket mondta: "Hihetetlen, hogy emberek ilyen piszkos dolgokra képesek vetemedni. Meglátjátok ennek rettenetes bosszúállás lesz a vége". Ő a háború elejétől fogva nem hitte, hogy a németek megnyerik a háborút, pedig az akkori magyar honvédség tisztikarának nagy része hitt abban. (A háború után ez a bosszuállás válogatás nélkül sújtotta egész hazánkat és még most is ezt nyögjük).
A háború után apám a győri erdőigazgatóságnál maradt és életének a legjobb beosztását kapta. Ő lett észak Dunántúl vadászati felügyelője. Több bakonyi nagyvadas rezervátum és a szigetközi rezervátum, Mosonmagyaróvártól Győrig került felügyelete alá. Nagy buzgalommal kezdett bele a magyar vadállomány újjáépítésébe a háborús károk után. Különösen a Győr-mosonmagyaróvári rezervátumhoz kapcsolt nagy reményeket. Többször hallottam tőle: "a magyar apróvad a világ kincse". Már '45-ben sikerült alkalmaznia dr. Studinka Lászlót fővadásznak erre a területre, aki jogász ember volt, de a háború után nem akart (vagy nem is tudott) jogászként dolgozni. Studinka a Szigetközben nőtt fel. Apja az ottani Wenckheim grófnak volt jószágigazgatója, vadászvér folyt az ereiben. Apámmal együtt berendezték azt a rezervátumot elő apró vad befogására. Apámnak és Studinkának volt jó külföldi ismeretsége a haború előtti évekből és már '46 telén 5 ezer élő nyulat küldtek Hollandiába, Franciaországba és Németországba, amiért a külföldi vadásztársaságok valutával fizettek. A következő években már fácánt és foglyot is exportáltak. (Magyarország ezt még mostanában is megpróbálhatná, csak kezdeményező kedv kellene hozzá). Mindez nagyon jól ment '48-ig, amikor Rákosiék magukhoz ragadták a hatalmat. (Vége lett hazánk újjáépítésének a háború veszteségeiből és elkezdték építeni a szocializmust, ami mostani helyzetünkhöz vezetett). Az előbb említett három évből sok személyes élményem van, de most csak egyet írok le. Ha jól emlékszem '47-ben ezt mondtam: "Édesapám én is erdőmérnök szeretnék lenni"! Erre apám: "hát ez nagyon jó elhatározás fiam, ha én mégegyszer születnék megint csak erdész lennék", de aztán így folytatta: "Tudod mit, ha azt akarod, hogy mikor végigsétálsz a falu utcáján, a falu emberei megsüvegeljenek, akkor legyél erdész, de ha nem bánod, hogy büdös zsidónak hívnak, akkor legyél fakereskedő azután, hogy elvégezted a Főiskolát. Akkor lesz saját autód, vadász területed és fittyet hánysz a világra". (Persze akkor még nem tudtuk, hogy mit hoz a jövő. A nemzetközi és otthoni szoc-lib media, különösen a 2010-es választások óta hazánkat anti-szemitának tekinti. Ezt apám előbbi megjegyzése miatt csinálják? Ezért már valaki kiérdemli az anti-szemita jelzőt?)
A győri ÁVÓsoknak volt egy vadászterületük az apámék által kezelt rezervátum mellett. A '48-as változások után az ávósok már valóban úgy érezték, hogy ők az urak és rendszersen átjártak az állami rezervátumba vadászni. Apám nem látta be, hogy az ávósokkal szemben nem lehet jogszerűen eljárni, feljelentette őket a minisztériumnál. Erre ellene is hamar jött a feljelentés, mégpedig, hogy: "Jákóy régi reakciós, miniszteri tanácsos, a hivatalában azt mondta, hogy amíg ő ott dolgozik, addig népi szervek nem kapnak vadászati jogot". Az egész feljelentés egy bődület. Apámhoz nem tartozott a vadászati jog kiadása, csak a területek kezelése. Mégis már sejthetjük, melyik feljelentés járt következményekkel. Apámat rendőri felügyelet alá helyezték. Hetente jelentéseket kellett leadnia munkájáról, hetente kihallgatták a győri ÁVÓsok irodájában. Egyik ilyen kihallgatásra később így emlékezett vissza: "Több órás vallatás után kifakadtam és ezt mondtam a fiatal tisztnek: Tudják, hogy nem voltam a nyilas pártban, tudják, hogy nem voltam náci szimpatizáns, tudják hogy nem klerikális a világnézetem, akkor miért engem nyúznak? Erre az ÁVÓs: "Tudjuk, hogy nem volt nyilas, vagy náci, vagy klerikális, de ezek a legrosszabbak!" (Napjainkban hazánkban még megmaradt nemzeti érzésű egyéneknek a nemzetközi media és az 'ávós- utódok' szintén ezeket a jelzőket osztogatják, sőt ezeket megtüzdelik antiszemitizmussal, meg rasszizmussal).
Apám nem akart állása megtartásáért ávós spicli lenni, ezért egyik orvos barátjának igazolását használva nyugdíjazását kérte, amit szerencsére megadtak, pedig 60 éves kora ellenére mozgékony volt és egészségesnek látszott. Elnézték, hogy az AVO elesik egy jó besúgótól. (Talán ezt az akkori munkás származású erdőigazgatónak köszönhette). Leköltöztünk Almádiba az öreg házba. A viszonylagos nyugalomnak egy minisztériumi levél vetett véget. Ebben a levélben apám tudtára adták, hogy a nyugdíját az államháztartás rendbentartása érdekében nem továbbítják többé és a házát államosítják. Ilyenért szegény hazánkban abban az időben többen öngyilkosok lettek, de ő ezt mondta: "Higgyétek el, jobb ez, hogy nem a németek nyerték meg a háborút, mert az hazánk végzetét jelentené. Ezek a bolond muszkák képtelenek lesznek az ő természetellenes szisztémájukat ránk kényszeríteni és előbb-utóbb visszatakarodnak abba a marha nagy országukba". (Apám az oroszok visszatakarodását már nem érte meg, de jobb is, mert akkor most nagyon csalódott lenne).
Ebből az keserű időszakból még van két emlékem. Egyszer hárman, anyám, apám és én lementünk az öreg ház pincéjébe, ahol a téli almát tároltuk. Édesanyám elkezdte válogatni az almákat és a kissé romlottakat kiszedte, mondván ezek már meg kell enni. Apám rászólt: "Bolondok vagytok ti?; aki a romlott almát kiválogatja az mindíg rohadt almát eszik. Szedd ki a legjobbját, ott egye a fene a többit"! Ekkor már tulajdon lakásáért is bért kellett fizetni a híres kommunista államnak, de mégis 'úr' maradt. A második szintén anyámmal - Jákóyné, Vaszary Piroska (1901-1988).- kapcsolatos. Turi bácsi, aki a szöllőt szokta kapálni az állmosítás előtt, jött a házhoz és mondta, hogy őt a Tanács küldte, a pöce gödröt kitisztítani. Anyám kedvesen fogadta, behívta kávéra és elnézést kért, hogy bort nem tud addni, mert a szöllőt a Tanács már kiosztotta házhelyeknek, majd kérdezte:"Hát most ezért ki fog fizetni?" Erre Turi bácsi:"Hát, kezit csókolom a Tanács, mostmár övék a ház meg a telek. De tetszik tudni mit, nagyságos asszony, ez csak köztünk maradjon! Én dupla bért kérek a Tanácstól és azon megosztozunk. Maguknak is kell egy kis kereset". Erre anyám felkiáltott:"Édes Turi bácsi, nehogy ezt említse a férjemnek, mert az mindkettőnket elzavar innen". Utána mondta nekem;"Még az kellene, hogy a pöce gödör tisztítóval együtt csaljuk meg a községet". (Szüleim akkori felfogását, jó lenne ha korrupciokra hajlamos egyének követnék). Mivel a ház államosítva lett, akárki kérvényezhetett benne lakást. Ezt apám úgy próbálta megelőzni, hogy felajánlotta a veszprémi erdőigazgatóságnak, hogy ők használhatják az épületet szolgálati lakosztáloknak. Szerencsére bennünket nem telepítettek ki, ami sok magyar családot, akiket reakciósnak bélyegeztek. Két erdész család költözött a nagy házba, Rotték és Botosék. Rott Ferenc egyik mejgyezésére jól emlékszem, amelyet egyszer apámmal beszélgetve mondott:

"Hát Bandikám a vályú nem változott, csak a disznók változtak". A házban lakó erdész családok között a Sopron-Selmec szellem nagyon jól működött. A zsufoltság ellenére soha se volt veszekedés. Sokszor voltak azonban nagy tarokk csaták. Már itt éltem Kanadában, mikor az otthoni levelekből értesültem a '60-as évek végén, hogy apám írt egy levelet a községi tanácsnak: "Most már tiétek a ház! A tulajdonosnak kötelessége, hogy tulajdonát rendben tartsa". A híres tanács megoldása erre az lett, hogy a házat árúba bocsájtották. Ez volt az akkor kezdődő fényes Kádár-korszak "új gazdasági mechanizmusa". Hát mit tudtak a házban lakók csinálni? Elkezdték a saját részüket az államtól vissza-, vagy felvásárolni. Ezután öregjeink meghaltak. Nővérem fizette a részleteket a tanácsnak, majd a '90-es úgynevezett 'rendszerváltás?' után kaptunk pár száz-ezer Ft. kártérítést, ami fedezte a maradék tartozásunkat.

Hát ez lenne a Jákóy és a Vaszary család egy részének története a XX. században (megjegyzésekkel megtüzdelve).Az utolsó megjeg yzés már a XXI. századból származik, de vonatkozhat a előzőre is. Ezt nővérem Kokasné, Jákóy Zsuzsanna (1924-2012) mondta, mikor már a győri öregeotthonban élt tavaly '12 márciusában, kb. tiz nappal halála előtt. Az ottani kisegítő hölgyek kérdésére: "Zsuzsi néni, hogy tetszik lenni"; válasza ez volt: "Mint a gróf, mikor a kommunisták kezték osztogatni a földjeit".

(2013 február, Vancouver, BC)

Szabó György: **Márkus Gabira emlékezve...**

A vancouveri kikötő közelében kapott fenyítés után eltöprengtem az élet iróniáján: eddig azt hittem, hogy csak az erdőben fenyeget a veszély innen is, onnan is, az eszembe sem ötlött, hogy az úgynevezett civilizált helyen, mint állítólag Vancouver, szintén érheti kellemetlen meglepetés az óvatlan és elővigyázatosságot figyelmen kívül hagyó egyént, mint például egy sötétből előrepülő ököl. A sajgó és gyönyörű színekben játszadozó ajkam és állam eléggé kézzel foghatóan illusztrálta azt a jelen pillanatban. Azon is eltöprengtem, hogy végeredményben nem fontos nekem a belvárosba mennem egy-két pohár sör elfogyaszása végett, még akkor sem, ha a sör történetesen ingyen van, holmi igazi 'hooker' jóvoltából. Sőt! Egy-két pohár sört itthon is el lehet fogyasztani, biztonságos környezetben, nem szükséges azért beülni a söröző-be. Igaz, hogy az nem az én ötletem volt, hanem Randyé, az ő kedvéért mentem a favágók (azaz 'logger'-ek) klubhelyiségének számító söröző-be. Bár az is igaz, hogy ott ülve a hasonló körülmények között dolgozó emberek társaságában, hallgatva történeteiket, a szinte minden percben fenyegető veszélyről, valahogyan másképp érzi magát az ember, még talán a sörnek is más az íze. Ha csak néhány órára is, egy közösség tagjává válunk, megosztva egymással a tiszteletben tartott félelmet, amit a munka természete diktált belénk. És a veszély ott volt körülöttünk állandóan, leselkedve ránk minden tőke, minden kidöntött farönk mögött, ugrásra készen, várva az óvatlan pillanatot, mikor figyelmünk kissé alábbhagy, és lecsaphat ránk. Ott volt a drótkötél baljós suhogásában, a gép bömbölésében, mikor száz meg száz lóerő viaskodott a fennakadt rönkökkel. Ott volt a hegyoldalon számtalan formában, néha felismerhetetlenül, de mindig ránk törni készen, fenyegetve testi épséget és életet. Én mindig nagy tiszteletet éreztem ezeknek az embereknek többségével szemben, nagyon sokan egész életüket az erdőben töltötték el, távol civilizációtól, családtól, gyakran primitív viszonyok között, rendkívül kemény munkával keresve meg kenyerüket. Bár volt sok olyan, akit a klasszikus értelemben bunkónak lehetett nevezni, de volt sok olyan is, akiknek az élete némi szerencsével egész másképp alakulhatott volna. Beszélgetés közben kiderült, hogy éles eszűek, lett volna tehetségük más pályán érvényesíteni adottságaikat, ha lett volna a lehetőségük tanulásra. De az életük gőzöse valahol kisiklott, a lehetőségek tovaszálltak és az élet könyörtelen rohanása az erdei munka felé kényszerítette őket. Ha egyszer belekerültek ebbe a sodrásba, rendkívül nehéz, többnyire pedig lehetetlen volt kitörni belőle. És tehetségükkel együtt örökre elkallódtak Brit-Columbia ősrengetegében.

Azt eltökéltem magamban, hogy amíg a fizimiskám kinézete nem javul lényegesen, addig nem mutatkozok a barátaim körében. El akartam kerülni a kíváncsiskodó, de főleg fanyar humorú megjegyzéseket, amit dagadt, szivárványszínű ajkam, állam kiváltott volna. Ez vonatkozott még az újdonsült lány ismerősömre is, akivel a nyár folyamán találkoztam. Annak a Detlef-nek a húga volt, akivel együtt dolgoztam Nolet Bay-ben. Ő volt a 'rigging-slinger' (a hármas csoportunk vezetője), akivel jó viszonyban voltunk mindannyian. Ő nem próbált 'hajtani' bennünket, hanem tisztességesen együtt dolgozott velünk. Beszélgetéseink közben sokszor leszögezte nekem, hogy ha visszamegyünk Vancouverbe, vesz magának egy Lincoln autót. Én csak rábólintottam mindig, nem vitatva a dolgot. Csak magamnak jegyeztem meg, hogy persze-persze, pontosan a mi keresetünkből telik a Ford luxus kiadású autójára! De – gondoltam magamban – ambíciónak nagyon szép. Aztán mikor visszamentünk Vancouver-be nem telt bele több, mint egy hét, megjelent Detlef egy Lincolnnal. Bár nem új kiadás volt (arra valóban nem telt volna favágói fizetésünkből), 1953-as gyártmánya ellenére rendkívül szép autó volt. Szinte elbűvölt, ez a gyönyörű vonalú, dölyfös autó remek a maga makulátlan fényezésével, a krómozott elemek szinte vakító ragyogásával, az ülések luxust sugalló bevonatával. Az egész megjelenése olyan volt, mint egy ugrásra kész ragadozóé, amely csak arra vár, hogy az indítókulcs egyetlen fordítása életet leheljen belé és erőfeszítés nélkül falja fel a km-eket, teljes könnyedséggel gyűrje maga alá a hegyi utak meredek lejtőit. Kevélyen hirdette a világnak, hogy tervezője kétségkívül beleadta minden tudását, büszkeségét, gőgjét.

Detlef tudta annak idején, hogy nekem mindenféle kétségeim voltak ezzel kapcsolatban, és azért jött, hogy eloszlassa azokat a bizonyítékkal. Egyébként, ha van kedvem, menjek vele egy kis túrára és majd bemutat a húgának – mondotta. Mindkét ajánlat igen kecsegtetően hangzott, és természetesen semmi ellenvetésem nem volt. Úgy határozott, hogy előbb a húga lakására megyünk, és majd utána teszünk egy fordulót az autók fejedelmével. Be is mentünk a kis emeleti lakásba, ahol Detlef bemutatott bennünket egymásnak. Húga, Ute, csinos, kedves, víg kedélyű lány volt, és azonmód elnyerte a tetszésemet. Későbbi társalgásunk folyamán kiderült, hogy a bankban dolgozik, mégpedig a folyószámlák részlegének felügyelőjeként (közel ahhoz a söröző-höz, ahol Randy kollegámmal volt egy kis kalandom hónapokkal később). Indítványoztam Utenek, hogy találkozzunk újra és ismerjük meg egymást jobban, amit ő el is fogadott, nem kis örömömre. Aztán újabb találkozókra került sor, amik végül a házasságunkhoz vezettek két év múlva.

Az az igazság, hogy jelenlegi állapotomban még Utevel sem akartam találkozni, túl szégyenteljesnek találtam az egész esetet. Úgy gondoltam inkább a másik problémára összpontosítom figyelmem, ami pedig az volt, hogy meg akartam szerezni az autóvezetői jogosítványomat. Erre pedig volt évfolyamtársam, Márkus Gabi azt az ajánlatot tette, vegyek magamnak egy olcsó autót, amit ha tanulás közben meg is nyúzok kissé, nem lesz nagy veszteség. És még azt is ajánlotta, hogy ő majd megtanít a veze-

tés tudományára, mivel ő már jogosítvánnyal rendelkezett, és büszke tulajdonosa volt egy 1953-as Dodge gyártmányú autónak, amiről később kiderült, hogy valamikor a vancouveri rendőrség járműve volt. Ez amolyan vegyes áldás volt, mert nem lehetett tudni, hogy a km-óra hányszor fordult a 100 000 km-nél, viszont az biztos, hogy jó karbantartásban részesült a használata miatt. Valószínűleg sokkal jobban, mint számos magántulajdonú jármű, amelyek közül sokban még az olajat sem cserélték rendszeresen.
Néhány nap múlva, mikor már egész tisztességesen nézett ki az arcom, elindultam autóvadászatra, és úgy gondoltam, hogy valószínűleg Kingsway lesz a legcélszerűbb hely, itt ugyanis egymást érték a használtautó kereskedők. Azt azonban akkor még nem tudtam, hogy ezek általában kétes hírnévnek örvendtek. Nem is túl sok keresgélés után találtam egyet, amit úgy ítéltem meg, hogy megfelel célomnak: egy 1950-es gyártmányú Chevrolet Delux, aminek az ára is elfogadhatónak tűnt. Kétszázötven dollár volt a táblára írva, de mikor az eladó látta, hogy bár érdeklődök, de mégis bizonytalan vagyok, leszállította kétszáz dollárra. Abszolút semmit nem tudva az autókról jónak láttam, ha Márkus Gabit is elhívom, hogy nézze meg. A kereskedőnek jeleztem, hogy másnap visszamegyek érte, én ugyanis nem tudom hazavinni, jogosítvány hiányában. A kereskedő próbált rávenni, hogy hagyjak ott egy ötven dollárnyi letétet, úgy biztos ott lesz másnap is a számomra. Szerinte ugyanis lehetséges volt, hogy még aznap eladja másnak. Azonban nem álltam kötélnek, gondolván, hogy miért éppen ezt venné meg valaki, mikor oly sok impozánsabb közül választhatnak.
Elmentem hát Márkus Gabi barátomhoz, akinek semmi dolga nem volt, így azonmód visszavitt a kereskedőhöz. Szakértő szemmel körbemustrálta a kiválasztott járművemet, beindította és megelégedve hallgatta amint a hat henger meglehetősen simán zakatolt és főleg alig mozdult, ahogy járt, ami szerinte jó jel volt. Még a gumik is elnyerték a tetszését és megelégedetten jelezte, hogy megfelelő lesz a célunkra. Gabi szakértő véleménye sokat jelentett számomra, így jeleztem a kereskedőnek, hogy másnap mindenképpen visszamegyünk az autóért és hajlandó vagyok 20 dollárt otthagyni letétben. Ugyanis csak ennyi pénz volt nálam. De ő azt felelte, hogy nem fontos, mert látja, hogy komoly vevő vagyok, és nincs kétsége afelől, hogy másnap délelőtt ott leszek a barátommal és a teljes vételárral.
Másnap Gabival, autóbusszal mentünk a kereskedőhöz, zsebemben a 200 dollárral és lebonyolítottuk életem első autóvásárlását. A kereskedő közben érdeklődött, hogy honnan valók vagyunk. Néhány mondatban elmondtuk neki történetünket, mire ő azt mondta, hogy bár vannak olyanok, akik zúgolódnak az emigránsok beáramlása ellen, neki az a véleménye, hogy legnagyobb részük szorgalmas, dolgos ember, és megnyugtatott, hogy bár ez az első autóm, életem során lesz még több, sokkal jobb minőségű is. A próféta beszéljen belőle – gondoltam magamban.
Beültünk Gabival a Delux-ba és elindultunk hazafelé. A tanuló jogosítványomhoz való ismereteket már beszereztem, a tanulói jogosítvánnyal együtt, és tüzetesen áttanulmányoztam, hogy legyen pontos fogalmam a közlekedési szabályokról. Gabi magyarázott útközben erről-arról, mire kell figyelni, koncentrálni, én megpróbáltam magamba szívni az előttem álló feladat tudományából minél többet. Gabi aprólékosan magyarázta el a sebességváltás technikáját, felhíva a figyelmem arra, hogy valószínűleg annak tökéletes elsajátítása lesz a legnehezebb. Ha az megvan, a többi megy, mint a karikacsapás. Hogyne-hogyne! – gondoltam, könnyű annak ilyen könnyelmű kijelentéseket tenni, aki már túl van ezen a próbán. A bányát, ahol Gabi dolgozott, mint szakács, bezárták télire, tehát ő is a munkanélküli segély szűkös kenyeréből élt, így neki is sok szabadideje volt, mint jómagamnak, és megígérte, hogy másnap eljön, és hozzálátunk az autóvezetés művészetének elsajátításához.
Meg is jelent másnap reggel, és elvitt egy tengerparti fürdőző parkolójába, ahol még véletlenül se volt senki más rajtunk kívül, december lévén hűvös, szeles idővel, kiszállt a kormány mögül, és invitált, hogy üljek be én. Közben aprólékosan magyarázta a kuplung és gázpedál kezelésének összehangolási technikáját. Az autóm hirtelen egy szörnyetegnek tűnt, amit nekem most meg kell zaboláznom. Beültem és közben ismételgettem magamban: kuplung be, sebváltó egyesbe, kuplung lassan ki és gázt neki! Hisz nem olyan komplikált dolog ez, hogy féljek tőle! Benyomtam hát a kuplungot, megtaláltam az egyes sebességet, kuplung ki, igen ám, de gáz sehol és egyből lefullad a motor. Szégyenkezve néztem a barátomra, de ő mondta: sebaj! Indítsam be és próbáljam újra. Már fordítani akartam a kulcsot, mikor figyelmeztetett, hogy jó lesz semlegesbe tenni a sebváltót előbb. Ja, igen, igen – hebegtem. Elfelejtettem a versikémnek azt a sorát, amelyik azt mondja, hogy indításkor a sebváltónak semlegesben kell lenni. Beindítottam a motort és újra próbáltam. Ezúttal a gázpedálra koncentráltam a figyelmem. Megnyomtam, de most meg a kuplung került el a figyelmem, és felbőgött a motor vészjóslóan. Gabi a baromi harsogást túlkiabálva figyelmeztetett, hogy kissé óvatosabban a gázzal és ne feledkezzek meg a kuplungról. Kiengedve a kuplungot akkorát ugrott előre a jármű, hogy Gábor csaknem a hátsó ülésben kötött ki. Megijedtem a váratlan eseménytől és valami ösztöntől vezetve ráléptem a fékre, ami meglehetősen jónak bizonyult és Gábor most a szélvédő üveg felé repült vészesen (Emlékeztetem a nyájas olvasót, hogy a biztonsági övnek híre-hamva sem volt abban az időben). A fékről a gázpedálra váltottam át, és gyorsulni kezdtünk veszett iramban. Másodikba, másodikba! – kiáltotta barátom kétségbeesetten. Simán ment. Hanem ekkor már vészesen közeledtünk a parkoló vége felé, így bevágtam egy halálkanyart és a megbokrosodott masina szinte két keréken vette be a hajtű fordulatot. Egyenesbe érve vakmerően tovább váltottam a harmadikba és száguldottunk a parkoló másik vége felé. Gábor halált megvető bátorsággal markolta az ülés szélét, amint előre meredt tekintettel mérlegelte a lehetőségeket. Állj meg! – vezényelte. Kuplung be – fék! - és gumicsikorgás közepette megálltam. A megállás egész jól ment, csak az indulással van egy kis gond – állapítottam meg magamnak elégedetten, miközben semlegesbe tettem a sebváltót. Gábor kissé megrendülten, de egész nyugodt hangon fejtette ki véleményét a kezdeti nehézségeimről, miszerint a kuplung és gázpedál használatán kicsit finomítani kell, mert az ilyen fajta indulás eléggé próbára teszi a motort – nem beszélve az ő idegeiről – tettem hozzá tárgyilagosan, de csak magamban. Azt azonban beismertem őszintén, hogy új technikát kell kidolgoznom. Gondolatban úgy döntöttem, hogy több figyelmet kell szentelnem a kuplungra, mert itt van a kutya elásva.
Miután Gábor is, én is felkészültünk lelkileg egy újabb indulásra, makacs elszántsággal tettem elsőbe a sebváltót. Kuplung félig ki ez alkalommal (ez volt az alapvető változás a technikámban) – és egy kis gázt neki! Bár most is rándult egyet-kettőt az automobil, azért csak elindult és pompás iramban kezdtünk gyorsulni. Kettesbe! – hangzott Gabi parancsa és máris kettesben vágtattunk tovább. Ez most is ragyogóan sikerült – állapítottam meg repeső szívvel. Már harmadikba akartam váltani, mikor Gábor újra megállást vezényelt. A megállás újra kitűnő volt. A barátom azt mondta, hogy ezt kell ismételnem újra és újra. Elindulni – megállni, elindulni – megállni. És követtem az instrukciót engedelmesen, minden alkalommal javítva kicsit a technikámon. A 14-15.-

ik próbálgatásnál már szinte teljesen simán ment az egész. Aztán átváltottam harmadikba is a végén, ezzel azonban az volt a probléma, hogy a parkoló nem volt elég hosszú a gyakorlásra.
Kimenjünk az utcára? – kérdezte Gabi hirtelen. Megszeppentem, de megembereltem magam. Megpróbálhatjuk – hebegtem repedtfazék hangon. Fog az menni, nincs abban semmi ördögi – biztatott a barátom. Kissé meghatódtam, hogy ennyire bízik bennem. Meglehetősen melegem lett a gallér alatt, míg vártunk a parkoló bejáratánál, hogy kiindulhassak, de végre eljött a pillanat, hogy nekirugaszkodhassak, és nekivágtam. Teljesen simán ment az egész és Gábor buzdítóan dicsérte működésemet. Nem volt nagy a forgalom, amerre jártunk és a lámpalázam teljesen elmúlt 9-10 perc után. Talán egy óra hosszat furikáztunk, mikor a barátom úgy gondolta, hogy egy napra elég volt, és hazamentünk. Szinte dagadt a mellem a büszkeségtől, mikor megjegyezte, hogy kissé döcögős kezdet után igen gyorsan kifinomult a technikám és teljesen meg van elégedve az előrehaladásommal.
Dél körül lévén meghívtam Gabit ebédre a közelben lévő Kis Budapestbe, ahol egy csodálatos magyaros étel mellett megtárgyaltuk a napi élményünket és megegyeztünk, hogy másnap újra gyakorolunk egy-két órát. Aztán az elkövetkező két hétben minden nap, (karácsony kivételével) ami után Gábor barátom kijelentette, hogy kész vagyok a vizsgára.
December végén el is mentem vizsgázni, ami simábban nem is mehetett volna. A vizsgáztatóm megjegyezte, hogy nagyon jó oktatóm lehetett, mert semmi kifogást nem talált a vezetésemben, még az emelkedőn felfelé való párhuzamos parkolást is hibátlanul csináltam.
Meg is kaptam a jogosítványomat, amit Gábor barátommal a Kis Budapestben ünnepeltük meg egy ízletes magyar ebéddel.
Azóta gyakran gondoltam arra, hogy milyen türelemmel (és bátorsággal) ült mellettem a vezetésem gyakorlása közben, és szomorúan, hogy milyen hamar és hirtelen távozott el közülünk.
(2013 február, Magyarország)

V É L E M É N Y E K

Jablánczy Sándor: **A dohányzásról**

Nem régen megdöbbenve láttam hogy Makovecz mások társaságában cigivel a kezében járta végig Kolontár utcáit, megtekintve az általa felépített vagy tervezett házakat. Végig az utcán, épületen belül mindig ott a rohadt cigi a kezében. Borzalmas rossz előérzetem volt. Rá pár hónapra érkezett a szörnyű hír hogy meghalt a huszadik-huszonegyedik század legnagyobb magyar építésze.
Az aljas hazug titkolódzó magyar sajtó nem írta meg hogy Makovecz miben halt meg olyan korán, mert még kellett volna neki tíz húsz évet megélnie. Már rajta nem segít de az összes magyaron még igen.
Valószinű hogy vagy érelmeszesedésben vagy üszkösödésben vagy szívrohamban vagy gutaütésben vagy ami még valószinűbb tüdőrákban vagy tüdőtágulásban, idült hörgőhurutban halt meg, amelyeknek mindegyike vagy egyenes oka volt a dohányzás vagy mindegyikhez hozzájárult.
Nem tudom már megmondani hogy hány 'rad/ rem /Röntgen' a rádióaktív dózisa egy ciginek vagy egy paklinak mert Fukusima óta megváltoztatták a sugárzás mérését és most már csak 'sievert'-ről vagy 'millisievert'-ről beszélnek, abban mérik. Arra még emlékszem hogy egy pakli cigi rádióaktivitása megfelel egy tüdőröntgenének és egy nemzetközi repülőútának. Az régen 5 'rad' volt.
Tehát ha valaki egy év alatt naponta egy pakli cigit szív el az annyi besugárzás mintha 365 tüdőröntgent vennének róla eszelős orvosai. Ilyen bolond nincs.
Honnan a besugárzás? Egy cigit szívó saját szemével láthatja és meggyőződhet róla. Amikor szív egyet a cigin és a parázs felvillan, majdnem mindig van egy két villanás a vörös égő cigivégben. Éppen olyan mint egy karácsonyi szikrázó szikrarúd, csak kevesebb de ugyanaz. Ugyanis minden villanás szikra egy egy photon ami egy izzó elektron. Ezért hívják a foszfort foszfornak (phos phor) fény adó, fény hordó. Ez a foszfor a dohányban a műtrágyából kerül bele a dohánylevél szöveteibe. Na most ez a foszfor kontaminálva van egy vagy két rokon-elemmel, ami az ózmium vagy a polónium. Polóniummal ölték meg egy kommunista-ellenessé vált volt kommunistát Angliában pár éve. Tehát ugyanez a méreg van a dohányban és a cigarettában, mint amivel gyilkolt az orosz kémszervezet. Teájába öntötték a polóniumot.
Az ozmium és a polónium nagyon radióaktívak. Minden pillanatban ad ki alpha α részcskéket, amik ugyanazok mint egy hélium atom magja (két neutron és két proton). Ezzel mindig együtt jár egy egy foton leadása/kibocsátása/kisugárzása.
Mivel mint atom a 'He' nagyon kicsi, azonban mint sugár részecske óriási kevés energiával. Ezért elég egy He atom vagy alpha sugár megállítására egy papírréteg. A gamma sugárra vastag beton vagy ólom kötény és ólomfalak kellenek amiket a röntgenológián használnak és persze a Röntgen sugárra is.
De ha egy pakli cigit a kezedben tartasz akkor a sugárzása nagyon kevés vagy semmi. Ugyanis a pakli papirdoboza meggátolja az alfa sugarakat mert négy nukleon két proton és két neutron már nem tudja átütni a papírt sem.
Ha viszont cigi füstöt szívsz a tüdődbe akkor nagyon valószinű hogy a látható fotonnal együtt az alfa sugár részecskék pusztítják a tüdőt és rákot is okozhatnak.
A hazug aljas és gyilkos Rothmans és Philip Morris cégeknek ab ban igazuk van, hogy külön külön nem bizonyított, hogy mi okozza a rákot, a tüdőtágulást, a hörgő hurutot és gyulladást a füstben talált többszáz gáz és vegyanyag közül(amiknek nagyrészük bizonyítottan rákokozók, mint az arzén, aromatikus policiklikus hidrokarbonok- mint az antracén például- vagy maga a nikotín, vagy elméletem szerint a rádióaktivitás. Csak annyi holtbiztos, hogy a dohányzás és a dohányfüst!
Különben bármi okozza a tüdőrákot, a vérbe is bejut a rákokozó anyag. Fej, garat, nyelőcső, gyomor, torok, száj, íny és vese, vesehólyag rákot is okoz a dohányzás!
A dohányzás fő oka a CART (Cocaine and amphetamine regulated transcript), aminek a nevéből is látható hogy természetes izgató, ajzó fehérje vagy peptide, ami jelen van a szervezetben és ezen keresztül hat a kokain, az amfetamin, a pseudoephedrine, a koffein és a nikotin.
Tehát mivel én is kaffein függő voltam negyven évig és nikotin szenvedélyes, ajzó szer használó harminc évig, nehéz számomra elfogadni, hogy amikor a tükörbe nézek, egy kokainista és agy amfetamin addikt néz velem szembe. Mert a kokain és az amfetamin csak százszor erősebb mint a coffein vagy a nikotin de tulajdonképpen ugyanúgy és ugyanazokkal a vegyi folyamatokon keresztül hat mint azok a számomra elképzelhetelen kábító, vagyis ajzószerek. A kávét 8 a dohányt 18 éve volt szerencsém abba-

hagyni, most már biztos hogy örökre.
Többszáz paciensemnek ha nem ezernek magyaráztam ezeket a dolgokat és szerencsére alig van még ma is dohányzó paciensem. Meghalt mind, vagy abbahagyta a dohányzást vagy átment egy másik orvoshoz, aki nem tartott nekik órákig előadást a dohányról, rákokozó anyagokról, vegyszerekről, nikotin függőségről és a kis atomháborúról, ami tüdejükben és szervezetükben végigmegy ha dohányoznak.

R E F L E K C I Ó K

Random gondolatok és emlékek

(Hosszabb hallgatás után e-levéllel keresett fel Komlóssy József, 'alias Medve', Dübendorf, Svájcból 2012 vége felé. A Szerk)

Az imént raktam le a Kapocs hozzám eljutott egyik számát. Aminek olvasgatása során arra az elhatározásra jutottam, hogy felkereslek soraimmal. Mindenek előtt azért írok neked, hogy megköszönjem azt a sok áldozatos munkát, amit a Kapocs megjeleltetésével végzel, végeztek. Ugyanakkor a megjelentetett visszaemlékezéseket olvasván minduntalan arra a meggyőződésre kellett jutnom, hogy engemet Kanadában is kiváltként kegyelmében részesített a teremtő Úr Isten. Hiszen én viszonylag lényegesen kevesebb nehézség árán jutottam előre a kanadai életben, mint sorstársaim nagyobbik hányada. Amihez bizton hozzájárult az én átlagon felüli fizikai adottságom, no meg az 'áldott–átkozott" székely makacsságom is! Már évek óta, egyre többen és gyakrabban biztatnak, hogy írjam meg változatos életem történetét. Kiváltként azokat az eseményeket, amik életemnek úgymond második szakaszához tartoznak, amikor mint az egyetemes magyarság érdekeit a nemzetközi fórumokon megjelenítő 'NGO' és 'diplomata' tevékenykedtem.
A gyermekkoromban családom indítatása, a 'Selmeci-Soproni szellem', Kanada, Svájc együttvéve adták azokat a mozaikokat, amire mindenütt 'széles e világon' bizton építhettem.
Meggyőződésem, hogy három pilléren áll mint embereknek a támaszunk. Az első amit örököltünk a génjeinkkel, a második a neveltetésünk és végül a legfontosabb, hogy mi kivé neveltük önmagunkat.
No de amíg hosszabb lélegzetű írásra szánnám magamat, néhány dolgot ide biggyesztek szeretve tiszetelt tanárunkról Apt Dönci bácsinkról. Talán azzal kezdem, hogy édesapám s Dönci bácsi nem csupán egyívásúak voltak, de valamikor 'vadászbarátok' is. Ami nekem úgymond 'belépőkártyát' jelentett fiai, a 'bocsok'-Dönci és Kamil mellett a családba. Hamarosan rájöttünk arra, hogy a Szakesteken, Witt Lajos bácsit Dönci bácsitól csak is hallótávolságra szabad ültetni, mert ellenkező esetben csak a mellettük helyet foglaló szerencsések szórakozhatnak remek anekdotáikat hallván.
Dönci bácsi első adomája amit most megpróbálok visszaadni már valahol - a kegyelemből meghagyott országhatárokon belül - talán egy Bükk-i vagy Börzsöny-i tanulmányi kirándulás alkalmával történt.
-Az éjszakai fáradalmak után évfolyamunk fürgébb tagjai felkelvén a szállásul szolgáló barakkokban a szalmazsákjaikról s a közeli patakban úgy fél lábszárig állván reggeli 'toalettjüket' végezték, amikor is Gazsi megszóltja Miki-t: „Pajtás add kölcsön a fogkefédet!", mire Miki tágra nyitva ugyan a szemét de átnyújtja a kívánt eszközt. Gazsi használat után illendően megköszönvén vissza is adja a fogkefét. De odanézvén megrökönyödve látja, hogy Miki a seggelikát mossa a becses szerszámmal! „Te mit mivelsz a fogkefével? - Ja pajtás ezt a fogkefét én mindig csak is erre a célra szoktam használni!"
A következő történet ugyancsak Dönci bácsitól származik, de az esemény még akkor történt amikor Magyarország még Magyarország volt és még az Osztrák-Magyar Monarchia is létezett. No meg egy olyan bajtársiasság volt az Alma mater fiai (akkor még nem voltak nőnemű hallgatók) között, ami a maga nemében szinte egyedülálló volt Európában.
-A szokásjog szerint 6 szemeszter után az erdőmérnöknek készülő 'Akadémikus urak' egy évre praxiba (gyakorlatra) mentek egy-egy erdőgondnoksághoz. Történetünk balekját természetesen a kutya sem várta a felvidéki kicsiny vasútállomáson, s igy hát a hátizsákját vállára kanyarintva nekivágott az alig 8-10 km-re fekvő községnek, ahol jövendőbeli állomáshelye volt. Tűzött a nap, s a balek erőst izzadott. Az égiek azonban megszánták keservét s ha nem is adtak egy korsó sört a kezébe, de legalább egy kiadós nyári záport eresztettek a nyakába. Igy hát mire beért az erdőgondnokságra már talán csak a gégéje maradt száraz. Minekutána annak rendje s módja szerint a gondnokság vezetőjénél jelentkezett. Principálisa végignézett rajta, majd így szolt hozzá: „Jókora ázott ürge vagy! De így legalább a ruhám talál rád is. Menj végig a tornácon s az utolsóelőtti szoba a hálószobánk. Ott a szekrényből vegyél magadra száraz fehérneműt". A balek megköszönte s indult. A zsalugáter betéve s a hálószobában félhomály. De a balek találékony. A száraz ing már a balekon rajta , amikor nyílik az ajtó és a félhomályban karcsú női alak jelenik meg, majd elkapja a balekon azt amit a derékig érő ing alatt éppenséggel marokra lehetet fogni, majd azt a következő szavak kíséretében: „Csingilingi gyere ebédelni!" jól megrángatja! A női alak el, s a balek pedig szótlanul kövémeredten, állva marad! Ebédnél körbe ülik az asztalt. Az erdőgondnok bemutatja a gyakornok urat. A balek pedig helyéről felállva meghajlik a ház úrnője fele, de mielőtt még ismét leülne megjegyzi: „Én vagyok a Csingilingi". Nos, most pedig ugorjunk néhány évtizedet, forgassunk egyet a földgömbön is, azonban maradjunk továbbra is Dönci bácsinál, ezuttal viszont mint aktív szereplőnél. Az első tantárgy amit a UBC-in angol nyelven hallgattunk az közgazdaságtan volt. Az előadó Dr. Kerr két órát adott le egymásután a késő délutáni órákban. A minden újdonság iránt érdeklődő Dönci bácsi középen az első sorban foglalt helyet. A szünetben mi magyarok, többen körülvettük. Tekintetét körbefutatta rajtunk majd megkérdezte: „Ki közületek a legjobb matematikus?" Ferdinánd Pistát 'alias Hosszú'-t tuszkoltuk előre. Mire Dönci bácsi: „Nem vagyok benne biztos, de attól tartok, hogy Prof. Kerr hibát csinált az egyik levezetésében. Gyere, Pista nézzük meg együtt a levezetést". Dönci bácsinak, az rovarásznak igaza volt. De én tudom, hogy Dönci bácsi kiváló volt több más tárgyakban is, többek között földmérésben. Dél-Amerikában egy időben azzal kereste a kenyerét. Jóllehet, talán ő volt az utolsó polihisztor erdőmérnök. Dönci bácsi mindamellett nagyszerű társasági ember is volt, de nem csak az, hanem jó magyar is. Nyugodjék békében.

Jablánczy Sándor: **A ciklámenek nem brekegnek**

Több évtized kutatása után találtam egy adatot, amit eddig az elvtársaknak, falazóiknak és hülyéiknek nem sikerült kinyögni, hogy George McGovern áldásos és hősies tevékenységének ereményeképp, amikor lövetlen bombázóival sikerült a vezetése alatt álló bandával legyilkolni kétezer soproni polgárt (gyermeket, csecsemőt, asszonyt, kislányt, öregembert), nagyrészüket élve eltemetni a soproni vasúti sínek melletti háztömbök romjai alá. 1956 ban már nyoma sem volt a házromoknak, épületroncsoknak. A háztömbök helyén a hatalmas bomba kráterek miniatűr nádastavacskákat képeztek szép sorban a vasút mentén még tizenkét évvel is az amerikai bombázások után és mi ott játszó kisfiúk e gyereparadicsomban békákra vadásztunk. Nem tudtuk mit brekegnek a békák, mit jelent Arisztophanész kórusa a

'Brekekekex koáx koáx
brekekekex koáx koáx
brekekekex brekekekex brekekekex brekekekex'

Azt énekelték békáink, hogy ahol mi most brekegünk-brekekekex-lakóházak álltak-koáx-és mindenki aki ide menekült itt nyugszik alattunk a törmelékben -brekekekex brekekekex brekekekex- de nincs nekik 'sit tibi levis', mert nem könnyű az anyaföld sírukon, mert nem anyaföld- koáx koáx- hanem rom, por, piszok, törmelék –brekekekex- amerikai ürülék és amerikai vizelet – koáx- trágyázza a sás és nád hüllő szemeit és a holtak bomlott húsát -brekekekex koáx- és málladozó csontjait.

De mást is énekeltek, amit mi még kevésbé értettünk, hogy ez nemcsak gyászdal az ártatlanul legyilkoltak fölött hanem saját gyászdaluk is -brekekekex koáx- mert tudták hogy ők is kihalnak, nemcsak azért mert majd egyszer betemetik a bomba krátereket – brekekekex- hanem mert ugyanazok, akik itt gyilkoltak az égből, ezek a bátor mosolygó vidám jenki fickók–brekekekex-szennyezik az eget, szennyezik a leget, sugározzák a földet, mérgezik a zöldet–koáx-hogy kihalnak nemcsak a magyarok hanem a békák is– brekekekex-.

Az oroszok és németek legalább komor, gonosz pofával gyilkoltak, azonban az amerikaiak és az angolok vidáman mosolyogtak, nevetgéltek, vigyorogtak amikor 'tejkifutásra' készültek, mert nekik olyan könnyű volt ellenállás nélkül halomra gyilkolni, eltemetni, elégetni ezreket és százezreket, mintha tejet hordtak volna ki. Olvasom, hogy nem Viet Namban használták először kedvelt fegyverüket a napalmot hanem Drezdában. Kétségen kívül mosolyogva. Ezek az ártatlan kedélyes vidám fickók.

Legyünk igazságosak, ami távol áll tőlük. Nem tudom hogy hány lelket gyilkoltak le McGovernék, mert egy fiatal történész, aki ezzel foglalkozik a háború utáni soproni polgármester adatait idézi, miszerint a két ezer valahány soproni lakost és menekültet kilenc bombázás alatt gyilkolták le. Ebből hat amerikai, három orosz és egy német ajándék volt. Valószinűleg az amerikaiak lehettek eredményesebbek, több és nagyobb repülőkkel, hatalmasabb, pusztítóbb bombákkal és vidámabb személyzettel.

És csak az angolszászok szerették a gyújtóbombákat, célzóbombákat, láncbombákat használni, ami nagyon leleményes kütyü mert az első a háztetőn robban, a második a felső emeletet veti széjjel, a harmadik az alatta valót és így tovább. És ha elég sok a láncrafűzött bomba, akkor marad még a pincének, alagsornak vagy bunkernek is ha van ilyen. Még leleményesebb az időzített bomba, ami nem robban fel csak akkor, amikor a mentők és a tűzoltók megjelennek a bombázás befejezése után, amikor már kiosztották a tejet.

Ebből csak keveset tudtam tíz tizenkét éves fejjel bár tudtuk hogy a bombatölcsérek kráterek, amikben békáink brekegtek az amerikai légi különítmények szorgos munkájának eredményei.

Brekekekex koáx brekekekex koáx koáx
brekekekex brekekekex koáx koáx

Szóval most már tudom hogy kétezervalahányszáz áldozata volt Sopronban a Második Világháborúnak. Ami szép eredmény, szebb mint Drezdáé, ahol csekély 25,000 égett meg tűzhalálban az akkor talán millióra felduzzadt város lakosságában. Tehát Sopron lakosságának majdnem egy tizedét, míg Drezda, amiről száz regényt és tanulmányt írtak, pár százalékát csupán.

Dehát mi magyarok vagyunk, kicsire nem adunk és azt hazudjuk hogy az amerikai bombák a Lőverekben a ciklámeneket pörkölték meg egy kicsit. A ciklámenek meg nem brekegnek!

Mihály Márta: **Messziről jöttem**

A Csendes Óceán azúrkék, habzó hullámai mellett, a híres halbuawaii tengerparton ünnepeltük házasságunk 55. evfordulóját. A leírhatatlanul szép környezet és talán a guruló, fehér habzó hullámok igen sok pillanatot sodortak vissza emlékezetembe. Úgy gondolom, hogy érdemes ezeket megosztani.

Nagyon messziről jöttem, a Hargita bükköseinek gombaillata és a lucfenyvesek mohapárnái voltak a gyermekszobáim. Anyám szeretete varázsolta misztikussá a korai erdei barangolásainkat, játszotta el, csak nekem gyermekéveim meséit. Együtt kergettük az erdei manókat. Önellátó erdész család voltunk, a mai szemmel nézve igen szegények lehettünk. Határozottan 'gourmet' volt a táplálkozásunk. A szép erdők, azoknak bokrai és az erdei tisztások voltak a fűszerüzleteink. Villanyunk sohasem volt, így a világ hírei elkerültek. Akkor ez volt az igazi és a legszebb élet, nem is kellett ennél több.

Aztán a háború viharai Magyarországra kergettek. A Szentendrei Ferences Gimnáziumba érettségíztem. 1952-ben sikeres felvételi vizsga után a Soproni Erdőmérnöki Főiskola hallgatója lettem. Nagy esemény volt ez egy erdész lány és családom életében. Új világgal, sok ismerőssel és az igazi, független leányélet bonyodalmaival találkoztam Sopronban. Lelkesedésem az erdők ápolásában, annak védelmében csak növekedett. Nagyon korán és örökre az erdők szerelmese lettem.

1956-ban a Magyar Forradalom vesztesége kergetett ki hazámból. Ekkor már Lacival egy esztendeje, hogy komoly barátságunk útja a házasságunk igéretéhez közeledett. A határsáv mellett, 1956-ban, ahogy iparkodtunk Ausztria felé, én visszafordúltam. A menekülést 1946-ban már próbáltam, Erdélyből Magyarországra. Ismertem annak bizonytalanságát, összes veszélyét. Nem akartam elhagyni hazámat, családomat. Laci utánam jött és meggyőzött a visszatérés veszélyéről. Ekkor és ott döntöttük el közös jövőnket.

!957 február 17-én Abbotsford-ban, az ottani kis magyar templomban összeházasodtunk. Öcsém, vezetett az óltárhoz. Ekkor komoly igéretet tettem, elsősorban magamnak, hogy Lacihoz hű maradok és az életem folyamán támogatni fogom abban, hogy álmai teljesüljenek. Természetesen reméltem ennek viszonzását. Az igéretemet én betartottam és remélem, hogy az álmaink az 55 év folyamán egyűvé forrottak.

Most a tengerparton, a pálmafák árnyékában, friss itókával köszöntöttük az együtt eltöltött 55 esztendőt. Boldogan és elégedetten ünnepeltünk. El kell mondanom, hogy 1957-ben a házassági levelünkre nem volt két dollárunk. Ezzel ma is tartozunk valakinek. A nászéjszakánkat egy emeletes, roppant keskeny, kiálló ru-

gókkal teli katona ágyon tőltöttük! Szegények, hazátlanok, de boldogok voltunk. Ez volt akkor.
Öt évvel ezelőtt lányunk és vőnk egy igen kedves és barátias fogadással ünnepeltek bennünket, házassági évfordulónkon. Vendégeink az esküvőnk képesalbumát szerették volna megnézni. Ilyen nekünk nem volt. Egyetlen fényképünket Héjjas Jóska évfolyamtársunk csinálta a fatemplom falánál, Abbotsford, BC-ban.

A ruhámról is szólnom kell néhány szót:a fekete kalappal együtt a ruházatomat a kis magyar fatemplom híveinek használt adományaiból választottam. Laci kabátja, inge (bíztosítótűvel 'nyakra szabott' darab) is ilyen ajándék volt. No, de ez nem bántott, pedig mindig szerettem a szép menyasszonyi ruhákat. Viszont szüleimet igen hiányoltam. A kép nem beszél az abszolút szegnységünkről. A helyi, régebben kivándorolt magyarok igen szép vacsorát rendeztek nekünk és nászajándékba két konyharuhát kaptam. Majd egy évig nem volt konyhám, igy sokáig tartottak a ruhák. Mindketten hálát éreztünk jóságukért.
A leírott események elmondják, hogy fillér nélkül, igen messziről jöttünk. Vándor tarisznyánkban szerelem, fiatal erő, határtalan remények és a munka szeretete bújkált. Ez volt akkor. Szerencsénkre a tarisnya nem űrült ki, a szerelem szereteté érett, reményeink erősebbek, mint valaha és továbbra is szorgalmasan dolgozunk. Egyedül csak a fizikai erőviszonyok változtak. Megöregedtünk, de gondolatban most is hegyekben járunk, az erdőt és annak szent nyugalmát keressük.
Úgy érzem, hogy ezek a gondolatok veletek közösek, hiszen együtt, és erős, hagyományokkal bőven telített közös fából, magyar hazánk igazi énjeiből jöttünk.
Fiatalságunk lelkesedését, az erdők szeretetét és ápolását a soproni Alma Mater tradiciója és lelkes, igen képzett tanáraink rejtették vándortarisnyáinkba. Ezek az erők és az ott szerzett alapos képzettség vezérelte és táplálta a nagyon sikeres emmigráns éveink immár 55 esztendejét.Az évek elrohantak, tanáraink legtöbbje eltávozott, de emlékezünk. Köszönjük lelkesedésüket, tűrelmüket és szakmaszeretetre intő üzeneteiket.
Köszönjük az Alma Mater meleg vendéglását az elmúlt több esztendőben. Az aranydiploma, mint egy elismerő korona igazolja és dícséri odatartozásunkat. Mindezt természetesen megérdemeltük, hiszen mi hűek maradtunk az Alma Materhez, annak hagyományaihoz és mi mindig tudtuk, hogy odatartozunk. A rohanó évek a mi Sopron Alumnink elmúlásához vezetnek, de köszönet a legszebb soproni évekért, a nemes gondolatokért, a szíves vendéglátásokért és melegségetekért. Igen jó volt hazamenni, mert hívtatok és vártatok. Veletek megfiatalodtunk. Szép idő volt és kár, hogy elmúlt! Sajnos nincs repeta!
Távolról, úgy néz ki, hogy nem sok hasznára voltunk hazánk erdészeti törekvéseinek. Alapos gondolkodás után rájöttem,hogy ez nem igaz, mert mi próbálkoztunk! Több esetben közvetlenül hasznos kapcsolat volt és van közöttünk. Jó szaktudásunkkal és magyar emberieségünkkel világszerte imertettük a soproni egyetemünk értékeit.
Szeretném elmondani, hogy ugyan mi messze a Nagy Tavak mellett élünk, de a mi sorsunk is hozzátok, főleg a vancouveri csoporthoz köt. Mindig nagy öröm a Kapocs érkezése, hiszen csak ebből pillanthatunk bele az ottaniak és a világszerte élő kollégák és barátaink életébe, eseményeibe és sajnos, eltávozásukba.
Levelem elején azt írtam, hogy messziről és fillértelenül jöttünk. Ez így volt. Most 55 év után, mint az 1956-os események utólsó generációja, láthatjuk, hogy milyen sokat alkottunk. Megmaradtunk magyarnak és most életünk alkonyán elmondhatjuk, hogy szép idők voltak. Sokat és jól cselekedtünk. Messzire mentünk.
Meleg barátsággal, jó egészséget kivánok mindenkinek.

R E C E N Z I Ó

Veszely Ferenc: **Két új Király kötet: Megbékélt vágyak** és **Szürkület**

Bánat, öröm dalba szökken,
Míg a mezőt járom.
Bojtár módra, kotta nélkül
játszom furulyámon.

Ezt a kis versikét találjuk a 'Megbékélt vágyak' hátlapján. A 'Szürkület' hátlapján meg ezt:

Hajlott hátú öreg néne egymagában mendegél.
Lehullott már a fák lombja, de a nyár még benne él.
Fényre vágyik rendületlen, ám az alkony közelít.
Fenn a csúcson élvezi a naplemente színeit.

Király Ilona írta ezeket a sorokat, mintegy disztillálva, eltehető, sűrű befőtté főzve önmagát, ami eláll majd magától és sohse romlik meg a saját tiszta üvegében, nem kell arra viasz sem. Kiszáradhat az talán, de mihelyst valaki elfogyasztja, már olvad is a szájban. Nem kell rágni, találgatni, emésztgetni sem, mert egyből feloldódik és lelked tápláló részévé válik az egész. Mint ahogy minden feloldódott benne életében, amit aztán hol ízes befőttként hol édes mézként prezervált. De akár lekvár akár méz, ha megérinted Királyt már ragad is rád ő, ha olvasod. Ha hallgatod verseit, akkor az élmény más: légies, zenei, gyakran táncos.
Szerencsém volt a fenti két verset hallani először és csak azután látni őket. Király olvasta fel nekem telefonon, amikor elkérte a címemet, hogy elküldhesse könyveit. Ekkor hallottam először gyermekeknek szánt, már előbb kiadott, mint kiderült gyönyörűen illusztrált kötetéről, a *Sétálj velem*-ről, de erről máskor. Most csak annyit, hogy Király többet tett ezzel a kötetével kulturánk másod- és harmadgenerációs, a diaszpórába való átmentése érdekében, mint a Kanadai Magyar Irodalom egészében, nélküle. Király rögtön az olvasás után megsúgta nekem azt is, hogy az első vers „kotta nélkül" sorát én „inspiráltam." Mert egyszer azt találtam írni neki, egy egyszerű kis forma-javítási ajánlat kapcsán, hogy úgy komponál mint egy jó fülű zeneszerző, aki nem tud kottát olvasni. Dícséretnek szántam, mert, mint mondtam, a Király versek annyira „maguktól zeneiesek," szerzőjüknek olyan jó fülérzéke és memóriája van, hogy kotta nélkül is tud komponálni, ami már bravúr számba megy. (Valóban, verseit munka közben, a fejében írja, s csak akkor kerülnek később papírra, amikor már elfáradt a

munkában és le kell ülnie. Ilyenkor kerülnek azok csak ilyenolyan kéznél levő cafatka papírra, amit, ha közben nem kallódtak el, kell majd számítógépbe írni, késő esténként, ha már felgyülemlett egy kupac.) De Király megszívlelte és bántotta, mert nagyon érzékeny a legkisebb kritikára. Először arra gondoltam, hogy valami kisebbségi érzésből fakad ez az érzékenység, de ma már nem hiszem ezt. Szerb Györgyöt juttatja eszembe, aki ugyancsak túlérzékeny volt a kritikára verseivel kapcsolatban, márpedig ő egy zseni volt és jól tudom, hogy semmiféle kisebbségi érzéstől sem szenvedett. Sokkal inkább arról lehet szó, hogy költő és költőnő annyira a lelkét tárja elénk verseiben, hogy a lelküket érzik megbántva ha verseiket valaki kritizálja. Mert Szerb szavaival „öntestünk a szó."

Amikor egy tanulmány megírására készülök, rossz szokásom szerint könyvjelzők helyett behajtom azoknak az oldalaknak a füleit, amelyeken valami emberileg fontos, ön-eláruló sorokat találok. Tanáraim rendre megróttak ezért és „szamárfüleknek" titulálták tevékenységemet. Szegény Király kötetek! Szinte tiszta szamárfül az egész.

Ki, mi tárulkozik elénk az új kötetekben? Mutatnak-e a versek további fejlődést? Hogy alakul, viszonyul az az enregiával telt, „rugós lábú" szépleány, tele hittel és reménnyel, akit korábbi köteteiből ismerünk az elkerülhetetlen öregedés, betegségek világához? Hogyan vet számot életéről? Változtak-e értékei, szemlélete, énje? Ilyen és hasonló kérdésekkel a fejemben kezdtem az új kötetek olvasásába. Nem zavartalanul. Pár éve magamra vállaltam a Kanadai Magyar Irodalom feldolgozását, ami óriási munka, talán lehetetlen elvégezni egynek. Sok költő van, akiről többet kell szólnom, sokkal több, akire még sor sem került. Öregszem, betegeskedek én is, sürget az idő. Miután már három kötetét és az általa legjobbaknak jelzett, még kiadatlan verseit is feldolgoztam, elvégezettnek hittem a Királlyal kapcsolatos feladatomat, s most úgy éreztem, hogy hátrafele lépek egyet, amikor újabb könyvei újabb számos verseivel gondoltam foglalkozni. Nem úgy volt. Új kötetei nélkül Király feldolgozása nem lehetett félig sem teljes, a fenti kérdéseket nem volt szabad válasz nélkül hagyni, s ami a lényeg: bőven érdemesnek bizonyult a munka és megért minden fáradozást.

Persze most már jól tudom, hogy ez sem lesz befejezett, véges munka, még ha majd feldolgozom a *Sétálj velem*-jét sem. Meggyőződésem, hogy Király, míg él, írni is fog. Mert neki létszükséglet az írás. Neki úgy kellenek a versek mint balzsam a sebre, mert érzékeny lelkét folyton megsebzi az élet. Időközben feltett kérdéseim mindegyikét megválaszolta a két új kötet.

Az idős Király változott is, meg nem is. Királyt is bántja az öregedés, amint észleli magán, hogy „nem történt már, és nem kutat," „s már nem is játszik."

Csak a váll visz még szerepet,
izom feszül, nem az ököl.
Nyög a súlyos teher alatt,
mint járomba fogott ökör.
(A kéz lehull, 'Szürkület' 144 o.)

Amiben nem változott Király, az belső énje, értékei. Az erdőszéli kis faluban nevelkedett leánygyerekbe bele van oltva az egzisztencia imperatívuma: nem tétlenkedni, mindig hasznosan tölteni az időt. Mivel Királyban ez nagy lelkiismeretességgel, felelősséggel, és nagy energiával párosult, s mivel Kanadában is többnyire u.n. hobbyfarmokon élt, a kemény munka életstílussá alakult benne. Király olyan munkát végez és annyit hetvennyolc évesen is, amibe más már régen bele szakadt volna, s ami nála is krónikus túlterheltséget okoz. Mindezt betetőzni Királyra szakadt egy sok munkát, türelmet és önfeláldozást igénylő szerep: szélhűdést szenvedett férjére gondot viselni. Hát nem csoda, ha Király egész életét úgy élte át, mint a fent jelzett jószág a járomban. Az sem csoda, ha munkabírása csökkenésével a teher egyre nehezebbé válik. Nem nehéz megjósólni, hogy Király inkább beleroppan a munkába, minthogy megváltozzon, mert a munkavállalásban kinyilvánuló hasznosság belső énjének kinyilvánulása. Az ő énjét a tétlenség hamarább ölné meg, mint a munka. Különben is törvény: az életstílus lassabban, nehezebben változik, mint a munkabírás, ami fiziológiai dolog. S minél jobban elvenné régi énünket az öregedés, annál jobban ragaszkodunk hozzá. Mert hát életstílusunk nem más, mint az életünk.

Emellett Királyt sem kerülik el a korral járó kórok. Az újabb kötetekben az ezekről szóló versek is jelen vannak. Lásd Felszaladt vérnyomás ('Megbékélt vágyak' 142 o.), Sérülés után ('Megbékélt vágyak' 143 o.), Műtét után tükör előtt ('Szürkület' 31 o.), Súlyos beteg imája ('Szürkület' 33 0.), Ki a depresszióból! ('Szürkület' 69 o.), stb. A címek magukért beszélnek. Érthető tehát, hogy az új kötetekben egyre több a fohászkodás is. Ez is értékhez kötődött. Úgy tűnik Királyt élete végéig fogja kísérni gyerekkorában belé oltott, éltében sajátjává formált panteista, személyes Istenhite is. Az Úr ('Szürkület' 20 o.) című versben olvassuk:

Az uralmának nem lesz vége,
Úr ő a mindenség fölött.
Ott van magasztos áhítatban
a tempom padsorok között,
De nem csak ott. A szívünk mélyén.
Valahány jó cselekedet
a lélek vezetése által
végső fokon tőle ered.
Az egész teremtett világban
ő a megoldás, ő a rend.
Ott mosolyog, ha kék az égbolt,
s megfedd, ha dörgés hangja zeng.

Királyt, ahogy bajai növekszenek, egyre inkább magáévá tett belső Isten-hite tartja életben, ebben őrzi meg ártatlanságát, a benső gyermeket, ez támasztja alá küzdelmeit, ebből ered reménysége, ez által tartja meg örök optimizmusát. Királynak Isten volt és maradt iránytűje, beszélő társa, akihez imádkozik, akinek vall, aki serkenti alázatosnak és szolgálatkésznek lenni. Lelkismeretének hangja ez a bensőségessé tett hit, és az Istennel való élet a munkás Királynál munkamegosztáson alapszik. Ennek lényege: „Miénk a hit, a remény, bizalom, / Tiéd a terv, a döntés, hatalom / hogy ha rád figyelve rójjuk utunk, / el nem tévedünk, célba jutunk." (Ki vagy te, isten?, 'Szürkület' 116 o.)

Mindezek ellenére hite soha nem tudja mégsem kielégíteni, feloldani magányát, megnyugtatni is csak ideig-óráig. Király szinte minden komoly versét valamilyen vágy, remény, kielégületlenség, valamilyen nyugtalanság vagy önvívódás ihleti, amit versben mindig reményteljesen, bizakodva, pozitívumként vezet le. Ez adja az olvasónak a Király versek felemelő értékét, érzését, és könnyű átsiklani Király maradandó kételyein, valós magányán. Az ismételt bizalom ismételt kifejezései mellett ott lappanganak mindig a versekben a komoly kérdések is, majdnem mindig megválaszolatlanul. A furcsa ima 911 kapcsán mondatja Királlyal, hogy „Jó lenne most az igazsággal / kissé jobban tisztában lenni. / Te, ki bármit vagy képes tenni / miért sújtod így a néped?" ('Szürkület' 96 o.) A következő oldalon élete maradandó vágya kerül kifejezésre, Istenhez címezve:

Szeretnék magasabbra szállni!
Szeretnék végre tisztán látni,

megérteni a szerepem,
és hogy a világegyetem
hová halad, mi lesz belőle?
Én csak megyek. Megyek előre,
a lassú hanyatlás felé.
Emelj még egyszer fölfelé!
Hogy még utolsó rándulásom
szétküldje azt a látomásom,
hogy a világ szebb is lehet!
Igérd meg! ('Szürkület' 97 o.)

Úgy látszik baj van nem csak a mindenhatósággal, de a tökéletes isteni művel, ami, Király látja, mai változatában sem éppen tökéletes. És Király nemcsak látja a világ bajait, éli is őket. Tudja, hogy reményei nem válnak valóra, de a remény szép és ő a szépben akar élni. Ez is emberi dolog: hiszünk, mert hinni akarunk. Menekülés ez a valótól vagy csak a valóság elviselhetőbbé tétele? Vagy több ennél is, és arról lenne szó, hogy az élet maga a reménység világossága, ami csak az egyének elhúnytával alszik ki? Miben fogantatik a léte annak, aki hús-vér egyén is, de szellem is? A valóban élünk-e vagy a látszatban vagyunk otthonosabbak? Ilyen kérdéseket vet fel Király egyik, talán legmeghatóbb verse:

Megoldhatatlan egyenletek.
Közös nevező teljes hiánya.
-- Hányszor így élnek együtt emberek!
Valami szépet mégis várva:
mi sohasem jön, csak a reménység
szórja szét a fényt. – Mint díszes csillár,
amit ha megfosztunk a prizmáitól,
árván reszkető izzószál áll
saját törékeny üvegburkában,
míg ki nem alszik egyszer csak a fény.
Szórd, amíg lehet – mint káprázatot –
a fényt, te csalfa, csillogó remény!
(Látszat, 'Szürkület' 22 0.)

Megható, mert ő az a saját törékeny burkában égő izzószál, ami szórja fényét kiégésre várva. Tragikus, mert ez az annyi optimizmust másoknak sugározni tudó lény önmagát égeti. Ennek a bensőségesen hívő, önként szerepet vállaló, minden szerepében helytálló Királynak elégedettnek kellene lennie, de nem az. Nem kellene magányosnak sem lennie, de nagyon az. Az erős hit, a szeretettel telítettség, a jól végzett munka és számtalanszor bizonyított helytállása is mind-mind már régen elégedettnek tehette volna őt, de nem tette azzá máig. Ehelyett Király az életét túlterhelten, a feladatok súlyától roskadozva, emberfeletti megfeszítések, kielégítetlen vágyak, és a teljes, rémítő magány élményeként éli át, állandó örlődésben. Az Örlődés ('Szürkület' 153 o.) című versében olvassuk: „Tipor a sors, mint kövek a malomban / Formál a szenvedés." Ugyanebben a versben nyer ismételt kifejezést örök, már gyerekkorában, a falusi keretben belé oltott vágya:

Minden gondolat úgy érjen meg bennem,
hogy mire el kell innen végleg mennem,
hasznossé váljék szerény életem.
Eloszlik így a kín s a félelem.

Király édesanyja példaképét szeretné követni, aki maga volt a nyugodt elégedettség, a boldog szerepvállalás példaképe, aki normális, biztos, boldog gyerekkori légkört tudott teremteni családjának az országot és falujukat dúló háború közepette is. Írja Király:

Szeretnék olyan lenni, mint ő.
Szolgálatkész, hívő, nyugodt.
A biztonság bástyája lenni.
-- De nem tudok, jajj, nem tudok!
(Anyám mikor még, 'Szürkület' 154 o.)

A 'Megbékélt vágyak' kötet végén lelhető verse sem békés, inkább receptet ír magának, hogy hogyan is kellene azt csinálnia, (és nem arról ír, hogy már milyen nyugodt, milyen békés lett ő!) Ez a Csendesedj el ('Megbékélt vágyak' 155 o.) című verse sem különbözik tucatjával írt önsarkantyúzó verseitől.

Ha bánkódtál már eleget,
keresd meg azt, mi nyugtot ad,
amitől jól érzed magad.
Legyen az zene, vagy egy séta,
vagy néma csönd is jól jön néha,
kikapcsolódás, pihenés.
Hogy Istennel folytatsz beszédet,
vagy csak a sértés már nem éget,
az egyensúlyod helyreállt?
Lehet: régóta béke várt,
csak nem leltél rá zaklatottan,
inkább magad oly elhagyottan
érezted, hogy már szinte fájt.
És most, itt, egyedül,
amint lecsendesül
benned az indulat,
bátran egy újabb tettre serkensz
a feladattól meg se rettensz –
s jól érzed magadat!

Mihelyst Király megpihen, megnyugszik, már cselekvésre kész is. Mikor fog Király tényleg megnyugodni, elcsendesedni? Hát majd a föld alatt. Amíg ő él, tevékeny életet fog élni. Mert a tevékenység Király létének legmeghatározóbb vonása.

Fejlődés? Egyrészt a gondolatok elmélyültségében mutatkozik elsősorban és a tárgyak szélesedésében. Vallás, haza, költészet, filozófia, növény- és állatvilág, magatartás, politika – mind mind terítékre kerül. Nem meglepően, Király konzervatív értékrendszere dominál ezekben. Formai fejlődés igény is van, köteteiben először számos szonett jelenik meg a versek között. Az igyekezet dícséretes; az eredményen még van csiszolni való. Király füle a hangsúlyos magyaros ritmusra van hangolva, a szonett klasszikus verslábakra. Emellett a szonettnek tartalmi szerkezete is van, akár mint probléma és megoldás (Petrarca mintájára, a kilencedik sorral elhatárolóan), akár mint probléma és kétsoros páros rímes összegezés (Shakespeare után.) Szóval irodalmi szempontból nem elég a különböző rímképletű négy-négy három-háromsoros versszak tagolás, ami ránézésre (az olasz) szonett ismérve. Shakespeare szonettjeiben nincsen ilyen tagolás, de a páros rímes összegezés mindig szükségeltetik. A jambusos pentameter is. Tudna-e Király ilyent is írni? Biztosan. Ha újabb köteteivel Király komoly irodalmi színtre szándékozott lépni, oda, ahova tehetsége révén valóban való, hát ezt tényleg meg is tette. És hogyan! Lásd Cellában című versét alább. De az irodalmi szintű Király szonettek egyenlőre még váratnak magukra.

Hogyan vet számot Király életével? Mint ahogy élt, becsületesen. A mi bánt ('Szürkület; 145 o.) című versben olvassuk: „Mi bánt? A lelkiismeret? / A megértés hiánya? / Vagy a teher a vállamon / megint túl sok volt mára?" Majd „görnyedve járom az életutat. / Parancsolóm: kötelességtudat. / Kordában tart a lelkiismeret". (Nehéz eset, 'Szürkület' 144 o.) S újból a Mi bánt-ban:

Szeretnék én is egy egyén
lenni, akit vezérel
Isten a saját útjain.

De így szava sem ér el,
ha folyton csak a félelem
szorítja össze torkom.
Nem alakítom sorsomat,
csak itt-ott toldom-foldom.

Király úgy érzi a sok szerep között elvész saját énje. Azután itt egy nagyon sűrű, sokatmondó négysoros Király vers:

Félresikerült páros élet,
ha a társunk örök talány.
Nélküle jó az egyedüllét,
mellette fájó a magány.
Páros élet?

Végezetül egy vers, amihez hasonlót nem láthattunk a megelőző Király kötetekben. Elsöprő erejű vers, lesújtó helyzetről, remény keretben. Irodalom a javából. Egészében idézem:

Cellaablak. – Parányi fény.
Beszűrődő, halvány remény.
Van még ott künn egy más világ.
Van még talán, ki vár reád.
Cellafalak. – Bezárt magány.
Magány a kín hatványfokán,
mit elviselni nem lehet.
Lappang benned az őrület.
Bár akad néhány cimbora,
kikből barát nem lesz soha,
csupán a sorsban osztozik,
abból kiszállni nem segít.
Napirend, pontos, megszabott.
Foglalkozás, s a megszokott
mozgás, evés, tisztálkodás.
Rabágyon ébren álmodás.
Cellapadló, piszkos, kopott.
Unottan néz minden sarok.
Eltompul lassacskán az agy.
-- Vagy ráeszméltet, hogy ki vagy?
Jön néha egy-egy pillanat:
beléd hasít a gondolat.
Emberséged kerül felül,
hullámzol, tajtékzol belül.
Mi mar? A lelkiismeret?
Vagy hogy a cella eltemet?
A bűn után a büntetés
jogos. Az önvád szenvedés.
Van még ott kint egy szebb világ.
Jöhet még, aki hat reád.
Beszűrődő parányi fény.
Új élet vár! Van még remény!
Cellában ('Szürkület' 126 o.)

Íme az érett Király költészete magaslatán. Miért szeretjük mi Királyt? Mert olyan hűen fejezi ki tapasztalatainkat, érzelmeinket, ugyanakkor a legsötétebb helyzetben is pozitív, reményt keltő költőnk ő.

(Kamloops, BC, 2013 feb. 25)

U T A Z Á S A I N K

V I L Á G J Á R Ó K

Draskóy György: **Costa Rica**

Costa Ricában voltam 7 hétig 1995 január 11-től március 4 ig. Csodálatos a télből a trópusokra kerülni 24 óra alatt. Szokás szerint a csomagjaim nem érkeztek meg velem együt,csak 6 nap mulva. Ezentúl ha repülök, lefényképeztem a kofferjaimat s azok fényképével a zsebemben megyek, mert így könnyebb lesz megtalálni öket.

Vancouverböl San Franciscóba repültem ahol repülő kellett cserélnem. Mikor átmentem a Costa Ricai légi társasághoz, ott már egy hosszú sor ált előttem. Mikor sorra kerültem mondták, hogy nincs több hely a repülőn. Rámosolyogtam a hölgyre s mondtam, hogy nekem fell kell kerülnöm mert a csomagjaim már a repülön vannak az előbbi gépről. Ez nem volt 'fair play', mert én éreztem hogy a csomagjaim nincsennek a repülőn. Hogy miért mentem vissza Costa Rica- ba – nem tudom. Ismertem vendéglátóm szokasait s tudtam hogy nagyon nehéz két hónapom lesz, sok mindent el kell majd tűrni, mert ő mindenkiben üzleti vagy valamilyen konkurenciát lát. Az előző évben, amikor ott voltam beszélni akartam egy Reiki mesternövel. Megtiltotta, mert alsóbb társadalomhoz tartozott.Többé csak akkor megyek ha garanciát kapok, hogy azzal beszélek akivel én akarok. Mivel ez soha nem fog megtörténni, így minden valószinüség szerint az volt az utolsó Costa Rica-i utam, habár ujra hivott. Hét hét alatt 14 Reiki I-est avattam fel, 4 Reiki II-t és két Reki Mestert.

Mindjárt az elején egy hajnalban borzasztó fájdalomra ébredtem (persze szombat reggel volt orvost talalni nem lehetett). Tudtam, hogy vesekövem van. Vendéglátóm elvitt az orvosnőjéhez aki vese-specialista. Mikor az elképzelt doktornő megjelent, az ajtóban egy kicsi kopaszfejü ember állt. Az angolban a 'she' az nőnemet jelent s Ana mivel spanyolul beszél rendszeresen összekeverte a 'she'-t a 'he'- vel (akárcsak én szoktam régebben). A doktor mondta, hogy vessem le az ingem. Hátba vágott a jobb oldalon, erre felszisszentem. Hátba vágott a bal oldalon, ekkor felorditottam a fájdalomtól. Elégedetten hümmögött. Bevitt a WC-be, rámutatott a kagylóra hogy oda irányozzak mert látni akarja hogy vér van e a vizeletben. Igen ám de a WC el volt dugulva, azt először egy pumpával rendbe kellett hoznom. Ő csak ott ált s irányÍtott. Mikor végre sikerült lehuzni a vécét, akkor rá-mutatott hogy oda irányozzak. Mikor látta a vért, akkor elegedetten hümmögött. Én már megszoktam, hogy érdekes dolgok tör-ténnek körülöttem. Ez volt az első alkalom, hogy ultrahanggal vizsgáltak, s láttam ahogy működik a vesém. Érdekes volt. Itt Kanadában még mindég röntgennel keresik a vesekövet. Costa Rica előbbre volt ebben.

Február elsején autobusszal elmentünk Sarapiquí -be (ejtsd: szara-piké) ahol a Szüz Mária szokott megjelenni. Az autobuszon felvettem hangszallagra a spanyol Mária énekeket. Érdekes nap volt. Ki ezt látott ki azt, én semmit. Fényképek se mutattak semmi érdekeset. A kisértet ahol laktam békén hagyott, csak eltüntetett dolgokat a bezárt szobából. A vese követ is amit haza akartam hozni laboratoriumi vizsgálatra, s a táskámból a Reiki tanitványok neveit, címeit (pedig csak nekem volt kulcsom a lakáshoz!).

Három helyre elvittek, ahol szellemek szoktak megjelenni. Egy kápolnát étteremmé alakították át. Egy éjjel a falon át egy szel-

lem bejött s az éjjeli úr rémülten kiszaladt. Mikor megmutatták az épületet én bementem s ingáimmal bemértem az energiákat. Megjelöltem a helyet, ahol az inga jelzett. Kiderült az volt a hely, ahol az éjeli őr a szellemet látta. Nagyon érdekesek ezek a jelenségek. Mindez az energia megmaradás fizikai törvényén alapszik. Ha egy szellem van valahol, az nagyon ronda érzés. A karomon a szőr felált mint egy drotkefe, nem lehetett lenyomni se. A hőmérséklet hirtelen pár fokot lecsökkent. Nagyon kevesen érzik meg ezt a jelenséget. Miért pont én vagyok aki ezeket megérzi. Ez olyan rossz érzés, amit ellenségeimnek se kívánok

Egyik este mikor TV-t néztünk a padlástérbe behatoltak betörők a tetőről. Ana kezembe nyomott egy pisztolyt, hogy lőjjek a levegőbe. Mondtam hogy adjon egy puskát azt tudom használni de pisztolyt azt nem. Rövidesen megérkezett a fia és megtanított pisztojjal lőni. Szivesebben lőtem volna a hosszú csövű orosz katonai puskával, mert azokkal jól lehetett lőni.

Magyarországon két citromot ismertem, a sárgát meg a 'ló citromot'. Kanadában megismerkedtem a zöld citrommal, de Costaricában 5-6 féle citrom terem.

Levittek a dzsungelba. Láttam két krokodilt, cápákat, ahol aludtunk másnap reggel két nagy pókot találtam az ágyban s a falon egy hatalmas barna békát. Fehérarcú majmokat is fényképeztem ott. Csicsarra bogár olyan mint a tücsök, magas rezgésü zajt csap, ami olyan erős, hogy fáj a fülnek. A fényképezőgép táskámból egy kis gyik mászott ki.

A bankok mind állami kezelésben vannak s mikor 100 dollárt beváltottam 20 dollárral megloptak. Reklamálás után egy óra múlva megkaptam a hiányzó összeget, de senki nem ismerte be, hogy hibát követtek el. Egyszer Ana menyénél voltunk vacsorázni s ott mutattak egy befőttes üveget, amiben egy koráll kigyó volt. A lakásban lévő kis sziklakertből mászott ki. Marása ellen nincs semmi ellenszer. Ilyen csodálatos szépet még nem láttam. Elejétől végig egyforma vastagságú mint a kisujjam, egy centiméteres vörös/fekete sávok keskeny sárga csikkal elválasztva. 'Halálosan' szép. A természet a legtökéletesebb tervező.

Habár nem sok lehetősége van annak hogy mégegyszer Costa Rica-ba megyek, de azért talán még lesz alkalmam. Tavaly egy lánnyal beszéltünk arról, hogy közösen kiadunk egy könyvet Costa Ricáról, csak fényképekkel, de a lány megbizhatatlan. Megtanultam, hogy nem szabad komolyan venni ha valaki megigér valamit Costa Rica-ban. Akkor amikor igérik, akkor tényleg úgy is gondolják, de mire cselekvésre kerül a dolog az megint más kérdés. Az idén szóba jött hogy vissza hivnak Quepos-ba a dzsungelba egy turista helyet kialakitani. A volt tulajdonos két éve fulladt bele ott a hegyi patakba. Nagyon szép ösvényeket épitetett a telkén a hegyekben. Ott láttam a hatalmas kék lepkéket. Másik lehetőség az volt, hogy kapok egy szerződést fényképek computeren való nyomdára előkészitésére (vagy valami ehhez hasonló munkákat), de persze ebből se lett semmi (az illetú a megbeszélt napon, sem azután, nem jött a részleteket letárgyalni). Végre bucsut mondtam Costa Ricának s Guatemalaba repültem az inkák földjére. *(Vancouver, BC, 2012 november)*

Bakó József: **Világjárás a Világhálón**

Fiatalabb koromban lelkes, mondhatni megrögzött, utazó voltam. Korán rájöttem, hogy talán semmi nem szélesíti úgy az ember látókörét mint a világlátás. Az évek folyamán bejártam Magyarország azon részeit, amelyek mindig izgatták a fantáziámat, de ahova nem jutottam el amig ott éltem, mint például Debrecen és a Hortobágy. Külföldön bejártam Európát, Ázsia egy jó részét és persze Észak Amerikát oceántól oceánig. Itthon és az U.S.-ában a saját kocsimmal utaztam, Európában béreltem, Ázsiában autobuszoztam. Ma főként azért vagyok szegény mert ingatlan vétel helyett utazásra költöttem a pénzem.

Tíz évi munka után 1970-ben felmondtam az alkalmazómnál és világgá indultam. Ugy terveztem hogy ha tudok munkát találni út közben, akkor két évig utazhatok, ha nem, akkor csak egy évre lesz pénzem. Első próbálkozásom Londonban mindjárt szerencsével járt. Az ujságokban műszaki rajzolókat kerestek. Folyamodtam is egy munka közvetítőnél és a közmunkaügyi minisztériumhoz küldtek. Ott rajzoltam két hónapig. Mikor felmondtam, a főnök marasztalt azzal, hogy mérnöki munkát ad ha maradok. Sajnos ha északra akartam utazni mielőtt hidegre fordul az idő, akkor mennem kellett. Németországba vettem egy új Volkswagen bogarat és felhajtottam Bodo-ig a sarkkörtől északra, Norvégiába. Onnan egy posta hajóval, ami minden fjordba megállt, felhajóztam egész a Nord Cap-ig, Európa legészakibb településéig.

A legemlékezetesebb utam egy 10-hetes busz tura volt Londontól Katmandu-ig, Nepál fővárosáig. Hannoverschmünden-ben, ahol dolgoztam akkor, egy német utazó ugynök intézte el a nepáli utamat egy London-Katmandu turákra specializáló angol autobusz társasággal. A brochurát itthonról vittem magammal. A volt ötöd éves Rácz Jóskánk Hannoverschmünden-ben, örök hálára kötelezve, felfogadott a Niedersachsische Forstliche Versuchs Anstalt-ban, magyarul a Alsószaxoniai Erdészeti Kutató Intézet-ben, ahol mint a kisérleti parcellák ültetésére és művelésére felügyelő előmunkás és műszaki rajzoló tevékenykedtem.

A busz ülésért előre kellett fizetni, mig a kaját és szállodákat út közben a saját zsebemből álltam. Heidelbergben száltam fel. A tura útvonal London, Németország, Ausztria, egy kitérő Velencébe, Jugoszlávia, Görög- és Törökország, Irán, Afghanisztán, Pakisztán, Kashmir, észak India és Nepál volt. Az utasok legnagyobb része Angliából utazott Ausztráliába. Katmandu-ig turáztak - összekötve a kellemest a hasznossal - és onnan repültek Austráliába. Egy fiatal (35 év korhatár ezen a buszon) gárda volt és én a 36 évemmel éppen hogy csak befértem. Kb 400 mérföldet utaztunk egy nap. Minden nagyobb városban (Innsbruck, Velence, Athén, Isztambul, Teherán, Kabul, Lahore, Delhi) megálltunk egy-két napra, szóval volt idő körülnézni és fényképezni. Katmandu-ban egy hetet kellett várnom a repülőre vissza Németországba. Ez alatt felfedeztem Katmandu-t és környéket, ameddig bérelt biciklivel el tudtam jutni.

Persze a 'világ-körüli' út hézagos maradt. Minden szándékom az volt, hogy a Távol Keletet, különösen Japán-t, itthonról nyugat felé repülve látogatom meg, és ha az idő és pénz megengedi, meglátogatom Dél-Amerikát, Ausztráliát és Afrikát is. Sajnos mindebből nem lett semmi és ha csak meg nem nyerem a lotto főnyereményt, nem is lesz. Öreg koromban és nyugdíjon az utazási lehetőségek keményen korlátozottak: se erő, se pénz. Manapság a külföldi utazásom a két-évenkénti magyarországi látogatásomban merül ki.

Kivancsiságom persze nem apadt és szerencsére, véletlenszerűen, felfedeztem a Világhálót mint quasi-utazási lehetőséget. Azelőtt legtöbbnyire csak adatokat kerestem az Interneten, de néhány éve az unokahugom fia (unoka-unoka öcsém?) sízni ment Valloire-ba, Franciaorszagba és onnan küldött egy képeslapot. Valloire egy helyre helynek nézett ki a lapon és 'Google'-oztam.

Részletes információt találtam: képek, térképek, hotelok, sí pályák, miegymás. Szóval, mikor az unoka-unoka öcsém beszámolt valloire-i élményeiről, meglepetésére értelmes kérdéseket tudtam feltenni.
Innen már csak egy lépés volt a 'video-utazás' gondolata. Más szavakkal: Világjárás a Világhálon. A módszer egyszerű: googolozok egy földrajzi helyet, várost, országot és megjelenik az ide vonatkozó akták cím listája, mint például leirás a Wikipediá-ban vagy 'Images for...(a hely név)' a képekkel.
Természetesen szülőfalumat, Bodajkot, googloztam már többször is. Gyerek koromban egy 2,000 lélekszámú község volt, ma egy 4,000 lelkes város burkolt főutcákkal, a Bakony északi lankáin. A városban van a ház, ahol felnőttem, az ősi templom, ahol édesapám református lelkész volt és a temetőben jó szüleim sírja. A korombeli atyafiakat mind ismerem. Szóval Bodajkra mindig elmegyek valahányszor Magyarországon járok. A város más érdekességei között van a Kálvária hegy, ahonnan a környék panorámikus képe tárul elénk és madártávlatból az egész várost lehet látni. A Nagy Tó nevű kis tó egy másik nevezetesség. Gyógyforrások táplálják és ingyen lehet strandolni. Egyetlen hátránya a nemi-szerv-zsugorító hideg viz (18 fok Celsius).
Selmec volt a másik hely, amire nagyon kiváncsi voltam. Nagyon rokonszenves város. A látnivalók között a leglátványosabb a Szentháromság tér és az Ó-vár.
Hogy valami exotikusat is látogassak, googoloztam Rio de Janeiro-t. Az 'Images for Rio' cimű akta legalább száz képet hoz. Rio-nak látványos földrajzi fekvése van öblökkel, szigetekkel, félszigetekkel, csábitó strandokkal, és merész hegyekkel. Az ikonikus, kitárt karú Jézus szobor egy hegy csúcson a város egy meghatározó jellegzetessége és szinte védelmezője. Rio egy elbüvölő helynek néz ki, ahova nagyon szeretnék elmenni. Remélem még időben nyerek eleget a lotton, hogy élőben is lássam és tapasztaljam. Addig is erre az akta cimre meg visszavissza térek, olyan sok a kép és sokat többször is érdemes megnézni.
Persze az Internet utazás nem igazi. A hátrányok között van, hogy nem találkozok benszülöttekel, nem térhetek be egy bárba, étkezdébe vagy cukrászdába, nem látogathatom meg a turista csapdákat, stb. Ezzel szemben, a világ háló utazásnak határozott előnyei is vannak, mint például az olcsóság és a kényelem. Magyarországon a Tisza tó lesz a következő video tanulmányom alanya. A sok érdekesség között ott van az, hogy egy gáttal duzasztott, járás-nagyságú, mesterséges tó. Áramfejlesztés (ahogy Kapocs olvasok már tudják, 'low-head hydro'), hal tenyésztés és idegen forgalom van a tó termékei között.
Világ járás otthon ülve? Ha nem is az igazi, de egy szoros második - tanulságos és szórakoztató. Tudom ajánlani.
(Vancouver, BC, 2013 március 30)

K Ö Z Ö S Ü G Y E I N K

T A L Á L K O Z Ó K

Soproni ebédek Vancouverben (3)

November 13, 2012:
- British Columbia miniszterelnöke Christi Clark, aki együtt járt egyetemre Kondor Gyurka fiával, is jelen volt a Magyar katolikus templomi gyászmisén, on November 6.
-Csak 27-en jöttünk össze, sokan késtek. Kulacs beszámolt az egészségügyi problémákról. Dobozy Tamás a St. Paul kórházban van itt Vancouverben, tüdő fertőzéssel és érszűküléssel a lábán.
-Takács Jóska meglátogatta Nagy Miskát a VGH-ben (cukorbetegséggel és szivoperáció) és a lábadozó Cinke bátyánkat is, aki nagyon el van szomorodva.
-Fülöpp Zoli ma megy Major Ricsit látogatni, akinek a felesége., már otthon van a kórházból.
-A decemberi ebéden fogunk megemlékezni ez évi elhunytainkról.
-Szalkai Bandi hosszan megemlékezett Kondor Gyurkáról (bővebben lásd a mostani Kapocsban).
-An nanaimoi találkozóról megmaradt pénzt Kulacs küldi Varga tamásnak, a Soproni-Selmeci kapcsolatok továbbimegsegítésére.
-A UBC nem fogja tovább tárolni eredeti tablóinkat (kissebb másolatok megmaradnak az Erdészeti épületben). Mi legyen a sorsuk, kérdi Kulacs?
-Jákóy Bandi kapott hirt, hogy egy erdélyi erdész, Horváth Sándor, jön a UBC-re. Kozák Tóni nem tud róla. Ha megtalálják, hivják meg a decemberi ebédre.
-Draskóy javasolta: a temetéseken kövessük Kocsis hangfelvételeit. Kulacs tud a Bányász Himnusz két változatáról, az egyik amit a templomban szoktak énekelni. Nekünk a család kivánságát is figyelemben kell tartani. A kotta amit Takács a templomban körbeadott, az az eredeti Bányász Búcsuztató volt Selmecről. Nekünk próbát kell majd tartanunk az ebédeken.
Draskóy azzal válaszolt, hogy az ő temetésére majd csak hozzák el a hangfelvételeket. Jákóy Bandi egyedül énekelte a 'Mindnyájan voltunk egyszer az Akadémián'-, Szablya János temetésén az USA-ban, de előtte elmondta az ének hátterét is, hogy a jelenlévők tudják mi történik.
-Rétfalvi kiosztotta a Kapocs 55. számát. Megelégedéssel említette, hogy Magyarországon is szeretik olvasni és ismerőseik között körbedják. Kérte a Sopron Alumni további támogatását. Milyen kicsi a világ: Cinke bátyánk egyik orvosa a kórházban Benedek Dániel velünk kijött volt bányamérnök hallgató lánya. Jó lenne adatokat gyűjteni azokról a régebben eltávozott kollegákról, akikről nem volt hosszabb megemlékezés a régebbi számokban.
-Hajdú Csaba jelentette Fónagy Sanyi első felesége Móki, Gerencsér tanárunk lánya halálát.
-Kulacs a nanaimoi csoportkép másolatát szeretné karácsonyi üdvözlőlapként Sopronbaküldeni. Draskóy fogja azt elkészíteni. 13:40-kor vége lett a társalgásnak.
Karácsonyi Ebéd, December 11, 2012
-Szép számmal jött össze a társaság. Bár a 45 jelentkező közül páran hiányoztak, de többen megjelentek jelentkezés nélkül, igy 49-en lettünk.
-Még ebéd előtt megemlékeztünk az összes elhaltakról. Kanadába érkezésünk idején 500-an voltunk a 'Soproni Listán' (beleértve az erdészeket, bányászokat és más szakokat is). A Kapocs hátlapján látható 250 név között is sok már elhalálozott. Csöndben állt a társaság és Kulacs tizenkétszer ütötte meg a kolpacskát.
-Ebéd után 1:15-kor kezdődtek a beszélgetések. Kulacs köszöntötte a ritkán megjelenőket. Kérte, hogy a körbeadott, a

betegeinknek szánt üdvözlő lapokat mindenki irja alá.
-Új kiadványt kapott otthonról, az 1912-ben Selmecen végzettek évfolyamáról. Iróját, Ilyés Bénit, a Kapocs olvasása késztette a kutatásokra és megirásra. Ezért is fontos, hogy a Kapocsban irjunk magunkról, ez tarja meg a mi hagyatékainkat.
Apt Kamil ma délelott meglátogatta Adamovich tanárurat a kórházban, jól elbeszélgettek. Reméli, hogy karácsonyra hazamehet.
Takács Jóska jelentette, hogy Nagy Miska a nagy szivoperáció után már otthon van, vasárnap már templomban is volt.
-Görgényi jelentette, hogy Tóth Jancsi gyöngélkedik, valószinűleg egy otthonba kell beköltöznie, mert a felesége is operációra vár. Jancsi üdvözli a társaságot,
-Fülöpp Zoli közölte, hogy Major Ricsirol szomorkodik az otthonban, mert a felesége ismét kórházi ápolásra szorult.
-Prém Béla is betegeskedik, Palkovics Jancsi ma van az orvosnál, Csapó Imiről, otthonba kerülése óta nincs hír.
-Papp Gizi néni 1ö2. évében, December 6.-án húnyt el.
-Dobozy Tamás csak arra tanitotta a fiát, hogy 'mit ne olvasson', irói vénáját nagyapjától, Ábrányi Emil neves magyar irótól örökölhette.
-Most a victoriaiak kérték, hogy kezdjük később az ebéd, mert nekik az jobb a komp menetrendjéhez. A mostani korábbi kezdést a nanaimoiak kedvéért kellett hozni. Ha-Ha-Ha! Most kiknek kedvezzünk?
-Józsa L és Jákóy B találkozott Horváth Sándorral, aki Erdélyből járt itt, ők kalauzolták körbe.
-Az eredeti tablók kérdése ismét előjött. A januári ebédre halasztottuk válaszunkat.
-Kellemes Karácsonyt és Boldog Új Évet mindenkinek. Reméljük, nem cask 2013-ban de 2023-ban is össze tudunk majd jönni még.

Újévi Ebéd, Január 8, 2013

- 36-an jöttünk össze, de sokan késtek is.
-Kulacs emlékeztette a társaságot, hogy pont 56 évvel ezelőtt, ezen a napon vánszorogtunk le a hajóról Kanada másik oldalán, örülve, hogy a tengeri betegségnek végre vége.
-Bölecz Béla, gyöngélkedése okán nem tudott jelen lenni, így új könyvét – 'A kör bezárul' – felesége, Piroska mutatta be. A négyöt évvel ezelőtt irtódott regény egy amerikai magyar család történetéről szól.
-ifj Sarkady Sándor, a NyME főkönyvtárosa könyvet jelentetett meg a második világháború alatti soproni bombázásokról. George McGovern, valamikori amerikai elnökjelölt, részt vett Sopron bombázásában, mégis valakik emlékszobrot akarnak neki állitani Pesten. Adamovich Cinke bátyánkat akkor diák volt Sopronban. Egy másik kiadvány - 'Soproni füzetek' - id. Sarkady munkája..

-Sopronban fiatalitják az egyetemi vezetőséget. Faragó még marad öt évig rektornak, Náhlik András viszont nem pályázik ismét a dékáni posztra. Kulacs irt nekik nevünkben, hogy tartsuk akialakult kapcsolatokat és az érdeklődést egymás iránt.
-Az elhaltak sora megint hosszabb lett, Vlaszaty Dönci hagyott el minket. Megemlékezés a család szervezésében január végén lesz Victoriában.
-Rétfalvi boldogabb hírt közölt: a több forrásból származó hir ellenére Császár Rudolf, volt harmad éves társunk még él és Jászberényben lakik. Szintén kérte, hogy a Kapocs anyagi támogatását ne halogassuk, és morális támogatását pedig bizonyítsuk ujabb cikkek hozzájárulásával. Örökitsük meg emlékeinket a jövő kor számára.
-Józsa meglátogatt sógoraival, Safranyik Lacival és Kurucz Janival Cinke bácsit Újév napján. Otthon van, örült a látogatásnak. Józsa egy új és még nagyobb totemoszlopot farag a tartositó vállalat tulajdonosának, akinek megtettszett a Sopronnak faragott mű. Közölte, hogy egy amerikai gitár gyárnak készített vizsgálatban megállapította, hogy a gyorsan nőtt sitka-spruce faanyag (6 évgyűrű/ inch) rezonáló minősége a legjobb. Rétfalvi megjegyezte, hogy a megállapítás újszerűnek tűnik, hiszen eddigi ismereteink szerint a lassan nőtt, tehát 'sűrű' alaszkai sitka spruce a legkeresettebb anyag japán zongorák handfalainak készítésében. Továbbá megjegyezte, hogy a híres, szinte utánozhatatlan hangú 16-17. századi olasz hegedűk készitői (Amati/Stradivári/Guarneri) olyan, ma már nem található, alpesi fakból származó anyagot használtak, amik a középkori kis 'kis-jégkor' idején nőttek. Hajdu Csaba hozzátette, hogy a háború alatt sitka-spruce-ból vadászgépeket (kanadai Mosquitók-at) gyártottak, most meg gitárokat. Józsa fel fogja darabolni a tablókat és 'kimenti' a festett képeket, amikre a jövő hónapi ebédenl lehet majd licitálni..
-Timár Jancsi szólt Weidinger Imiről és Dobozy Tamásról, mindketten nagyon gyengélkednek. Rétfalvi tegnap meglátogatta mindkettőt. Nem volt biztos hogy Imre felismerte őt, de Tamás kinézete egyáltalán nem volt beteges.
Kocsis Tibor 'vicce' után mindenki úgy döntött, hogy job ha befejezzük a mai napot. Éppen két óra volt.

Február 13, 2013

-Csak 28-an jöttünk össze, különösen a szigetiek hiányoztak. Az ebéd finom volt, száraz bablevest kaptunk és az indonéziai szakácsno még 'lecsót' is főzött a sült hal mellé.
-A tablókról szóló döntéshez voltak ellenzéki hozzászólások is. Végképen, mégis a lebontás lett a legjobb megoldás, ha már senki sem akarta az eredetieket nagyságuk miatt megtartani.
-Március 18-án egy magyarországi politikus tart előadást és megbeszélést a vancouveri Magyar Házban, aki szeretne velünk is találkozni. Kulacs és Baraksó J jelen lesz,esetleges más érdeklődők mellett.
-Dr. Papp Lajos, neves magyar szivsebész és közéleti személyiség a magyar katolikus templomban fog előadést tartani.
-Kulacs csináltatott képeslapokat a soproni egyetemnek ajándékozott bronztábláról, különböző nagyságban, amikből lehet tőle rendelni.
-Az Erdészeti Lapok új kiadásában egy cikk az erdészet szerepéről szól az erdőkben lévő műemlékek karbantartásával kapcsolatban (templomok, várak, stb.)
-Fodor Ági néniről is lesz megemlékezés a Kapocsban. Szomorú, hogy fogyunk állandóan.
-Józsa L beszélt a tablók történetéről. Ő készített négyet az ötből, egyet pedig (a volt harmad évesekét) Rikly Olga. A feldarabolt tablók maradványait (1O darab) kiállitotta a terem egyik sarkában és javasolta, hogy árverésen adjuk el az érdeklődőknek. Mivel most kevesen voltunk jelen, úgy határoztunk, hogy elhalasztjuk az árverést a következő alkalomra. A jelenlévő érdeklődők ajánlatait majd kibővítjük a későbbiekkel, amiket majd e-mailen is lehet tenni. Ha nincs vevő, bérbe is lehetne adni ezeket négy-hat hónapra. Hogy a bejött összegel mit tegyünk, azt majd az áprilisi ebéden döntjük el.
-Korán, 1:15 körül vége lett a társalgásnak

Március 12, 2013

-Sokan jöttek el, Kocsis szerint 41-en. A szigetiek (Victoriából a régen látott Kováts Miki és Németh Jóska, Nanaimóból a Pintér család, itt lakó lányukkal, Kurucz Jancsi 'szingli' és természetesen Jandó Tibi) is kitettek magukért. Négy vendég is

érkezett a UBC Erdészeti fakultásáról (John Innes dékán, Rob Kozak tanszékvezető-Fatudományok és két, az Alumni kapcsolatokért felelős fiatal hölgy).
-A dékán röviden beszámolt a fakultás helyzetéről. Nemzetközileg elismertek, jelenleg 750 diákkal és 250 továbbtanuló diákkal működnek. Az előadások számítógépes formában történnek, amiket a tanteremben tárgyalnak meg. A kutatómunkák jól haladnak és évente tartanak összejöveteleket a végzett diákok számára, BC különböző helyein. A nemzetközi erdész diákok egyesületének következő elnök Vancouver-i diák lehet. Az erdészeti világnapok megszervezésében, Genova-ban is vállaltak vezető szerepet.
Az egyetem nagyméretű pénzgyűjtésbe kezdett és már elérték a célzott másfél milliárd dollár kétharmadát. A fakultás hasonlóan halad a megcélzott 3 millió dollárt felé. Feleleventése a 'Sopron katedra' felállításának lehetőségét, ami örök emléket állíthatna a Sopron Diviziónak. A volt soproni diákok adományai sokban segíthetnék annak lehetőségét. A megjelentek és mindkét jelenlévő szülő büszkén fogadta Kozák Robi rövid beszédét. Fatechnológia részlegük egyre fejlődik és végzett diákjaik maradéktalanul kapnak vállalati állásokat a nagyvilágban.
-Jákoy Bandi szólalt fel, hogy a Pacific Regional Soil Science Society a UBC-n összejövetelt tartani, amire meghívta a vendégeket, mondván termőtalaj nélkül nem lehet fákat növeszteni.
-A vendégek elköszönte után magyarul folytattuk a beszélgetést. Kulacs szerint a Sopron Divizión végzettek már eddig is kitettek magukért az egyetem megsegítésében. Természetesen, ki-ki saját megitélése szerint segíthet a továbbiakban is.
-Kulacs megemlékezett Lux András volt soproni tanárról, aki a felsőbb éveseinket is oktatta. Az USA-ban telepedett le 1956 után. Kohómérnök volt, de sok találmánya közt volt a mű szivbillentyű, amire később jómaga is rászorult. Harangtervezésekkel és zeneelmélettel is foglalkozott, amiről több könyve jelent meg..
-Józsa L képeskönyveket készitett az eredeti tablókból és más csoportképekből, amiket önköltséges áron ajánlott az érdeklődőknek.
- E hó 18-án, jelen helyiségben az érdeklődők találkozhatnak a látogató magyar kormány taggal.
-Az áprilisi ebéden kiosztásra kerül a Kapocs következő száma.
(Béla Görgényi és a Szerk.)

H Í R E K / K Ö Z L E M É N Y E K

Fogy a Soproni Család

Hiába biztatjuk egymást, hogy maradjunk meg sokáig, haladunk a korban és egyre több társnak, családtagnak, barátnak kell örökre búcsút mondanunk. Jelen számunkban több rossz hírt kellett közölnünk mint a korábbiakban.
A Sopron Divizión végzetteknek is már több mint 27%-a elment közülünk. Szembetűnően nagy a különbség az egyes évfolyamok közötti elhalálozási statisztikában. Legtöbben az első (35%), a harmadik (34%) és a negyedik (30%) évfolyamokról távoztak, míg legidősebbjeink, a volt ötödévesek közül jóval kevesebben (22%) hiányoznak. Figyelemreméltó másodévesenik aránylag alacsony (10%) elhalálozási rátája. *(A Szerk.)*

Százéveseink is búcsút mondtak:

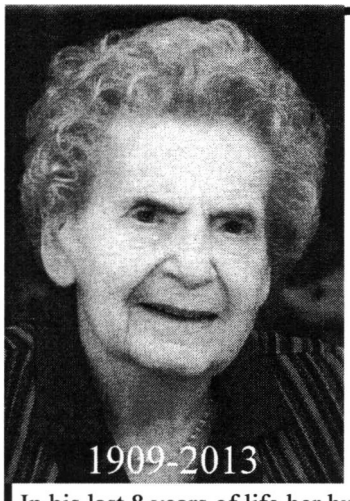

Ágnes Fodor was born on April 13, 1909 in Szeged, Hungary, to István Berényi and Ágnes Csikós. She lost her mother to the Spanish flu epidemic when she was 8 years old.
She married Gyula Fodor, a forest engineer, in 1931. They had two children, Ágnes and Gyula, and she gave them all the motherly love that was missing from her childhood. Her husband's profession led them from Szeged to Gödöllő and Budapest, where the four of them spent 7 weeks in a tiny fire-wood cellar during the siege of Budapest in 1944-45. At the time of the 1956 Hungarian Revolution they lived in Sopron, where her children attended university. 'Ági néni' was a loving surrogate mother for many lonely student friends.
On November 4, 1956 they left Sopron and after a short stay in Austria, the family moved to Vancouver, Canada as members of the UBC Faculty of Forestry Sopron Division. After 1961 Ágnes and her husband settled in Edmonton. New happiness came in her life with the arrival of four granddaughters and a grandson. She kept warm, close relationships with all of them. She embroidered and sewed many beautiful long gowns and even bridal gowns for her granddaughters. She was active in the Edmonton Hungarian Cultural Society and the St.Emeric Catholic Hungarian Church.
In his last 8 years of life her husband suffered from Alzheimer Disease. Agnes took care of him at home, with devoted love until his death in 1982. Then she lived independently until the age of 97 years, when she moved to a nursing home. On February 2, 2013, Ágnes gave back her generous soul to God.
She was proud of her eleven great-grandchildren, who all came to celebrate her 100th birthday. Her long life-journey is marked by wisdom and great love. Her smile and always open arms will never be forgotten by her son Gyula Fodor and wife Elizabeth, her daughter Ágnes and husband Sándor Németh; grandchildren: Elizabeth, Judy, Steve, Mary, Susan and their spouses; great-grand children: Michelle, Daniel, Kaitlin, Scott, Jessica, Mitchell, Jasmine, Jacob, Michael, Matthew and William.
May God give her eternal peace and happiness! *(ex Memorial Service pamphlet)*

Gizella Papp ('Gizi néni') 2012 december 6.-án, életének 102.-ik évében, hosszú szenvedés után, csendesen, végelgyengülés következtében elhúnyt. *(Márta és László Pászner)*

Elhúnyt Sziklai Oszkár özvegye

Mária (Tóth) Sziklai passed away on February·18, 2013, after a short stay at the North Shore Hospice during which. time her family was constantly present. She was born on April 6,1929 in Hungary. Along with her husband and three young boys she arrived in Canada in 1957, after being forced from her homeland. She dedicated herself to raising her family, which came to include a daughter born in Vancouver . She was instrumental in providing her kids the opportunity to succeed in their new homeland. Maria was predeceased by her husband Oszkár, a professor in the Faculty of Forestry, UBC, in 1998. She is survived and will be deeply missed by her four children, Steve (Jacquie), Peter (Sylvia), Les (Kathy), Susie (Rod) and 7 grandchildren.
(*Ex Vancouver Sun Obituary, 2013 February 23)*

Könyvek

Most februárban jelent meg könyvem 'My Only Choice, Hungary 1943-1956' (egyenlőre csak angolul). A könyvem borítólapjára Anne Applebaum (Pulitzer Prize -t kapott Gulag c. könyvéért) ezt az ajánlást írta: "Szablya Ilona könyve az európai történelem egy drámai érájára fog fényt deríteni, olyanra, amelyeket az amerikaiak alig ismernek, és amelynek felfedezését érdekfeszítőnek fogják találni" Könyvem Magyarország életének krónikája, ahogy én azt mcgéltem. Nem vagyok történelemtanár, és csak 1934-ben születtem, de férjemmel. aki nálam 10 évvel volt idősebb, sok minden emléket tudtunk visszaidézni., még 1930 előttről is. Sokszor idézem apósornat, aki 1887-ben kezdett újságot olvasni. A világtörténelem döntő szerepet játszott életünkben. Emlékszem izgalmamra, amikor a BBC és a moszkvai rádió híreit hallgattuk, amikor még csak 9 éves voltam. Körmünket rágva ültünk a rádió mellett. amikor aggódva hallgattuk a választások kimenetelét az USA-ban, amikor 11 éves voltam. *(Szablya Ilona)*

Dobozy Tamás hasonnevű fia 'Tamas' nyerte el 2012-ben a 'Rogers Writers Trust Fiction Price', Kanada talán második legrangosabb irodalmi díját, 'Siege 13' c. könyvéért. A 43 éves Tamásnak, aki 20. századi amerikai irodalmat tanít a Wilfrid Laurier Egyetemen, ez a harmadik kötete. A könyv 13 novellában mutatja be Budapest 1945-ös ostromának szörnyűségeit. Az itélő bizottság szavai szerint, a könyv „átível kontinenseken és évtizedeken, és így mutatja be ismét a régi elvet: Egy novella lehet olyan széles és olyan mély mint egy regény. Ezek a történetek mind lélegzetelállítóak." *(A Szerk.)*

Gyarapodik is a Soproni Család

Utódok

Dobozy Tamás és Éva hatodik unokája,
Éva Emanuella Champion,
New Westminster, BC-ben.
2012 december 28.-án

A nótás kedvű Kondor Gyurka segít a 'balekoknak' (balról, Kapitány Gyuszi, Draskóy Gyurka, Báthy Pista, Kocsis Tibi, baloldalt Józsa Laci, Safranyik Laci, háttal maga a 'Szerk.') és barátnőiknek a hangvitelben, a Johann Strauss nevű szórakozóhelyen, Vancouverben, valamikor 1959 táján.

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban korábban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal.

Kapocs - A Sopron Alumni időszakos közleménye.
Szerkesztő: Rétfalvi László, [4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel/Fax: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca)]

SOPRON ALUMNI

Adamovich László
Ambach Mihály
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön
Bajzák Dénes
Bakó József
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor 1935-2010
Balatinecz János
Balpataki György
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyay József 1922-1974
Bátay János
Báthy István
Bella Imre
Benkő Géza
Benyovits Gyula?
Bezerédi Gyula 1926-2005
Bige Zsolt 1924-2005
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József 1934-2007
Bogyai Elemér
Bölecz Béla
Boncz Ernő
Bordulák Zoltán 1936-2010
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek 1920-2009
Csapó Imre
Császár Rudolf
Cserjesi Antal 1925-2006
Csima István
Csizmadia Ferenc
Csizmazia József
Csizmazia Tibor 1932-1979
Deminger Károly
Dibúz Jenő 1933-2011
Dibúz (Bruckner) Judit
Dobozy Tamás
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdinánd István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet
Fónagy Sándor
Frey Otto
Fülöpp Zoltán
Fűr Károly
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József
Gerencsér László 1914-1976
Gőgös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György
Gyöngyösi Sándor
Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1936-1989
Háhn Fülöp
Hajdu Csaba
Héder István
Héjja Anna
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla
Hokhold Ferenc
Homoky István
Horváth Cz.Emil
Horváth István 1934-2010
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly
Ifjú Géza
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa József
Józsa László
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla 1933-2007
Kafka Péter 1899-†?
Kalmár Lajos
Kercsó (Jagodits) Edit
Kapitány Gyula 1937-2008
Kapuszta József
Kassay Viktor 1933-2005
Kémes József
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss János
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István
Komlóssy József
Komondy Gyula ?
Kondor György 1934-2012
Koós Béla
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán
Kováts István 192?-2010
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal
Krajczár Ernő
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc
Kurucz János
Leskó György
Leskó (Rácz) Anna
Lovrics (Somogyi-Tóth) Eszter 1936-2012
Magasi László
Major Richárd
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-199?
Matolcsi Géza.
Medveczky Lajos 1910-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda 1930-2006
Nagy Mihály
Nagygyőr Sándor
Németh József
Németh Lajos 1931-2011
Németh László
Németh Zoltán †?
Noviczky Zoltán 1936 -1992
Nyers Ferenc
Ocskó István 1933 - 2010
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta
Orosz Iván 1937- 2009
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László
Pálffy Csaba 1927-1999
Pálka László 1937-1995
Palkovics János
Pandák László
Papp Ferenc 1901-1967
Pászner László
Pataki István 1937-2009
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Pénzes László 1927-2010
Ping Ferenc
Pintér László
Poprádi László
Porpáczy Lehel
Prém Béla
Puskás László
Rab Rudolf 1935-2005
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László
Safranyik László
Salamon Marion 1911-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczi György
Simon József
Sinka Gyula
Sivák Béla 1935-2005
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János 1924-2005
Szabó György
Szabó Tivadar
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László 1933-2012
Szármes Kornél
Szász István
Szász (Kubinyi) Júlia
Szauer János
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc
Takács József
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János
Tóth József
Tóth Tibor
Tresó Bertalan 1930-2008
Tresó Ferenc 1932-2012
Túrmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János 1928-2006
Vajas Jenő 1936-2000
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön 1937-2012
Weidinger Imre 1934-2013
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre 1935-2006

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívből köszöntik: Vivát! Vivát! Vivát!

Vargha Domokos